

Svatý Alois z Gonzagy,

patron mládeže studující,

ve svém působení a oslavení.

Vzdělal

Alois Hradička,

e. k. professor náboženství na české vyšší státní reální škole v Brně.

V Brně 1884.

Tiskem a nákladem knihtiskárny benediktinů rajhradských.

Jeho Biskupské Milosti

Nejdůstojnějšimu

Pánu, panu

Františku Sal. Bauerovi,

biskupu Brněnskému, doktoru sv. theologie atd. atd.,

na důkaz nejhlubší úcty a oddanosti

věnuje

spisovatel.

Předmluva.

Knížkou touto míní spisovatel katolickému obecenstvu a zejména mládeži naší podati nejenom nového něco, ale také dobrého.

Přejeť si, aby ctnosti líbezného světce, jehož život dle dobrých pramenů (hlavně spis: »J. Daurignac, Geschichte des hl. Aloisius« a j.) snažil se vylíčiti, hojně se vžily, poskytující působný protijed naproti přečetným mravním neduhům doby naší.

V Brně, na den sv. Jana před br. Lat. 1884.

Spisovatel.

Ú v o d.

Veliké byly boje, jakéž bojovala církev katolická během 16. století. Zplodilo století toto t. z. reformaci, jejížto původcové a šířitelé byli vášnivý Luther, chladný Melanchthon, výmluvný Zwingli a zasmušilý Kalvin, vespolek sice v náhledech nesvorní, svorní ale a jednomyslní v odporu (či protestu) proti církvi římské. Každý boj však nutně s sebou nese jakési oživení a napnutí sil a tak i onen veliký boj duchovní, jakýž církvi vnucen byl během věku 16., přinesl s sebou jaré rozproudění sil druhdy dřímavších, či jaksi upoutaných. Ba snad jest to právě i mezi příčinami, pro které prozřetelnost Božská bouře věku toho a věků na to následujících připustila na církev a zařízení její, kteréž, pokud lidského jsou původu, jako všecky věci lidské nedostatkům jsouce podrobeny, tytéž i nápravy a zdokonalení potřebny bývají. Z veliké té spousty mravné

měli však právě vzniknouti vzorové života katolického.

A tak pozorovati lze, že mnohonásobné tužby po pravé reformaci či nápravě v církvi vždy důtklivěji pronášené na církevních sněmech věku XV. — jmenovitě v Pise (1409), v Kostnici (1414—18), v Basileji (1431—1439) a ve Florencii (1439), — během XVI. stol. značnou měrou ukojeny byly. Na slavném sněmu církevním v Tridentě (1545—63) církev sama rozhodně přikročila k reformaci dlouho kýžené.

Hlavně pak pozorovati lze veliký pokrok v životě náboženském, jenž u tak mnohých světců, zdobících slávou nehynoucí věk XVI. a začátek XVII., září v lesku nadobyčejném, patrný podáváje důkaz, čeho schopna jest živoucí a životodárná síla víry a církve katolické. Žiliť zajisté v dobách těchto velikáni svatosti: František Saleský, Vincenc z Pauly, Jan z Kříže, Tomáš z Villanovy, Ignát z Loyoly, Frant. Xaverský, Stanislav Kostka, Filip Nerejský, Karel Boromejský, Jan z Boha, sv. Terezia, sv. Angela a j.

Světcové tito podobajíce se jasným hvězdám na obzoru církevním, výtečnými zářili

ctnostmi a velmi horlivě a zdárně pracovali o spáse své i o spáse duší lidu věřícího. Mnohá díla od nich zařízená přečkala všeliké bouře časové až na doby naše, podnes sloužíce za nejvhodnější prostředky pravé reformace, duchovního to obrodu pokolení lidského.

Neméně než velikostí a svatostí charakterů slynul věk XVI. i velikolepým rozkvětem věd a um, duchem církve Boží odkájených; mělyť právě tenkrátě nadšených pěstitelů hojnost.

Sluší uvéstí na důkaz toho jména slovutných umělců doby té: Correggio, Tician, Murillo a j. v malířství; Torquato Tasso, Lope de Vega a j. v básnictví; Palestrina, Allegri, Orlando di Lasso v hudbě církevní; Michael Angelo, Rafael ve stavitelství. Bohonadšení tito mužové majíce před očima jediný pravzor krásy a pravdy, vytvářeli díla krásy nehynoucí.

K oněm pak rekům svatosti svrchu uvedeným vším právem řadí se sv. Alois, milostný patron mládeže, jehožto život tuto chceme vypravovati a sice tak, že seznavše napřed osudy jeho života pozemského, pokocháme a potěšíme se oslavou, jakouž jej korunoval Bůh v nebesích.

Ježto však světec tento značnou část života svého, arci krátkého, strávil jakožto kníže ve světě, druhou pak jakožto řeholník, rozvrhneme si látku celou příhodně tak, že v I. části pojednáme o jeho životě ve světě; v II. pak o životě jeho v řádě a konečně v III. o životě jeho oslaveném v nebesích.

I. Ve světě.

1. Rodičové Aloisovi. — Jeho narození a útlý věk dětinný.

V severních Vlaších v úrodném Lombardsku, nedaleko města Mantovy, rozkládá se na pěkné rovině městečko Kastiglione delle Stiviere, čítající nyní 5400 obyvatelů. Zámek tamější v 2. polovici šestnáctého století byl sídlem pana Ferdinanda z Gonzagy, markraběte Kastiglionského, knížete sv. římské říše, jehožto rod již po dvě století vládnul krajinou Mantovánskou, jakožto lénem druhdy říšským, od časů pak Karla V. lénem koruny španělské.*) Knížata vlašská za tou příčinou ráda a často zdržovala se v Madridě, hlavním to městě španělském. A tu právě u dvora krále Filipa II. seznámil se markrabě Ferdinand s Martou, dcerou barona Baltazara Taniho a dvorní

---

*) Slavný a starý rod Gonzagův později vstoupil v příbuzenství s některými rodinami panovnickými. Tak na př. Maria Luíza G. stala se r. 1645 manželkou krále polského Vladislava VII. a po jeho smrti r. 1648 manželkou nástupce jeho Jana Kazimíra. Sestra její Anna provdána byla za Eduarda Falckého. († 1684.) Eleonora Gonzaga pak byla manželkou císaře Ferdinanda III. (†. 1657.)

dámou královny španělské Alžběty, třetí to manželky řečeného Filipa. Dne 24. června r. 1566, kterýžto rok za příčinou nastoupení nového papeže Pia V. (sv.) byl rokem jubilejním, s Bohem se poradivše uzavřeli sňatek manželský. Privil jsem, že s Bohem se poradili; to ani jinak nemohlo býti; Ferdinand zajisté byl řádný křesťan a Marta obzvláště neobyčejnou zbožností a štědrostí k chudým vynikala. Oba byli pro svoji vlídnost a laskavost u lidu poddaného nad míru oblíbeni.

Vzorný příklad panstva i poddané k dobrému nabádal. Tak se o Ferdinandovi a Martě vypravuje, že každou neděli a svátek, ač měli v zámku svou kaplu domácích, předce chodívali na služby Boží do farního chrámu Páně Kastiglionského, sv. Nazariu a Celsovi zasvěceného. Dle nich řídili se i obyvatelé města, staří i mladí; nikdo nechtěl doma zůstat a jedenkaždý přál si býti tam, kde dlelo milované panstvo, ve stánku Božím. O markraběnce Martě pak na základě přesných pramenů známo jest, že nejskvostnější její ozdobou byla milosrdná láska k bližnímu a pak nelíčená, srdečná zbožnost.

Jako pravá žena křesťanská těšila se na štěstí, až bude matkou, přejíc si, aby, dá-li jí Bůh syna, tento, kdyby možná bylo, věnoval se službě církve. Říkávala, že nemůže ani pro matku větší býti cti a radosti nad tu,

když syn její ochotně se Bohu odevzdá. O to sama i každodenně vroucími modlitbami Boha žádala. Konečně vyplnilo se toužebné přání její — ale sama by to byla bezmála zaplatila životem. V největším nebezpečí však osvědčila se zbožná mysl její. Slíbilať Bohu, že pakliže zachová ji i synáčka jejího, jej ve slovutném poutním chrámu Loretském obětovati hodlá Panně přesvaté.

I vyslyšeny jsou vřelé prosby její i manželovy přese všechny obavy lékařů, tvrdících, že bez zřejmého zázraku nelze zachovati život ani matce ani dítěti. Dne 9. března 1568 v úterý narodilo se na zámku Kastiglionském dítě, jež, blahoslavené Panně již před svým na svět příchodem byvši věnováno, mělo se státi podivuhodnou nádobou neobyčejných milostí a skvělým vzorem čistoty a nevinnosti.*) Dítě to obdrželo při slavném křtu jméno Alois, jméno to v rodině vznešených Gonzagův obzvláště oblíbené. Křest tento zanesen jest do matriky farnosti Kastiglionské s poznámkou: »Ať žije blaze, ať žije bohumile na věky ku blahu člověčenstva!«

---

*) Narodil se sv. Alois právě 2 leta po smrti sv. Ignácia Loyolského, jehožto řádu měl se později státi tak skvělou okrasou, a rok po narození sv. Františka Saleského, jemuž ve mnohých ctnostech byl podoben, a v den, když církev slaví památku světice, jejíž rozjímavé spisy („Revelationes“ — zjevení) Alois později rád čítával. Jestiť to sv. Kateřina z Bononie (Bologna) † 1463.

Jak přání to skvěle se vyplnilo, o tom pozdější život vznešeného světce patrné podává důkazy. Již v nejútlejším věku svém lišil se Alois od jiných dítek. Pravíť se o něm na základě hodnověrných zpráv rodinných, že vlastně ani neplakal, alebrž v kolébce již vlídností a něžností, jakáž zračila se na tváři jeho, získal si úctu a lásku všech, již byli kolem něho. Jmenovitě pak komorná, jejížto zvláštní péči dítě bylo svěřeno, častěji u velikém pohnutí říkávala, že se jí zdá, jakoby anděla a nikoli dítě pozemské držela na rukou.

V těchto již letech, neuměje ještě ani mluvit, malinký Alois předce neobyčejnou lásku k chudým projevoval; vida žebráka, všemi možnými posuňky na jevo dával matince, aby jej obdarovala. I dávala markraběnka almužnu častěji u přítomnosti aneb prostřednictvím malého Aloise, nad čímž tento největší radost projevoval. —

Tak až posud jednají zbožní a moudří rodičové křesťanští, tou měrou vštěpujíce dítkám svým záhy již účinnou lásku k nuznému bližnímu ! —

Přečasto dobrá matka znamenávala miláčka svého znamením sv. kříže a jména nejsvětější mu v dětinnou paměť ukládala, — v čemž rovněž až podnes ji následují vzorné matky křesťanské. První slova, kteráž uměl vyslovovati Alois, byla slova: Ježíš, Maria!

Když pak uměl již říkati modlitbu Páně a pozdravení andělské, tu největší jeho rozkoší bývalo, modliti se modlitby tyto.

S radostí pozorovala markraběnka neobyčejný vývoj schopností duševních při synáčku svém a obzvláště podivuhodnou zbožnost a tušila asi, čím jednou bude.

Otce však jaksi netěšil směr tento. Přál si míti syna bojovného, z něhož by se vyvinul statečný panovník; v ohledu tom více měl zalíbení v druhorozenci svém Rudolfovi.

2. Mládí Aloisovo v domě otcovském.

Vyprávěli jsme, že markrabě Ferdinand nebyl spokojen s tím, co pozoroval na malém prvorozenci svém. I umínil si, že nejlépe učiní, seznámí-li jej záhy se životem vojenským.

K tomu brzká se naskytla příležitost.

Turci chtějí pomstíti těžkou porážku, jakouž utrpěli u Lepanta roku 1571, přepadli španělské osady v severní Africe. Ve válce, kteráž nyní mezi nimi a Španělskem vypukla, jmenován jest markrabě Ferdinand velitelem jednoho oddílu vojska, hlavně v kraji Milánském najatého. Do tábora vojenského v nedalekém městě Kasale*) hodlal markrabě vzíti s sebou malého Aloise.

---

*) Město Kasal (Maggiore) leží v provincii Kremonské na řece Pádu a čítá 5000 obyv., zaměstnávajících se sklenářstvím a koželužstvím.

I namítala matka, že snad pro útlý věk svůj — byla mu tehdá 4 léta — se na takové místo ještě nehodí a že vojenským cvikům asi málo porozumí.

»Porozumí jim tolik, jako já porozuměl jsem v letech jeho. Bude jej to nepochybně těšiti a proto pořídil jsem mu malé, přiměřené brnění vojenské, jako jsem sám míval v letech dětinných. Mám za to, že ducha vojenského nutno záhy již pěstovati. Musíť Alois jménu Gonzagův býti ke cti.«

Stalo se dle vůle otcovy. Alois, doprovázen jsa svým vychovatelem Františkem del Turco, ježž srdečně miloval a vždy svým přítelem nazýval, do tábora vojenského se odebral.

Neráda a se slzami mnohými propouštěla markraběnka miláčka svého. Odevzdavši se do vůle Boží mnoho a vroucně zaň se modlila, jakoby tušila četná nebezpečí, jimiž Alois u vojska byl ohrožen.

Ve všech cvičeních vojenských muselť se Alois spolu s otcem účastňovati a skutečně i takovou srdnatostť a dovednostť projevoval, že si v krátce získal lásku a obdiv vojska i důstojnictva.

Avšak bez nehod se to předce neobešlo. Jednou, když chtěl vystřeliti, chytil se prach, ježž v malé krabici nosil s sebou, a na tváři

jej popálil. Zděšení z toho bylo veliké; neboť se obávali, aby Alois nepřišel o oko. Avšak prozřetelnost Božská bděla zajisté nad ním, a tak nehoda ta žádných proň neměla následků.

Nemilá událost však neochladila záliby Aloisovy v životě vojenském, ba spíše ještě chuť jeho ku podobným dobrodružstvím vzrůstala. Tak jednoho dne za odpočinku poledního, když nic po celém táboře se nehýbalo, Alois do tábora se přiblíživ vzal jednomu vojínu prachu a spatřiv malé dělo nedaleko stojící, nabil je a vystřelil. Rána dělová ovšem vyburcovala veškeré ležení; markrabě Ferdinand, obávaje se nějaké vzpoury mezi vojskem, ihned kázal vypátrati původce.

Zvědév pak, kdo to spůsobil, v duchu se radoval nad probouzejícím se bojovným duchem synovým, ale k vůli kázni chtěl jej předce potrestati. Společné však prosby veškerého vojska spůsobily, že k tomu nedošlo.

Sv. Alois v pozdějším věku na tento příběh si vzpomínaje, uznával, že jenom divem prozřetelnosti Boží při životě byl zachován a mnohé si činil výčitky proto, že onomu vojáku něco prachu odcizil; to jenom mu bylo útěchou, že by mu voják, jsa o to požádán, bez toho byl prachu dal.

Po ukončených cvičeních polních táhlo vojsko pod vedením Ferdinandovým na místo

ustanovené a Alois vrátil se se svým vychovatelem na zámek Kastiglionský.

»Musím Vám, kníže, říci něco důležitého,« pravil na cestě vychovatel.

»Mluvte jen!« odvětil Alois.

»Chci Vám říci toto: Zdržoval jste se právě delší čas v táboře vojenském, jakož si toho přál otec Váš. Avšak nyní musím Vám vytknouti, že jste si dovolil tam několik neslušných slov, jakýchž kníže rodu Vašeho nikdy si nesmí dovoliti, ba jakýchž byste neměl ani znáti. Velmi by se z toho rmoutila matka Vaše, kdyby něco takového shledala na rtech syna svého.«

»Ale já nevím, co míníte, příteli; co pak jsem zlého promluvil?« tázal se něžný Alois se slzami v očích.

I připomenul mu vychovatel slova ta, jichžto smyslu a významu nevinný hošík ovšem byl sotva pojal.

»To se již nikdy nestane,« pravil rozhodně Alois, hlubokým žalem jsa naplněn nad tímto přestupkem. »Já na to nikdy nezapomenu.«

A dostál slovu. Chybu tuto, ač z nevědomosti spáchanou, povždy uznával za největší ze všech poklesků svých a upomínka na ni, jak sám říkával, velmi jej pokořovala.

Markraběnka nevědouc o věcech těchto s nejsrdečnější radostí vítala miláčka svého.

Hned chtěla věděti, zdali a jak vykonával svoje každodenní modlitby.

I vyznal se Alois ze všeho. Pověděl o své neopatrnosti i o výčitkách, kterých se mu dostalo i od otce i od vychovatele, a jak jej patrně prozřetelnost Božská smrti uchránila.

»Ó můj milý anděli,« — tak říkávala matka synáčku svému, — »již při narození povinován jsi životem svým blahoslavené Panně Loretské a mám za to, že opět nyní jejím přispěním vyváznu jsi z tolikerých nebezpečností. Já jsem tě dávno již Panně nebeské zasvětila i doufám, že sám někdy navštívíš posvátný domek její v Loretě.« —

Loreto jest město vlašské blíže Ankony a nedaleko moře adriatického (jaderského) položené. Jest sídlem biskupským a čítá přes 8000 obyv., vesměs od poutníkův žijících. Jest totiž Loreto jedno z nejznamenitějších poutních míst katolického světa a sice k vůli »svatému domu« (santa casa), v němžto blahoslavená Panna v Nazaretě přebývala a jenž dle osvědčené legendy r. 1295 sem způsobem zázračným přenesen byl. Nad svatým domem, nyní v kaplu proměněným, vypíná se rozsáhlý chrám ze 14. století. Zde má původ litanie ku bl. Panně Marii, t. zv. loretánská.

Líbeznou a tajemnou pověst o posvátném domě Loretském Aloisovi nyní matka vyprávěla, neopomenouc povzbuditi jej

k něžné a horlivé úctě blahoslavené Panny. Zmínila se též, jak toužebně si přeje, aby jeden ze synů jejích věnoval se službě církve svaté, litujíc, že na mladším synu svém Rudolfovi vloh a náklonností k tomu neshledává.

»Snad jsem já k tomu povolán,« podotkl Alois.

»Ó nikoliv. Ty jsi prvorozený a tu otec nepřipustí, abys stavu duchovnímu se věnoval. Nejstarší v rodině musí býti dědicem a hlavou.«

Zdálo se sice markraběnce, že na prvorození jejím lze pozorovati vlastností, jakých vyžaduje stav duchovní, ale netroufala, že by manžel, docela jiné máje záměry, kdy k tomu svolil. Všelická její naděje opírala se o nejistou budoucnost.

Mezitím dorůstal Alois a lze říci o něm, že v pravdě prospíval nejenom věkem, ale i milostí.

Již v sedmém roce svém umínil si, že celý život svůj zasvětil Bohu a oslavě jeho. Chtěl jen proto žíti, aby miloval Boha, jenž z lásky k nám byl živ i umřel.

Proto ještě více a vroucněji modlíval se než dříve, ano již i počal v rozličných věcech přísně zapíratí a umrtvovati se. Každodenně hodinky Mariánské a sedmero žalmů kajících kleče na holé zemi konával.

»Mladý pan kníže bude velikým svatým,« říkávali mnozí. A pravdu měli; ba on již

v pravdě svatým byl. Všichni »malým andělem« jej nazývali.

Dosáhnuv roku sedmého onemocněl hořečkou, která po celých osm měsíců jej trápila; při tom andělská jeho trpělivost, vlídnost a veselost ducha podivuhodně se osvědčily. Ani v nemoci nechtěl zanechat obvyklých modliteb a pobožností, a proto mu všechny ty modlitby museli předříkávati.

Markrabě Ferdinand navrátil se po ukončené válce s Turky a po návštěvě královského dvora v Madridě na zámek Kastiglionský, s úžasem shledal neobyčejnou bystrost ducha, zralost úsudku a vzorné chování na svém prvorozenci; jenom to se mu nelíbilo, že Alois zvyky vojenské, jakéž mu vštípeny byly v táboře Kasalském, již zapomněl.

»Alois velikých věcí schopen jest,« říkával své choti; »obdivuji hlavně to, jak se umí opanovati. Jest čilý a ohnivý letorý, přece však vládne nad sebou. Ten, kdo tak ovládá náruživosti své, nepochybně velikých věcí dosáhne. Ale musíme jej přivykati životu vojenskému.«

»Ale vždyť mu není dosud ani devět let«, namítala kněžna; »posečkejme ještě s tím.«

»Především půjde na studie,« odvětil manžel. »Jen až dosáhne Rudolf sedmého roku, pak je dám oba do Florencie, kdežto jsou dobré školy;

zdokonalí se tam i ve vlastině, kterou se pěkně a čistě tam mluví.«

Ovšem rmoutilo to srdce matčino, že miláček její měl se odebrati do ciziny a tanula jí na mysly mnohá nebezpečí, jakáž v cizině hrozí mládeži nezkušené, avšak věděla, že to bude ku prospěchu oběma dítkám, a protož přemohla se, jsouc ochotna ku každékoliv oběti.

Ale ještě spíše, než se z počátku domýšlela, nastalo jí loučení s oběma syny. Kníže totiž onemocněv na radu lékařův odebral se do lázní Luccských a poněvadž kněžna sama ho nemohla doprovoditi, ustanovil k tomu kníže oba syny své Aloise a Rudolfa.

Rozloučivší se v slzách s oběma zvláštní ještě naučení dala staršímu: »Jsi starší, pročez netoliko buď mladšímu bratru svému dobrým příkladem, — jakož jsi to činil až po dnes, alébrž i radou svojí mu pomáhej. Nezapomínej, že nerozvážlivost při hře nějaké mnohého i o život může připraviti. Bdi nad Rudolfem, aby nikdy nevydával se v nebezpečenství takové. Předě vším ale, milý anděli můj, měj jej k tomu, aby nezanedbával nikdy svých povinností k Pánu Bohu a blahoslavené matce jeho Marii.«

»Upokojte se, drahá matinko,« odvětil Alois. »Zachovám se dle vůle Vaší a ve všem budu rozkazů Vašich poslušen. Říkávala jste,

že byste se těšila z toho, kdyby některý ze synů Vašich stal se řeholníkem; mně se zdá, že se Vám radosti této dostane a že mne právě Pán Bůh k tomu povolá.«

»Nemohu tomu věřit,« namítala matka, »neboť jsi nejstarší; kdyby se však tak zalíbilo Pánu Bohu, velmi bych se těšila z toho.«

Po této rozmluvě odjeli oba synové s otcem do Lukky. Jenom u vroucné modlitbě nalezala pečlivá matka útěchu. —

Jaký to vzor matky křesťanské, o blaho dítek svých pečlivé! Bojí se, aby v cizině ne- utrpěly úrazu na duši neb na těle, proto je moudře napomíná, proto se za ně modlí. Kéž by ji v tom následovaly matky, propouštějící syna do světa neb na studie!

A jak mužně si vede Alois! Obzvláštní milostí Boží, která patrně doplňovala, co se mu nedostávalo v letech, dospíval k takové zralosti ducha a k takovému míru srdce! —

3. Alois v cizině.

V měsíci dubnu r. 1577 doprovázel devítiletý Alois otce do lázní. Odtud pak hodlal markrabě syny své zavést do Florencie. —

Florencie jest město vlašské ležící na řece Arnu a náleží k nejkrásnějším městům slavné země této a honosí se jmenovitě neocenitelnými poklady uměleckými. Obyvatelů čítá 170.000. Mezi budovami nejvíce vyniká chrám

arcibiskupský blah. Panně Marii zasvěcený. I chrám Zvěstování Panny Marie, kterýž sv. Alois při svém pobytu ve Florencii tak rád navštěvoval, slyne znamenitými památkami uměleckými. V dějinách Italie Florencie zaujímá místo velmi důležité. Obzvláště rodina panujících tu Medicejův proslula mocí svou i štědrým podporováním věd a um.

Za doby, o které vypravujeme, panoval právě František Medici, s rodinou Gonzagův spřízněný, kníže to věd a umění milovný. Avšak našim cestujícím nebylo možno ihned vjeti do města a učiniti poklonu velkovévodovi. Přísné totiž zákazy zapovídaly právě tehdá cizincům přístup do města, aby sem a tam po Vlaších se objevující mor se tam nedostal. I byli nuceni posečkati několik dní na blízkém letohrádku; tehdejší příbytek Aloisův v kaplu proměněný, kdežto i mši sv. sloužiti dovoleno, až po dnes se zachoval.

K vůli vznešeným hostem učinil velkovévoda výjimku v oněch přísných zákazech a slavně je v paláci svém uvítal. Ba i návrh knížeti Ferdinandovi učinil, aby oba syny své nechal u dvora jeho, nádherou oplývajícího. V to však nesvolil otec, maje za to, že ku studiím lépe se hodí pokoj a samota, nežli hlučný život dvorský. Nicméně však velkovévoda jiný svůj odlehlejší palác ochotně mladým knížatům vykázal za příbytek.

Palác ten označen jest nápisem oznamujícím, že tu kdysi přebýval sv. Alois a ve světnici, v nížto bytoval, nyní mši sv. sloužiti lze. Vychovatel Turco měl s oběma knížaty zůstatí ve Florencii, maje dozor na celé vychování. Mimo to učený a výtečný kněz byl jim ustanoven za učitele. Studie měly započítí vlaštinou a latinou. Alois chtěl dílo svého vzdělání nastoupiti s Bohem a brzy k tomu se odhodlal, že vykoná zpověď z celého dosavadního ovšem krátkého života svého.

Zpovědníkem jeho byl kněz della Torre jménem. Vedením jeho tak svědomitě a s tak vroucnou věrou a planoucí láskou k Bohu ku sv. výkonu se připravoval, že pro hlubokou lítost nad uražením Boha až do mdlob upadl.

I vytýkal mu takové chování pěstoun jeho jako přílišné citlivůstkářství, načež odvětil Alois: »O příteli milý, Pán Bůh tak dobrý jest a já tak těžce jsem jej urazil.«

Maje se za největšího hříšníka hojně slzy lítosti proléval. Sebrav pak veškerou sílu vykonal zpověď svojí všeobecnou. I říkával častěji, jak velikou útěchu mu poskytla zpověď tato. —

Jak skvělý to příklad pro všechny, kteří nastupují nové povolání neb nový stav aneb na studie se dávají, aby, učinivše konec dosavadnímu životu a s Bohem se smířivše, novou dráhu svojí nastoupili!«

Jsa povahy živé a citlivé ustavičně se andělský jinoch přemáhal, aby se ani slovem prudkým či hněvivým nepřenáhlil. Všelickou křehkost lidskou chtěl v sobě utlumiti, Boha též o potřebnou k tomu milost žádaje. Rád čítal knihy nábožné, jednající hlavně o pobožnosti k nejsvětější Panně. Jsa nejvroucnějším jejím ctitelem navštěvoval rád chrám Zvěstování jejímu zasvěcený a o blahoslavené Panně vždy jenom s nejněžnější úctou rozmlouval a každého by rád byl ku podobné úctě pohnul.

I chtěje Panně nejčistší dáti zvláštní důkaz lásky své a přítulnosti učinil (jsa deset let stár!) ve chrámě řečeném slib ustavičné čistoty. Nepoškvrněná Panna skutečně též přijala slib tento a zálibu svojí v něm tak osvědčila, že mocnou její ochranou Alois prost byl velikých pokušení proti sv. čistotě.

Od toho pak dne slib svůj tak přísně zachovával, že oči své vždy na uzdě maje na osoby druhého pohlaví ani nehleděl a bez potřeby s nimi nerozmlouval. Tak jmenovitě choval se na svých procházkách po městě. V řečích byl náramně zdrženlivý. Vždy s Bohem spojen jsa a mysl svou maje k němu pozdviženu, nerad se z duchovního tohoto zaměstnání dával vytrhovati.

Studie své konal s největší svědomitostí. Všechny práce, jakýchž studie vyžadovaly, za přísnou svou povinnost pokládal. Velikou pil-

ností vynikal, koje se tajnou nadějí, že po dokonaných studiích Bůh jej nějakým způsobem povolá do stavu řeholního.

Byltě zajisté i v tom vzorem mladíkům studujícím, aby smysly své na uzdě držíce se všelikou svědomitostí a pílí konali povinnosti své a zřetel vždy měli obrácený k tomu stavu, ku kterému se cítí býti povolánu.

Ale i jiné vlastnosti ještě, jakýmiž v době studií svých vynikal sv. Alois, mohou jim býti příkladem. Onť — ač kníže — byl i poslušným a uctivým ku svým učitelům a vychovatelům. K rovné poslušnosti a úctě i bratra svého častěji nabádal, napomínává slova dobré matky mu připomínaje. A Rudolf v skutku také laskavých a něžných slov bratra svého uposlechl.

Podobně by se měli studující vespolek laskavými slovy a dobrými příklady k dobrému pobádati a ve ctnostném životě utvrzovati.

Ve všem se sv. Alois již v těchto letech osvědčoval býti vzorem a příkladem mládeže. Ba zdálo se téměř, že přelaskavý Bůh právě proto jej na svět dal, nebo takřka jen světu zapůjčil, aby mládež jím se mravně poučila a vzdělala.

Již v tomto věku útlém ctnostmi věku mužného slynul, pro svou příkladnou nevinost vesměs jsa andělem nazýván. Všichni jej

milovali a on také každého, s nímž se sešel, i příkladem i slovem nabádal k dobrému.

Maje povinnost, každou neděli a svátek choditi ke dvoru velkovévodskému, nerad ve hrách malých kněžen, dcer velkovévodových, se účastňoval. Nejraději se bavival budováním malých oltářů.

Za dnů pobytu jeho ve Florencii zemřela velkovévodkyně Johanna Rakouská a Alois účastnil se s bratrem svým Rudolfem při pohřbu jejím, jenž se odbýval ve chrámu sv. Vavřince, kdežto nádherné hrobky Medicejův až po dnes se spatřují.

Pohřeb ten popisuje Alois ve zvláštním listě otci svému. List tento se úplně zachoval až na dny naše. Pišeť v něm mezi jiným:

»Velmi mě zarmoutila zpráva, že Jste trpěl dnou se zimnicí spojenou. Jiný však list mojí paní máteře od 8. potěšil mě, že nemoc již k lepšímu se obrátila. Díky za to Velebnosti Božské!

Včera byli jsme na pohřbu paní velkovévodkyně. Byl velmi krásný a trval skoro tři hodiny.« Nyní celý pohřeb popisuje, ku konci pak praví:

»Ve studiích pilně pokračujeme a dobře se máme. Nyní pak Vám ruce libám, jakož i naší paní matce, malé sestře a bratřím.«

I sluhové všichni Aloise vřele milovali; on však s nimi také velmi vlídně nakládal.

Vlastně ani neporoučel, spíše o všecko prosil. Chtěl-li, aby ho některý služebník doprovázel, tu vlídně říkával: »Můžete-li jíti se mnou?« Anebo: »Spůsobil byste mi radost, kdybyste to neb ono učiniti si neobtěžoval.«

Ovšem pak veškeré služebnictvo vlídností takovou takřka zahanbeno s největší ochotou všeliká přání sv. jinocha plnilo. On nikdy neporoučel, spíše prosil, a když mu toho jednou vychovatel domlouval, tu odpověděl:

»Ovšem mohl bych poroučeti, ale častěji na to pomýšlím, milý příteli, že není rozdílu žádného mezi tělem knížecím a tělem služebníkovým. Zdá se Vám však, že by mně sluhové lépe sloužili, kdybych poroučel?« —

Avšak pobytu Aloisova ve Florencii nebylo na dlouho. Roku 1579 přesídlili se oba bratři na rozkaz otcův do města Mantovy,*) ve svých studiích bez přetržení pokračující. Na rozkaz otcův častěji musili choditi ku knížeti, spřízněnému s rodinou jejich; Alois však jen s nechutí to činival, vždy více pohrdaje slávou tohoto světa a zábavami dvorskými. Nejraději o samotě modlitbami, čtením zbožných knih anebo poučnými rozmluvami s lidmi nábožnými se zabýval, jsa i v tom příkladem následování hodným pro nás všechny, zvláště

---

*) Mantova (Mantua) jest opevněné město v horních Vlaších, mající 27.000 obyv. se sídlem biskupským a znamenitými chrámy.

pak pro mladíky studující, v čem by totiž největší rozkoš hledati a s jakými lidmi by nejraději obcovati měli.

A jak se modlival! Vroucnými prosbami si na Pánu Bohu té obzvláštní milosti vyžádat, že se vždycky uměl v pravdě nábožně modliti. Sám s hlubokým pohnutím modle se slzival a svědkové toho, vidouce nevinného jinocha v takové modlitbě pohříženého, rovněž slz nemohli se zdržeti. Byltě pak, jak sám doznává, prost všelike roztržitosti při modlitbě.

Po nějakém čase upadl Alois v dlouhou chorobu, při níž jakožto skvělý vzor svaté trpělivosti se osvědčil, těše se dle příkladu velikých světců Božích z kříže tohoto.

Od té doby uvykl si též přísně zdržlivosti v jídle; po čas nemoce na radu lékařskou, později však dobrovolně sám sebe zapíraje časté a tuhé posty si ukládal.

Každý, kdo s ním obcoval, s úžasem neobyčejnou moudrost a zbožnost jeho uznávaje, za svatého již nyní jej pokládal.

V těchto letech pojal Alois u sebe úmysl, že všecka práva, kteráž mu příslušela, jakožto prvorozenci, odstoupí mladšímu bratru svému Rudolfovi, sám zcela se chtěje věnovati Bohu a službě jeho.

Na těle ustavičně jsa sláb a žaludkem churav byl od otce povolán domů na zámek

Kastiglionský, aby se tu na zdravějším vzduchu pomocí péče mateřské zotavil.

S rozkoší mateřskou přivítala markraběnka syny své; ale slzy trapných obav kanuly na bledou tvář prvorozeného miláčka jejího!

Lékařové ovšem jistili, že se zotaví, ale oko a srdce matčino jaksi všem těmto útěchám věřiti nechtělo.

Poněkud však předce vyplnily se předpovědi lékařské: Alois sesílil — ale nejen na těle, alebrž i v milosti. Ustavičně s Bohem jsa spojen tak zvláštních milostí byl účasten, že jen slzami za ně byl s to vděčiti se. Často-krátě slzel ani sám nevěda; ano tak hluboce v modlitbu neb rozjímání pohřížen býval, že ani nepozoroval příchodu neb odchodu někoho z domácích. Ba mnohdy stalo se, že byl Alois od svých domácích nalezen jako u vytržení (v ekstasi), kleče před obrazem Ukřížovaného aneb kříž vroucně líbaje a při tom hojné slzy prolévaje. Bývaltě pak v takovém stavu duševním, že úplně nevěděl o tom, co se děje vůkol. Bůh patrně zvláštními žehnal milostmi tomuto miláčku svému již u věku útlém a spolu připustil, aby četní svědkové o takovémto neobyčejném omilostnění se přesvědčili.

Jmenovitě rozjímal často o umučení Páně a sice z počátku beze všeho návodu, později teprv podle navedení bl. Kanisia, jehož spis o rozjímání se mu byl dostal do rukou.

Tak čině neobyčejné pokroky v životě duchovním, nezapomínal na svá studie, za přísnou povinnost to pokládaje, aby nabyl vědomostí v jakémkoli stavu potřebných. Se zvláštní zálibou čítal spisovatele latinské Seneku, Plutarcha a Valeria Maxima. Mimo to pak duchovního poučení a zotavení nabýval čtením písma sv., životů svatých aneb zpráv o missiích indických. Jak rád by býval súčastnil se obtíží a prací missionářů, aby pak i účasten byl oslavy jejich v nebesích!

Ba již také sám pracoval o rozšíření království Božího mezi jinými. S dítkami svých příštích poddaných totiž rád opakoval podle katechismu pravdy, jakéž byly slyšely při křesťanském cvičení. I dospělejší lidé k takovýmto posvátným zábavám rádi se scházivali.

Povstal-li mezi lidmi jeho nějaký spor, tu Alois ihned se přičinil všemožně, aby jej uklidil a vší péčí o to se staral, aby Bůh nebyl od nikoho lehkovážně urážen.

Sám ještě takřka jsa dítětem, podivuhodnou vládu vykonával i nad muži dospělými, kteří jej ctili, milovali a jemu se obdivovali.

Jednou vzala markraběnka milého anděla svého s sebou na návštěvu k vévodkyni Lotarinské, příbuzné to tehdejšího císaře německého a krále českého Rudolfa II., kteráž právě krajinou Kastiglionskou cestovala.

Skromnost' a celé vzorné a v pravdě nebeské chování hošíka teprv dvanáctiletého velikým úžasem naplnily vévodkyni a průvodce její. Blahoslavilať právem matku syna takového. Dvořané její pak vespolek soudili, že Alois nemluví jako útlý jinoch, nýbrž jako dospělý mudrc.

Nedlouho na to zavítal do sídla Gonzagův slovatný a svatý arcibiskup Milánský, Karel Boromejský, na své apoštolské cestě dioecesou Bresciánskou, kteráž mu jakožto metropolitovi byla podřízena. Již tehdáž slynul apoštolský muž tento daleko široko svatostí života. Zpráva pak, že navštíví Kastiglione, radostí nevýslovnou naplnila jmenovitě sv. jinocha našeho, jenž si umínil, že bedlivý pozor dá na všecka slova a všeliké rady jeho.

Nežli však o vzácné návštěvě na zámku Kastiglionském promluvíme, nebude od místa, říci něco o velikém tomto biskupu.

Karel Boromejský narodil se ve vlašském městě Aroně dne 2. října 1538. Již záhy velikou zbožností vynikaje dán byl na vyšší studie do Pavie, kdežto vydobyl si hodnosti doktora práv. Po smrti otcově však odhodlal se, že se oddá službě církevní. Brzy stal se arcibiskupem a spolu kardinálem ve slavném městě Miláně. Jsa ve spojení se znamenitými učenci věku tehdejšího, ze stavu duchovního

i světského, a veliký vliv maje u stolice papežské, stal se v pravém slova významu mnohostranným reformátorem církve katolické. V diecesi své časté synody odbýval, semináře kněžské zakládal a o nápravu i obnovu mnohých řehol pečoval. Vůbec úřad svůj biskupský s takovou horlivostí konal, že v tom ohledu se slavnému předchůdci svému na biskupské stolici Milánské, sv. Ambroži, podobal. Přísným jsa k sobě samému a od podřízených kněží též svědomitost v úřadě žádaje, mnoho přispěl ku povznesení kázně církevní. Vlídnošť jeho a laskavost, obětovná láska ku svěřencům a horlivost pro čest a slávu Boží obzvláště jej zdobily. Život jeho jest vznešený vzor života kněžského. Založiv též zvláštní řád, t. zv. Oblatův, a vydav výtečné poučení pro správce duchovní, dokonal Karel Boromejský vezdejší pouť svoji roku 1584. (rok před vstoupením sv. Aloisa do řeholy).

Sv. biskup tento navštívil tedy Kastiglione a ve farní budově se ubytoval. Brzy po příchodu svém kázal s neobyčejným výsledkem zástupu shromážděnému, mezi kterým byl i Alois s matkou svojí. Výmluvnými slovy jeho dojata bylo veškero posluchačstvo až do duše. I Alois byl unešen. I navštívil na to slovutného kardinála, prose ho o radu vzhledem k záměrům svým do budoucnosti. Sv. arcibiskup žasnul, vida mladistvého jinocha zbožnosti tak

neobyčejné. Ještě nikdy neviděl cosi podobného u věku tak útlém.

I domníval se, že asi častěji Alois přijímá sv. svátosti. Avšak dle panujícího obyčeje rodinného nebyl tehdy Alois až posud u sv. přijímání. I nabídl se sv. arcibiskup sám, že osobně mu podá Tělo Páně. Nevýslovně nad tím potěšen byl Alois, jakož hojné slzy radosti z oka jeho kanoucí patrným toho byly důkazem.

Rozmluva pak obou těchto vyvolených duší velmi se protáhla, takže se tomu všichni divili. Sv. Karel poznal asi, jaké úmysly má Bůh s dítětem tímto požehnaným a za zvláštní to pokládal milost, že i jemu úkol připadl, aby přispěl ku zdokonalení neobyčejného mladíka. Alois pak jsa přesvědčen, že ústy sv. arcibiskupa mluví k němu Bůh, s velikou pozorností naslouchal slovům jeho, pevně jsa odhodlán uvésti je v život. Ode dne prvního sv. přijímání vroucnost jeho a něžná úcta k nejsvětější Svátosti oltářní velmi vzrostla, tak že pak obyčejně, a to po celý život svůj při mši sv. od pozdvihování až do konce v slzách zbožné radosti se rozplýval. Rmoutil se sice otec, že dobrovolné posty, jimiž se Alois sám umrtvoval, odporují nařízením lékařským a že následkem toho prvorozenec jeho sesílití nemůže, avšak ani on, ani matka, ani

kdo jiný netroufali si jednání Aloisovu odpor klásti. Každý se domníval, že by tím snad Bohu samému se protivil.

Ale nedlouho zůstalo to tak. Nemohlť otec spustiti se záměrů, že Alois jakožto prvorozenec má býti jeho nástupcem a mimo to i dědicem statků příbuzných Gonzagův a oslavitelem jména toho. I chtěl jej proto přivésti na jiné myšlénky. K tomu cíli si umínil, že vezmē jej k sobě do města Kasale, již dříve jmenovaného a popsaného, kdežto jakožto správce knížectví Montferratského již po delší dobu bydlel. I stalo se dle vůle jeho. Kněžna Marta se svými dvěma nejstaršími syny vydala se na cestu. Avšak tehdá právě řeka Ticino, přese kterou jim bylo jeti, byla velmi rozvodněna. Jenom na jistém mělkém místě bylo lze převézt se. Vůz, na němž se nacházel Alois, již vjel do rozprouděné řeky, — avšak nebyl s to udržeti se proti návalu vln a zlomil se, tak že Alois se svým vychovatelem na zadní části jeho sedíce, prudkou vodou hnáni byli po řece. Nebezpečenství bylo veliké, nářek pak matky již na druhém břehu se nacházející rovněž veliký, — avšak — jistě řízením prozřetelnosti Božské — pojednou kola vozní uvázla v ratolestech mohutného stromu, bouří zlomeného a do řeky svaleného. Alois byl zachráněn. Jistý venkovan jej pak i vychovatele vyvedl na sucho.

Což jiného měli všichni činiti, leč děkovati Bohu za ochranu z očividného nebezpečí?! A to vskutku též učinili v nedalekém chrámě.

4. Alois vyhýbá se zábavám života dvorského.

V městě Kasale zabýval se Alois svými studii, spolu i v dokonalosti křesťanské víře a více prospívaje.

Jednoho dne zavolal jej k sobě otec ku zvláštní rozmluvě. Se vzornou poslušností jako vždy ihned se Alois k němu odebral.

»Choroba tvá, milý synu, mě rmoutí. Nestrádáš nyní ovšem jinou nemocí, leč slabostí žaludka a to, jak se mi zdá, jenom svojí vinou. Ty si ukládáš příliš mnoho postů, domnívaje se, že Pán Bůh žádá na tobě přísnosti takové. V tom však se mýlíš, ba přepínáš se. Rozmýšlej jenom o tom, co Ti pravím. Jsi nejstarším, a v Tebe skládám naděje své, že budeš podporou rodu, kterému náležíš. Máš rodu toho býti oslavou, napomáhaje ku zvelebení jeho. Rozvaž si jen tuto povinnost sám. Pokud budeš zde, hled' si zábav, jakých tu dosti najdeš; seznamuj se znenáhla se společností, v jakéž máš později žiti a osvojuj si obyčeje a zvyky její. Nebud' tak cizím ku všemu, v čem bys měl si právě zakládati. Slíbíš mi to, synu můj?«

»Příčiním se, abych vyhověl milému otci svému, spolu však též Pánu Bohu.«

Odpověď tuto dal Alois tak skromně a vlídně, že by jej byl otec ihned s něžnou radostí obejmul. Spolu však z odpovědi té vysvívalo, že nesouhlasí se záměry jeho.

Při slavnostech a zábavách, jakéž markrabě Ferdinand častěji pořádal na počest vznešených hostí, Alois se neúčastňoval. Zalíbeným zotavením bylo mu jen choditi do nedalekého chrámu Marianského aneb navštěvovati zbožné řeholníky dvou tamějších klášterů. Mír u nich panující a odloučenost od světa, jakouž tu pozoroval, velice naň působily.

Sám o pravém životě řeholním takto rozvažoval, jakž to i později sám sdělil životopisci svému P. Ceparimu: »Život řeholní jest nejvýhodnější. Řeholníci, žijíce vzdáleni od světa, nemají tolik příležitostí ke hříchu. Času, jehož lidé ve světě žijící obyčejně užívají ku vyhledávání pomíjitelných statkův a marných rozkoší pozemských, mohou řeholníci použiti k získání statkův a dober věčných, majíce jistotu, že snahy jejich nebudou marny. Snadno mohou míti nadvládu nad smysly a náruživostmi svými a tudíž nejlépe rozumem se řídit. Řeholníku netřeba dychtiti po cti a marných statecích, netřeba mu oddávati se řevnivosti a závisti, jelikož účelem jeho hlavním jest: sloužiti Bohu. Pak též nemusí se

báti ani smrti, ani soudu, ani pekla. Maje svědomí čisté, požívá blahého pokoje vnitřního, jenž se zračí i na tváři a celém zevnějšku jeho . . . . . Proč bych i já neměl zvoliti si stav, k němuž Bůh připojil zaslíbení tak podivuhodné? Kdybych i knězem se stal, odstoupiv dědictví Rudolfovi, přece bych snad nedosáhl cíle. Jsa pak povinen býti dokonalejším nad jiné, byl bych podroben větším pokušením, než jiní, neboť bych vždy pro dobrou vůli musil zůstatí ve spojení a styku s naší rodinou a celým příbuzenstvem. Stanu-li se však řeholníkem, tu se pojednou zbavím všech těchto obtíží. Pak mi netřeba ohled míti na jiné, budu pak spokojen a šťasten, slouže Bohu s větší dokonalostí. Proto budu řeholníkem.«

Tak rozvažoval Alois po delší dobu již. Ač ostatní na něm pozorovali, že něco zvláštního se děje v duši jeho, přece nikdo neodvážil se otázati se ho. Ba již ani otec nekladl překážek svobodě jeho. Bylo Aloisovi tehdá třináct let a již tak zrale soudil o světě a o ceně jeho. V čas zábav a hodů častěji v domě otcovském odbývaných, zabýval se Alois buď studiem, aneb rozmlouval s muži vzdělanými a spolu zbožnými aneb modlitbou. Prozatím hodlal vésti přísný život řeholní i v nynějších poměrech svých. Tak na př. dobrovolně snášel zimu, zúmýslně bydle i za

doby zimní v netopeném pokoji. Ani když upozorněn byl, že to škoditi bude zdraví jeho, v tom neustál, z lásky k svému Spasiteli nepřijemné a trpké věci si ukládaje. —

Nezahanbuje-li světec ten v útlém již věku svém nás dospělé muže rozmařilé a změkčilé?! —

Nedlouho na to odebral se Alois s otcem do Milána, slavného to města v severních Vlaších.*)

I zde neochaboval ve skutcích přísné sebezapíravosti a kajícínosti. Z nucení přítomen býváje stkvělým slavnostem dvorním, duchem vždy s Bohem svým obcoval. Tak jednou musil býti při nádherné přehlídce vojenské; tu tak dovedl se zapřít, že po celý čas, co slavná přehlídka trvala, měl oči pevně uzavřené.

Z Milána vrátila se celá rodina zase do Kastiglionu. Opět a opět pronášel otec nespokojenost svoji a nelibost nad jednáním Aloisovým, pro které se mu zdál býti neschopným k budoucímu povolání vladařskému, avšak zbožná matka konejšívala jej slovy, že vlastně nemůže vytýkati synu svému nic, leč přílišnou horlivost, s jakouž slouží Bohu.

---

*) Milán náleží k nejkrásnějším městům vlašským, vynikaje hlavně půvabnou polohou i nádherností památných budov (Hlavní chrám). Bývalá kolej jesuitská nyní „Boera“ zvaná, v níž po čas pobytu svého bydlel světec náš, po zrušení řádu proměněna jest v obrazárnu.

Viděli jsme již, jak horlivě se Alois již v těchto útlých letech zapíral a umrtvoval; neméně horlivým byl v zachovávání postů i nařízených i dobrovolně uložených, tak že bez zvláštního zázraku ani nelze vysvětliti, jak stravou tak skrovnou při životní síle mohl se udržeti.

Vše to, co Alois podnikal, činil a trpěl, k tomu směřovalo, aby stal se svatým. V srdci jeho sídlila vroucná a živá láska k Pánu Bohu a poněvadž Syn Boží tolik ráčil trpěti z lásky k nám, proto i mladý světec náš cítil toho potřebu, aby z lásky k němu též co možná nejvíce trpěl.

V životě mnohých světců Páně dočítáme se zvláštností, kterým třeba se diviti, nesnadno však jich následovati. Mělyť zajisté mnohé duše vyvolené nadobyčejnou míru zvláštních milostí Božích, jichž svědomitě používajíce, vykonaly činy, nad nimiž žasnouti musíme.

A tak i Alois. Již v letech chlapeckých, ač nemaje hříchu, útlé tělo své, jakoby největším byl hříšником, umrtvoval, sám sebe mrskaje až do krve. V noci k modlitbě a rozjímání — i v zimě — vstával a všechny pobožnosti své kleče vykonával, všelikou ochablost a povolnost těla rekovně přemáhaje.

Jednou byl v nemalém nebezpečení. Jsa churav a ještě na lůžku sedmero žalmů

kajícných doříkávaje, zapomněl uhasiti světlo. Tu stalo se, že od hořící svíce zanítla se postel. Povstalým dýmem ještě v čas se probudiv, zburcoval Alois stráž zámeckou, jejíž pomocí byl požár udušen.

Právem i toto podivné zachránění přisoval mocné ochraně Boží.

Ačkoliv již to, jak již dotčeno, velmi těžce nesl kn. Ferdinand, otec Aloisův, přece netroufal si ani přímo ani nepřímo zamezovati počínání syna svého, obávaje se, že by snad v záměry Boha samého zasahoval. Proto Alois v obyčejném způsobu života svého pokračoval. Nebylo však mu dlouho prodlévati v sídle otcovském. Otec jeho byl totiž za nedlouho povolán ku královskému dvoru Filipa II. do Madridu. To sběhlo se tak.

Král Filip ovdověv, vzal si za svou (čtvrtou) manželku Annu Rakouskou, dceru císaře Maximiliána II., která trávila dny mládí svého na našich slavných Hradčanech v Praze. Nyní pak chystala se matka její Maria, vdova po císaři Maximiliánu, na cestu do Španěl k návštěvě dcery své; z Vlach pak až do Madridu doprovoditi ji měl po přání krále Filipa kníže Ferdinand Gonzaga. Radoval se kníže z poslání toho, doufaje, že na hlučném královském dvoře Madridském prvorozenec jeho naučí se jinému způsobu života. Celá rodina knížecí vydala se spolu s ovdovělou císařovnou na

cestu do Madridu, kterouž podnikli plavíce se mořem středozezním.

Ani na lodi nezměnil Alois obvyklého způsobu života a veškeren čas svůj trávil čtením, modlitbou a rozjímáním, při tom nejraději se zbožnou matkou svojí rozmlouvaje.

Šťastně dostali se všickni ke dvoru královskému. Jako na zvláštní důkaz přízně a vážnosti ku knížeti Ferdinandovi jmenoval král Filip Aloisa a bratra jeho Rudolfa panoši dvorskými. Alois při tom volně pokračoval ve studiích, uče se tu hlavně mathematice a logice.

Ačkoliv mnoho času vynakládal na studie i k vykonávání služby dvorní, přece v duchovním životě neochaboval, častěji sv. svátosti přijímaje a se životem dvorským spojuje osamělý život řeholníkův.

I zde na dvoře královském při hlučných slavnostech často odbývaných účastňoval se Alois velmi nerád a nosíval při tom oděv velice obnošený. Když pak otec jej proto káral, tu upřímně odvětil: »Milý otče, já jen Pánu Bohu sloužiti hodlám. Svět nemá pro mě nižádného půvabu. Již na křtu svatém odřekl jsem se světa a pýchy jeho; dovolte, abych dostál slovu svému.«

Otec netroufal si dále odporovati. Tak působila naň svatost synova.

Jednoho dne hrál si malý princ královský, v jehož družině byl Alois. Tu zavál prudký vítr a rušil hru princovu. Jsa zvyklý, aby vše se mu kořilo, zvolal princ: »Poroučím ti, větře, abys mě nechal na pokoji!« I usmáv se tomu Alois, pravil: »Lidem arcí můžete poroučeti a ti uposlechnou rozkazů vašich. Živlům však nemůžete velet, protože podrobeny jsou Bohu samému, jehož vy sám poslouchati musíte.«

Král Filip, k němuž se donesl poučný výrok ten, divil se moudrosti Aloisově. —

Marně doufal kníže Ferdinand, že názory a zvyky Aloisovy změní se při dvoře královském a velmi se z toho rmoutil, ač zase přátelé jeho mu blahořečili, že takového má syna.

Žiltě pak Alois uprostřed hluku a zmatku života dvorského tak přísně a skromně, že všichni dvořané pokládali jej spíše za anděla než za člověka a že u přítomnosti jeho nikdy slov méně slušných si nedovolili. Alois sám později vyznal, že v Madridě žádné osobě ženské ve tvář nepohledl. —

Jednou osvědčilo se, jak mocná jest modlitba Aloisova. Stalo se totiž, že divoký tygr, jenž se náhodou byl strážci svému vytrhl, vběhl do paláce, v němž právě byl Alois s několika soudruhy stejného věku. Kdežto všichni strachem a hrůzou oněměli, vzýval Alois vroucně anděly strážné za pomoc a ochranu. I byl

vyslyšen. K úžasu všech běžel tygr mimo, až zaběhl do hlubokého sklepa, kdež pak snadno byl chycen. Svatý Alois to povždy přičítal ochraně andělů strážných.

Když pak r. 1583 král Filip II. spojiv s korunou svojí i korunu království portugalského, konal slavný vjezd do hlavního města Madridu, musil Alois jakožto nejvznešenější ze všech panošů královských uvítati krále jmenem panošů delší řečí latinskou, kterážto řeč se zachovala až na naši dobu.

Až posud přál si sv. mladík vstoupiti do stavu řeholního vůbec, nejsa rozhodnut, který řád by si měl vyvoliti. Proto nyní jsa patnáct let rozmýšlel, které řehole by měl dáti přednost. Při tom, jak samo sebou se rozumí, nezapomínal na vroucnou modlitbu ani na radu své nábožné matky.

Tázal se jí o radu, neměl-li by vstoupiti do přísné řeholy karmelitánské. To mu však moudrá matka zradila, poukazujíc na slabost a neduživost jeho. Dále odkázala jej k Bohu, jenž zajisté nejlépe mu poradí, který řád by si zvoliti měl. I modlil se ještě vroucněji, chtěje se ve všem řídit pouze vůlí Boží.

Toť stkvělý příklad pro mladíky, mající si voliti povolání své. Modlitba vroucná a moudrých a zkušených lidí rada, zvláště pak starostlivých rodičů, jsou cestou bezpečnou ku šťastné volbě stavu. —

Již častěji mu sice připadala myšlénka, aby vstoupil do tovaryšstva Ježíšova, on však chtěl míti jistotu. Pročež utíkal se i o pomoc a přímluvu ku blahoslavené Rodičce Boží, jejížto ctitelem něžným byl od jakživa; učinil to jmenovitě ve slavný den Nanebevzetí jejího v tom zvláštním úmyslu, aby mu poznati dala záměry Boží vzhledem k budoucímu povolání jeho. Přijav i sv. svátosti, jakoby slyšel zřetelný hlas vnitřní: »Vstup do tovaryšstva Ježíšova a sděl ihned úmysl ten zpovědníku svému.«

Konečně tedy nabyl jistoty.

»Nyní, když jsem poznal vůli Boží,« pravil ku zpovědníku svému, »prosím vás, abyste se mne u představených řádu laskavě zastal, bych co nejdříve do noviciátu byl přijat.«

»Zdá mi se ovšem,« odvětil zpovědník, jmenem Paterno, »že povolán jste do řádu toho, avšak k tomu jest také třeba svolení vašeho otce, bez kteréhož svolení vás řád nikdy nepřijme.«

»Toť bude asi to nejtěžší, avšak Pán Bůh spíše neb později všecko tak obrátí, že se vyplní vůle jeho.«

I sdělil všecko své dobré matce, dokládaje, že Bůh vyslyšel prosby její, nyní že bude míti syna řeholníkem, jak si toho přávala.

Vroucné díky za to Bohu vzdávajíc, doložila paní zbožná, že nejprve o tom promluví musí s manželem. »Budeť to arci

obtížno, hlavně s počátku, ale s pomocí Boží pohneme jej k této velké oběti.«

Nemýlila se. Kníže vyslechnuv svoji choť zamlčel se, pak však pustiv uzdu prudkému hněvu svému volal:

»Vímť já, proč tak jednáte, paní. Nejstarší syn můj zdá se vám dosti dobrým býti pro klášter, mladšího byste však ráda viděla mým nástupcem. Nuže, pravím vám: to se nestane nikdy a nikdy. Nesvolím k tomu ni žádným způsobem, aby Alois takto se obětoval. Rozumíte, paní? Nikdy!«

Jaký dojem slova ta na kněžnu učinila, snadno lze si představit. S toutéž rozhorčeností přijal kníže rozhodné vyjádření Aloisovo, že úmyslu, vstoupiti do řádu tovaryšstva Ježíšova, nikdy se nevzdá.

»Odejdi, pošetilče a střež se, abych tě neodevzdal svým lidem, kteří by tě potrestali, jak patří na svéhlavé děti.«

Alois zapýřiv se, skromně pravil: »Milý otče můj, za šťastného pokládal bych se, kdybych z lásky ku Pánu svému takovou potupu směl trpěti.«

A ukloniv se odešel.

I žasl kníže nad tímto chováním synovým; bezděky se tázal sám sebe, odkud asi ta rozhodnost nedospělého mladíka pochází? »Tot patrně jest chlapecká domýšlivost,« těšil se — »avšak té nikterak nebudu trpěti.«

Ale ani to ho neupokojilo. Dumaje a rozmýšleje přišel na jinou myšlénku. Pojednou mu totiž připadlo, že asi zpovědník z řádu jesuitského bude příčinou, že takovýto úmysl pojal prvorozence jeho. I umínil si, že povolá zpovědníka a snahy jeho překazí.

Takovými úmysly a záměry nad míru jsa pobouřen, hledal útěchu jakousi ve hře, kteréžto mnohem vášnivěji než kdy jindy se od-
dával, veliké sumy ztrácejí.

S velikou bolestí to pozoroval mladý světec náš a po celý čas, co otec hrál, na vroucných modlitbách k Bohu se utíkal, aby věc tu k dobrému obrátil, jsa i v tom krásným příkladem, jak mají jednati hodné dítky, pozorují-li chyby a nepravosti rodičův svých.

Avšak ani rozmluva se zpovědníkem Aloisovým nevedla k cíli. Ukázalo se jasně, že zpovědník v té věci žádné viny nemá. To však jistil zpovědník, že v povolání Aloisově poznává hlas Boží.

»Divím se,« pravil, »že Vaše Výsost dávno již nepozorovala toho, jak patrně Bůh sám dítě to vede a milostmi neobyčejnými zahrnuje.«

I Alois sám doslovně potvrdil vše, co vypověděl zpovědník, jmenovitě pak dopodrobna sdělil otci svému, co se s ním přihodilo v oné slavnosti nanebevzetí Panny Marie.

»Alespoň jiný řád mohl bys si vyvoliti, v němž bys mohl nabyti dle svého vzneše-

ného rodu nějakých důstojenství v církvi. Tak přece bys byl naší rodině ke cti.«

»Právě proto, abych takovým věcem ušel, volím si rád tovaryšstva Ježíšova. Kdybych bažil po cti a důstojenství, pak bych mohl děditi určenou mi hodnost markraběte.«

Na to nemohl otec trefně odpověděti, ač řečí synovou nikterak nebyl upokojen. A tak věc celá prozatím zůstala nerozhodnuta.

V tom však čase stalo se právě, že na svých cestách visitačních přicestoval do Madridu představený (generál) řádu sv. Františka, příbuzný knížete Ferdinanda, jménem František z Gonzagy. I sdělil mu stísněný otec všechny starosti a obavy své, týkající se Aloisa, žádaje, aby sám zkoušel, zda-li syn jeho opravdu povolán jest k životu řeholnímu a výsledek aby mu pak sdělil.

I stalo se tak. František z Gonzagy po dlouhé a důkladné rozmluvě s Aloisem oznámil knížeti, že u nikoho nenašel tak patrných důkazů povolání k životu řeholnímu, jako u Aloisa. »Onť jest andělem,« dokládal, »jenž není pro tento svět, a proto jej Bůh chce světu odníti. Kdybyste se, milý kníže, déle protivil přání jeho, mám za to, že tím byste se protivil vůli Boha samého. Dobře si to rozmyslete!«

»Pakliže jest v tom opravdu vůle Boží, ovšem nemohl bych se protiviti.«

Po několika dnech odebral se Alois v průvodu bratra svého a několika panošů do kláštera jezuitského.

Po ukončené návštěvě prohlásil, že tu zůstane, chtěje Boha býti poslušen.

Zpráva ta nad míru rozhorčila knížete Ferdinanda a vyslal ihned posly do kláštera, by Aloisa přivedli nazpět. I stalo se. Avšak to ještě nestačilo rozhněvanému otci; chtěl on pohnouti syna, aby záměru svého docela se odřekl. K tomu cíli povolav k sobě řečeného již řeholníka, Františka z Gonzagy, takto k němu mluvil: »Syn můj, jak sám ctihodný otče, uznáváte, velikou svatostí života vyniká. Hle, jaká to škoda pro poddané knížetství mého, když nebude on jejich panovníkem, a jaká škoda z toho vyplyne i církvi, nepřevezme-li Alois vládu. Prosím Vás tudíž pro onen přátelský svazek, kterýž vždycky byl mezi námi, abyste vlivu, jakýž máte na syna mého, k tomu použil, by upustil od záměru svého.«

»Svědomy mé jakožto křesťana a řeholníka mi nedovoluje, abych Vám prokázal službu tuto.«

»Aspoň tedy na něm vymozte, aby odložil provedení záměru svého, až se vrátíme nazpět do Vlach.«

»Když se, milý kníže, čestným slovem zavážete, že po návratu do Vlach nebudete synu svému činiti žádných překážek, odhodlám

se k tomu, čeho si přejete. Dále však v té věci jíti nemohu.«

»Nuže tedy budiž. Dám svolení své, až se vrátíme domů. Můžete to Aloisovi oznámiti.«

Ctihodný příbuzný sdělil světci obsah celé rozmluvy této a Alois se zavázal, že vyhoví přání otcovu, že totiž nebude o věci té jednati s otcem až po návratu do Vlach.

Z toho nad míru potěšil se kníže Ferdinand. Domnívalť se asi, že když jen času získá, vše tím získáno bude. Avšak neušlo smýšlení toto bystrozraku Františka z Gonzagy, a proto rád by byl zůstal u mladého světce našeho, všemožně mu hledě prospěti. I nabídnul jemu, že spolu s ním podnikne cestu ze Španělska do Vlach, což Alois s velkou radostí přijal.

Na cestě této osvědčilo se zvláštním, ba zázračným způsobem, jak milý Bohu jest světec náš a jak mocná modlitba jeho. Na vroucnou modlitbu jeho totiž v městě Sarageze ihned uzdravila se na smrt nemocná manželka jistého vznešeného šlechtice. A tak již nyní Bůh věrného služebníka svého oslavoval.

Velice se tomu těšil Alois, že mohl cestovati ve společnosti ujce svého, vzorného to řeholníka, jehož zbožný a příkladný život byl jako výmluvným kázáním pro všechny, kteří s ním se stýkali. Alois nejraději jenom s ním rozmlouval, aneb se modlil, utvrzuje se tak

v záměrech svých a tužbách po stavu řeholním. Později o svém výtečném ujci napsal, že jej pokládá za pravý vzor řeholníka a proto že si všímá všech i nepatrných skutků jeho, čerpaje z nich mnohý užitek duchovní.

Muž tento dokonil život svůj jakožto biskup Mantovský v pověsti světce.

5. Překážky a zkouška.

Po návratu do zámku rodinného opětoval Alois prosbu svou, aby směl vstoupiti do stavu řeholního. Avšak otec nebyl se dosud vzdal naděje, že ustavičným odkládáním konečně syna svého unaví a odvrátí jej od dávného úmyslu. Proto poslal jej na návštěvu rozličných spřízněných rodin knížecích ve Vlaších.

Na této cestě v ničem nezměnil sv. jinoch svůj přísný život. Zcela prostě jsa oděn všude své obvyklé pobožnosti s největší horlivostí vykonával a v každém hostinci nejraději před křížem Spasitelovým zbožnému rozjímání se oddával. Nenalezl-li pak někde kříže, tu sám si rychle kříž na papír vykreslil, touto něžnou vynalezavostí napomáhaje své zbožné obraznosti.

Nejraději pak řeholní domy tovaryšstva Ježíšova všude, kdekoli byly, navštěvoval. Všem okázalým a hlučným zábavám, jež tu i tam vznešení příbuzní na počest jeho a bratra s ním cestujícího uspořádati chtěli, úzkostlivě se vyhýbal, největší rozkoš svou a zábavu

v rozmluvě s Bohem svým hledaje. Tak víc a více útlý jinoch uprostřed světa světu odumíral.

Po návratu z cesty této jak toužebně si přál, aby již vyplnilo se dávné přání jeho, by vstoupiti mohl do řádu oblíbeného! Avšak otec úmyslně o věci té ani se nezmiňoval, ba i prostřednictvím jiných syna svého přece ještě doufal zviklati v úmyslu jeho. Ani nabídnutí, že by se raději světským knězem státi mohl, u něho nic nezmohlo. Odvětil na to, právě proto že si volí řád sv. Ignace, že ukládá členům svým nepřijímati nižádných úřadův a důstojností v církvi. »Bůh mi stačí,« dokládal.

Ani návrhy, že by snad přece do jiného řádu vstoupiti mohl, místo do tovaryšstva Ježíšova, se žádným nepotkaly se výsledkem.

Všecky takové a podobné zkoušky jenom ještě utvrdily sv. jinocha v záměrech a tužbách jeho a byly spolu patrným důkazem, že skutečně jest do stavu řeholního povolán.

Ale to všecko ještě knížete Ferdinanda nepřesvědčilo. Domnívalť se pořád, že záměr Aloisův pochází jenom z nezkušenosti mladivého aneb z nějaké přepjatosti. Ačkoliv pak dokázanou svatosť syna svého měl u veliké úctě, přece chtěl to u něho zkusiti také přísností. Jednou jsa velmi sklíčen pakostnicí a

proto ovšem velmi mrzut, kázal zavolati syna svého, který pln pokory ihned se dostavil.

»Co zamýšlíš pro budoucnost, synu můj?« tázal se ho.

»Nepřeji si nic jiného, leč abych Bohu sloužiti směl, jakožto člen tovaryšstva Ježíšova,« odvětil Alois.

»Nevděčníku! Chceš tedy otce svého usmrtiti? Hned odejdi, ani viděti tě nechci!«

Alois ukloniv se odešel a umínil si, že pokud potrvá hněv otcův, zdržovati se bude v nedalekém klášteře, ježž byl otec sám zbudoval, a kde rád na zotavení dlíval. Zde mladý světec trávil dny své v nejpřísnější kajícnosti.

Po několika dnech dal jej otec zavolati nazpět, vyčítaje mu přísnými slovy odchod z domu. Pokorně všecky tyto zkoušky snášeje, prosil sv. jinoch Boha u vroucích modlitbách o potřebnou sílu a vytrvalost, ustavičně se za oběť podávaje a nejpřísnější pokání konaje.

Tichá tato trpělivost dojala konečně knížete Ferdinanda; počal si vyčítati způsob, jakýmž nakládal se synem svým, ježž ovšem miloval. Právě proto, že jej miloval, nechtěl, aby Alois od něho se odloučil vstoupením do řádu.

Když však po několika dnech na své vlastní oči se přesvědčil, jak miláček jeho v slzách tone a až do krve se bičuje, a když znova

něžné a důtklivé prosby jeho zaslechl, tu nemohl již déle odporovati.

»Ještě dnes, milený synu můj, psáti budu strýci tvému, aby tě odporučil generálu tovaryšstva Ježíšova,« ujišťoval.

Nevýslovně blaženým cítil se Alois. Dříve však urovnány musely býti záležitosti, týkající se odstoupení práva dědičného na mladšího bratra Rudolfa.

Všem podmínkám, které v té příčině ustanovil otec, Alois poslušně a milerád se podrobil. Nemohl se již ani dočkati chvíle, kdy mu bude popřáno odejít do Říma, kdežto měl odbyti noviciát. Avšak odstoupení to musilo ještě dojíti stvrzení císařského, a než toto dojde, kojil se kníže Ferdinand novou nadějí, že přece Alois jinak se dá pohnouti. K tomu cíli měla i posloužiti cesta Aloisova do Milána, kamž jej otec v jakési rodinné záležitosti poslal. Ochotně se posláni tomu podrobil a pobytu svého v Miláně bedlivě použil k doplnění svých studií. Studoval zde hlavně matematiku a fysiku. Z této studijní doby zachovaly se zprávy profesorů jeho, které jednohlasně dosvědčují, jak veliká byla skromnost, laskavost a něžnost vznešeného posluchače; nikdy slovo lehkovážné, tím méně pak hříšné nevyšlo z úst jeho, ačkoliv čítal teprv 17 let. Byltě za to i milován ode všech soudruhů svých. I zvláštní bystrost rozumu a paměti

jeho chvály zasluhuje; sešity, do nichž vědecké zápisky zanášel, dlouho jako vzácná památka chovaly se v zámku otcovském.

Nejraději obcoval s knězi oblíbeného tovaryšstva Ježíšova. Služby Boží nejraději v chrámě jejich navštěvoval a tu i sv. svátosti přijímal. Za to i oni vroucně jej milovali a neobyčejnou zbožností jeho se těšili a vzdělávali.

Zatím došlo již schválení císařské do zámku Kastiglionského — ale otec světce našeho posud ještě v Miláně nechával, ač ho tam již dávno třeba nebylo.

Ještě více divil se sv. jinoch, když jednoho dne neočekávaně otec jeho do Milána přicestovav synu svému tuto otázku položil:

»Nuže, jakého pak nyní jsi smýšlení, synu můj?«

»Co nejdříve bych rád podepsal odstoupení práva dědičného, jež došlo již potvrzení císařského, a bez prodlení vstoupil bych do řádu, jež jsem si vyvolil.«

»Nebyl bych nikdy očekával od tebe, synu můj, že mne tak zarmoutíš,« stýskal si otec. »Avšak, pak-li mne přesvědčíš, že vskutku jsi povolán od Boha ke stavu řeholnímu, povolím k oběti té. Zdá mi se, že zapomínáš na přikázání Boží, jež ti velí ctíti a milovati otce a že záliba tvá v samotě příliš daleko tě unáší. Rozvaž si jen, jakou bolest mi pů-

sobíš svým odporem a že i ve světě máš dosti příležitosti k životu ctnostnému a příkladnému.«

»Laskavost vaše, drahý otče, velmi mne dojíhá,« odvětil Alois, »ale nelze mi odporovati hlasu Božímu.«

»Ty jsi na omylu; pravíš, že bys mile rád odstoupil práva svá bratru Rudolfovi, avšak on se ti nevyrovná ani opatrností ani znalostí věci.«

Tak odpíral často a důrazně markrabě Ferdinand synu svému, poslouchaje pouze hlasu srdce svého, ano i slzavými prosbami jej zapřísahal, aby upustil od svého záměru. Alois byl sice nad míru dojat a pohnut prosbami a slzami otcovými, v předsevzetích jeho však ho to přece nezviklalo. Odvolával se na to, že dlouhou a přísnou zkouškou dospěl k úmyslu tomu a že vidí v tom patrnou vůli Boží.

I tázal se markrabě nejproslulejších učenců Milánských stavu duchovního i světského, co o té věci soudí; oni pak jednosvorně v ten smysl se pronesli, že syn jeho v pravdě a bez odporu ku stavu řeholnímu povolán jest.

Nemoha takto dodělati se úspěchů, jakýchž by si byl přál, hleděl syna svého zaměstnávati a rozptylovati různými úkoly a pracemi, jež mu svěřoval. Tím doufal, že ještě času nabude a že snad i syna svého přece na jiné přivede myšlenky.

Alois pak vykonav povždy, co mu uloženo bylo, ihned zase vyhledával oblíbenou svoji samotu, v nížto co nejhrořivěji cvičil se v dokonalosti křesťanské. Tak odebral se v červenci r. 1585 do kláštera tovaryšstva Ježíšova v Mantově, kdežto dvacet dní úplně jsa odloučen ode všeho světa jedině a výhradně se zabýval duchovními cvičbami a péčí o duši svou.

Máme o těchto exerciciích bližší zprávy. Řeholní bratr, jenž Aloisovi donášel každodenní stravu, tvrdil, že není možná živu býti při takové střidmosti. Nikdy prý, říkal, neviděl postu tak dlouhého a přísného. Neméně úžasna byla čistota a pobožnost světcova.

Podobně žil útlý mladík i jinde a neobyčejná svatosť jeho byla patrná na celém zevnějšku a chování. Všude jej milovali a obdivovali, ano i otcí chvílemi připadalo, že milovaný syn přece od Boha povolán jest ku zvláštní dokonalosti v životě řeholním. Nechtěl se však k tomu přiznati ani k naléhání manželky své ani k úpěnlivým prosbám synovým.

Ba těžkým ještě zkouškám podrobila prozřetelnost Božská mladého světce; musiltě zakusiti zřejmý a tuhý odpor otcův ještě vícekrát. Před obrazem Ukřižovaného však věrně bojoval, prosil a vítězil. Svatou závistí naplněn jsa k těm, jimž nepřekáží sláva a moc knížecí a již volně mohou se věnovati

tomu, co si byli vyvolili, odhodlán byl, že raději smrti se podvolí, než by upustil od záměru a úmyslu svého. Mnohé ještě a tuhé boje stálo to světce našeho, než dosáhl cíle svého. Po dvouměsíčních zápasech konečně pokusil se připamatovati otci danou přípověď. Uctivě sice, ale odhodlaně předstoupiv, takto promluvil:

»Jsem sice úplně v moci vaší, milostivý pane a otče můj, a můžete se mnou naložiti jak za hodné uznáte. Ubezpečuji vás však, že povolání mé od Boha pochází a že odporem svým vůli Boží se protivíte.«

Dojem a účinek slov těch na otce byl nevýslovný. Hořké slzy prolévaje a hlasité nářky pronášeje nedal se po několik dní ani potěšiti ani upokojiti. Konečně povolav k sobě miláčka svého, řekl:

»Hluboce jsi mne poranil, synu můj. Miluji tě a miloval jsem tě vždy, jak toho zasluhuješ. V tebe skládal jsem veškery naděje a záměry našeho rodu. Když však Bůh tě volá, nebudu brániti. Jdi, kam si přeješ, já ti požehnám.«

Ale nejen otec truchlil nad brzkou ztrátou miláčka svého, alebrž i poddaní veškerého knížetství rmoutili se nad odchodem jeho. Na všecky pak takové nářky a výtky měl světec náš jednu odpověď: »Jdu si získat koruny nebeské. Knížeti velmi těžko jest zachrániti

vlastní duše své; nelzeť sloužiti dvěma pá-
nům, Bohu a světu, já chci si pojistiti spásu
svoji a vybízím vás, abyste si ji též pojistili.«

6. Alois odřiká se hodnosti knížecí a vstupuje do řádu.

Ku konci měsíce října r. 1585 konečně odebral se Alois do města Mantovy, kdežto u přítomnosti všech členů vznešené rodiny své měl podepsati právní listinu, od císaře již dříve schválenou, v nížto se odřikal na vždy vlády nad knížetstvím Kastiglionským, jakož i všech práv a důchodů s důstojností tou spojených.

Ještě tu z mnohých stran naň doleháno, aby, pokud čas jest, upustil od záměru svého, avšak pokusům takovým učinil konec rychlým odhodlaným podepsáním předložené listiny a okamžitým odchodem. To stalo se dne 2. listopadu roku svrchu jmenovaného.

U vroucných modlitbách Bohu díky vzdával za zdar záměrů svých. Nevýslovně radoval se z toho, že nemá nic, že jest úplně chud a volal: »Hle, ó Pane, okovy mé již zlomeny jsou, svět nemůže mne již zadržeti, jsem svoboden a nyní mohu Tobě sloužiti v pokoji. Chudoba! Jak veliký to poklad!«

Potom dav si požehnati roucho řeholní, ihned je oblekl a již v něm také mezi členy

rodu svého se objevoval, promlouvaje s nimi o velkých nebezpečích, jakýmiž svět hrozí spáse duše, zvláště u knížat a mocných tohoto světa.

Když pak někdo ze služebnictva se pronesl, že bratr jeho Rudolf asi těší se z toho, že bude vladařem krásného knížetství Kastiglijského, odvětil Alois:

»Radost jeho nikterak nepřevyšuje radost moji z toho, že jsem mu všechno postoupil.«

První, co světec náš podnikl po důležitém tomto výkonu, byla pouť do Loreta, kamž, jak víme, dávno již byl zaslíben. Strávil tu dva dni posvátné radosti a nezkalené blaženosti duchovní.

Přišed z Loreta odebral se do Říma. To však nemile ho dojívalo, že všudy, kudy cestoval, lidé ze všech stavů se scházeli, přejíce si spatřiti mladistvého světce, o němž pověst již dávno daleko široko se byla rozšířila. To protivilo se pokoře a skromnosti jeho.

Zachovaly se nám zprávy, jaké obyčeje světec náš měl při cestování.

Každodenně na úsvitě asi čtvrt hodiny věnoval tiché modlitbě. Po té modlíval se se svým duchovním průvodcem část hodinek kněžských a pak vsednuv na kůň na cestu se vydával, při níž rovněž buď se modlil aneb rozjímal. Nikdy nemluvil řečí zbytečných. Od

svých obvyklých postův ani na cestě upustiti nechtěl. Nejraději rozmlouval se svým průvodcem o tom, jak se těší, že bude poslán do vzdálené Indie na misie. Nepohody všeliké s cestováním spojené s neobyčejnou otužilostí a sebezapíravostí snášel, ba z nich se radoval.

Konečně dne 21. listopadu 1585 dorazil světec náš do věčného města a po nedlouhém odpočinku ihned odebral se do kláštera řádu jezuitského, zvaného »al Gesu,« jehožto překrásný chrám obětování Páně zasvěcený nedlouho před příchodem světce našeho do Říma (r. 1575) byl dostaven a to hlavně nákladem kardinála Alexandra Farnesského. Ve chrámu tomto odpočívá tělo zakladatele tovaryšstva Ježíšova sv. Ignace († 1556.) —

S největší pokorou představil se generálnímu představenému řádu jezuitského, P. Acquavivovi, a odevzdal mu list otce svého, kterýžto list až podnes zachovaný pro zvláštní dojímavost jeho tuto položíme. Zní takto :

»Veleosvícený, Nejdůstojnější a
Velectěný, Milostivý Pane!

Až posud váhal jsem dáti synu svému dovolení, aby vstoupil do posvátného řádu Vašeho. Jednal jsem tak proto, že jsem se obával nestálosti mladistvého věku jeho. Nyní však mám se za ubezpečena, že v skutku od

Boha k tomu povolán jest a nemohu se již odvážiti k tomu, abych delším odporem zne-
pokojoval duši jeho a odpíral mu ještě déle
svolení, o něž tak často již a důtklivě žádal.
Posílám Vám jej, Nejdůstojnější a Nejmilosti-
vější Pane, chtěje upokojiti jej a potěšiti; Vy
mu budete od nynějška otcem užitečnějším
než-li já. Nepřeji si, aby se mu nějaká zvláštní
péče věnovala. Jenom o tom Vás, Nejdůstoj-
nější a Nejmilostivější Pane, ujistiti musím, že
nyní budete pánem a velitelem toho, co já
nejdražšího na světě mám, toho, nač jsem
hlavně skládal naději svou v příčině za-
chování a rozkvětu rodu svého, kterýžto rod
nyní se vši důvěrou se odporoučí modlitbám
tohoto dítěte a Vaší Veleďdůstojnosti, jejíž
blahovůli se poručena činím, prose Boha, aby
Vašnostem uštědřil všeho, čehoko-li si přáteli
ráčíte.

-V Mantově, dne 3. listopadu 1585.

Vaši Osvícenosti a Veleďdůstojnosti
nejoddanější sluha

markrabě Kastiglionský.«

Před vstoupením do noviciatu musil však
mladý světec ještě učiniti povinné návštěvy
všem příbuzným duchovním hodnostářům
v Římě bydlícím, mezi nimiž byli i někteří

kardinalové. Vykonav to navštívil s vroucnou zbožností i sedmero hlavních chrámů římských, kteréžto návštěvy se zvláštními církevními milostmi spojeny jsou. Chrámy ty pak jsou následující: sv. Petra, sv. Pavla, Panny Marie Větší, sv. Kříže Jerusalemského, sv. Sebastiana, sv. Jana v Lateránu a sv. Anežky. Pak ještě musil dostaviti se ku sv. Otcí na zvláštní pokyn jeho. Na stolec sv. Petra došedl právě tehdá papež Sixtus V., jenž právem počítá se k největším papežům. Za dětinného věku svého byl pasákem, až se ho ujal příbuzný kněz z řádu sv. Františka, jehož pomocí pak vystudovav stal se znamenitým řeholníkem, později i biskupem a kardinálem, konečně pak i papežem. V důstojnosti té vynikal zvláště neoblomnou spravedlností a štědrým podporováním věd posvátných. Až podnes mnohé památky v Římě hlásají slávu jeho. Zemřel r. 1590. K tomuto náměstku Kristovu měl se tedy mladý světec náš dostaviti.

Papež i všichni ti, kteří byli přišli, aby spatřili mladíka, o jehož svatosti slavná pověst po veškeré téměř Itálii se byla rozšířila, žasli nad ryzou nevinností a pokornou skromností jeho.

I papeži měl Alois doručiti list otce svého. Když to byl učinil, upozornil jej sv. Otec na obtíže a námahy, jakéž snášeti jest členům

tovaryšstva Ježíšova, doptáváje se ho, zdali si vše byl dobře rozvážil.

»Svatý Otče,« odvětil Alois, »všecko jsem si během několika let svědomitě rozvážil a doufám, že ten, jenž do řádu mne povolal, mi neodepře potřebných milostí k plnění povinností mých.«

Dne 25. listopadu 1585 rozžehnal se se svými průvodci, poděkovav i vychovateli i komorníku svému tklivými slovy za všecku lásku a věrnost jejich. Otcí svému vzkázal vyříditi nejen dětinnou úctu a lásku, nýbrž i slova sv. písma: »Zapomeň lidu i domu svého;« bratru pak Rudolfovi toto významné slovo vzkázal: »Kdo se Boha bojí, dobře jedná.«

Pak odebral se do vykázané cely v noviciátě Jesuitův u sv. Ondřeje. Tu za úplně šťastného se pokládaje, vděčně padl na kolena svá a volal: »Zde jest místo pokoje, zde bydleti budu, neboť tak jsem si vyvolil.«

Bylo mu tehdá ne celých osmnáct let!

II. V řádě.

1. Řád jezuitský vůbec. — Noviciát Aloisův. — Smrt markraběte Ferdinanda.

Alois nesl se, jakož jsme viděli, nejvroucnější touhou po řádě sv. Ignáta, jenž se všeobecně zove tovaryštvem Ježíšovým. Již to, že duše tak andělská a bohonadšená, jako byl Alois, právě do řádu tohoto přeje si vstoupiti, jest důkazem, že řád ten výtečnostmi a přednostmi obzvláštními vyniká. Řád ten, jenž v krátké době trvání svého již zplodil výtečníky v dokonalosti života, jako jsou: Ignát, Františkové z Borgie i z Xaveru, Alois, Stanislav Kostka, Petr Kanisius a j.; i výtečné učence, jako ku př.: Bellarmin, J. Suarez, Bollandus,*) Kircher, Bourdaloue, Balbin, Skarga, Secchia a j., v pravdě velikým dlužno nazývati. Ano není v novější době řádu církevního, jenž by za poměrně nedlouhou dobu svého působení čítal více učenců všeho druhu,

---

*) Řeholník tento, spolu s jiným Rosveidem, založil a vydal obrovské dílo: „Acta Sanctorum“ (Děje svatých), o němž dí slovatný protestantský filosof Leibnitz, „že by jesuité již pro toto jediné dílo zasloužili úcty všeobecné a vážnosti.“ —

jako řád jezuitský, jehož členové povždy vynikali vzácnými dary ducha, výmluvností, uhlazeností mravů i vzděláním vědeckým.

I dle velikého počtu nepřátel, nepřátel jednak z nevědomosti, jednak ze zloby, jež řád tento čítá, dluží souditi o výbornosti jeho.

Vůbec známo, že zakladatelem řádu Jesuitův jest sv. Ignát z Loyoly, potomek španělské rodiny šlechtické, narozený r. 1491 (byl tudíž současníkem Luthrovým). Při obležení města Pampelony byl těžce raněn a čtením životů svatých dospěl k záměru, že opustě svět, odevzdá se službě církve. Vykonav pak o samotě posvátná cvičení duchovní, jež zavdaly podnět k výtečnému spisu jeho »o cvičeních duchovních,« putoval do svaté země. Po návratu svém dal se teprv na studie v Alkale, Salamance a konečně v Paříži. Tu seznav záměry t. zv. reformace z Německa vycházející, spojil se se soudruhy stejného ducha. Pak složivše obyčejné sliby řeholní, jež jim především ukládaly přísné a horlivé konání všech povinností a ctností křesťanských, zavázali se nad to ještě neobmezenou poslušností k nejvyšší hlavě církve, jsouce ochotni pracovati jmenovitě v misiích, kdekoliv to papež uzná za dobré.

Papež Pavel III. potvrdil novou tuto společnost, a Ignát stal se prvním vrchním představeným (generálem).

Zemřel r. 1556 a řád jeho čítal tehdy již na 1000 členů v Evropě i v Asii.

Zřízení řádu co do podstaty jest asi toto: Nejvyšší správu má generál doživotně zvolený a v Římě sídlící. Moc jeho však obmezena je zase t. zv. konstitucemi (stanovami) a přidáno jest mu pět rádců, řádem k tomu zvolených. Generálovi podřízeni jsou představení jednotlivých zemí, provinciálové, pod nimiž stojí zase představení jednotlivých klášterův a kolejí, *rectores*, kteří úřad svůj vždy po tři léta zastávají, vázáni jsouce opět radou přístojících (*assistentů*). K poslednímu slibu řeholnímu připuštěn a tudíž i do řádu trvale přijat může býti pouze ten, jenž odbyl dlouhá studia v řádě a přísná léta zkušebná. Nastávající kněží podrobují se napřed dvouletému noviciátu, po němž se stávají t. zv. scholastiky; odbyvše pak studium filosofie, věnují se povolání učitelskému, po čemž teprv dávají se do studií bohoslovných. Na kněžství byvše posvěceni, odbývají ještě jeden zkušební rok, po němž konečně ku slavným slibům se připouštějí.

Řád Jesuitův veliké věci vykonal, postaviv sobě v nejzazších končinách všech dílů světa nehynoucí pomníky nadšenosti pro věc Boží jakož i důmyslu nevšedního. Nejstkvěleji však hlásá věhlasnost státnickou i šlechetnou lidumilnost jesuity založený bývalý stát Indiánský

v jihoamerické zemi Paraguajské. Řevnivost Španělů se sousedním Portugalskem a špinavá ziskuchtivost obou říší ve druhé polovici osmnáctého století konec učinila státu tomuto a tím i blahobytu tamnějších Indiánův.

Školy jezuitské byly výtečné, a proto i v zemích protestantských oblíbeny. Mnohá menší města (ku př. i u nás na Moravě Telč, Uh. Hradiště), kteráž teprve v dobách nejnovějších, dobách to rozhlášené osvěty, nemalými teprv námahami vydobyla si svých ústavů vzdělávacích, měla ústavy takové dávno již za časů jezuitských.

Horlivá činnost jejich pro zachování ryzé víry katolické ovšem vrazila na tuhý odpor, jmenovitě v oněch zemích, kde protestanti se rozmáhali. Odtud pak pochází ona krutá nepřízeň proti řádu tomu a celá téměř literatura protijezuitská, z nížto obyčejně čerpávají se úsudky o Jesuitech. Každá přemrštěnost, jakékoliv pochybení, všeliký poklesek, jichž se tu i tam dopustil některý člen řádu toho — a členové tito, jsouce lidé, byli i jsou ovšem chybám podrobeni — ihned kladeny na účet řádu celého. Z běžných pak obžalob proti řádu, jež zavdaly konečně i příčinu ku dočasnému zrušení jeho, až do dneška ani jediná se nedokázala, což ovšem silným duchům nevadí, obžaloby ty v bezčetných románech i veřejných řečech znova a znova ohřívati.

R. 1814 byl řád jezuitský opět obnoven.*)

Po odchylce této, snad nikoli zbytečné, čas jest vrátiti se opět k vypravování našemu.

Alois opustil tedy všelikou slávu a nádheru stavu i dvora knížecího a po nejvroucnějším přání srdce svého stal se novicem nejmladším a nejposlednějším v klášteře řádu jezuitského. Začátek svého řeholního života bylo mu činiti v nemocnici klášterní, kdežto sesláblé zdraví jeho poněkud se utužilo.

Pak vřaděn jsa do počtu noviců, vynikal svojí pokorou a poslušností i u věcech nepatrných. Tak n. př. s největší radostí podrobil se nařízení svého novicmistra, jenž chtěje, aby si Alois odvykl nositi hlavu na stranu nakloněnou, kázal mu nositi zvláštní nákrčník dlouhý a tuhý, jenž ho nutil nositi hlavu přímo, ač ovšem nemalé nepohodlí mu působil. Zpozorovav pak, že řeholní šat jeho z jemnější jest látky než-li ostatních noviců, sám jakožto zvláštní přízeň si vyžádal, aby mu ihned dán byl šat takový, jako druzí měli. Podobně odložil svůj skvostnější breviář, jakýž si byl z domova přinesl, když spatřil, že ostatní mají breviáře mnohem neúhlednější; i vyprosil si zcela obnošený a vetchý, ve všem tak vyhledávaje to,

---

*) Stručné, ale důkladné o předmětu tomto poučení poskytuje spis: „Die Jesuiten. Ihre Lehre, ihr Unterrichtswesen, ihr Apostolat. Nach dem franz. des J. D'Arsac. Wien 1867.“

co před světem jest nízké a nepatrné. Z téže příčiny přál si, aby představení mu vykázali domácí práce při kuchyni, ve všech věcech žádaje, aby se s ním nakládalo jako s nejnížším a nejposlednějším.

Avšak ani tato zbožná a čistá duše nebyla prosta nájezdův a pokušení zlého nepřítele. Poznav však původ nájezdů těch, ihned s pomocí Boží povždy nad nimi zvítězil.

Nyní pak cítě se úplně šťastným a spokojeným, byl i mnohem hovornějším než dříve, tak že ostatní, jenž dříve jej znali, velmi se tomu divili.

Nedlouho po vstoupení Aloisově do řádu a to 13. února 1586 dokonil pozemskou svoji pouť otec jeho Ferdinand. Zemřel pokojnou a blaženou smrtí řádného křesťana a vzorného kajicníka. Od té doby, co věnoval Bohu to, co nejdražšího měl, i sám sebe v oběť přinesl, veda až do poslední chvíle své život zbožný a bohabojný. Dle přání svého pohřben jest v chrámě svatého Františka v Mantově.

Do Říma ihned vysláni jsou poslové zvěstovat Aloisovi úmrtí otcovo. S podivuhodnou zmužilostí přemohl krutý bol nad úmrtím otce, ježž byl, jak sám říkával, po nebeském Otci nejvíce miloval, a psal matce své mezi jiným i toto :

»Díky vzdávám Pánu Bohu, že nyní s větším než dříve právem říkati mohu: Otče náš, jenž jsi na nebesích!«

Divili se pak ostatní novicové neobyčejné síle, s jakouž Alois přemohl bolest svou, těmto pak světec náš odpověděl:

»Nedivte se; poznávámť, že smrt otce mého pochází od Boha, a máme-liž pak se rmoutiti nad tím, co se líbí Velebnosti Boží?« Raduji se z toho, že laskavý Bůh otce žíti nechal až do dneška; jinak by se mi sotva bylo dostalo přijetí do řádu tohoto, jelikož bratr Rudolf jest ještě příliš mlád. Vše tedy, co Bůh činí, dobře činí. Mimo to děkuji Bohu za blaženou a pokojnou smrt otce svého a mám naději, že nyní duše jeho jest u Boha v bezpečném pokoji.«

O Aloisovi zajisté říci lze, že ve světě již byl živ jako řeholník, v řádě pak jako anděl. Po krátkém pobytu již se osvědčoval vzorem pořádku a dokonalosti řeholní. Když pak byl tázán, jakou cestou k dokonalosti té dospěl, odpověděl zcela prostě, že se jenom snaží způsobem co možná nejdokonalejším dostáti povinností stavu svého.

O tom ze skromnosti se nezmínil, že mohutnou k tomu pomůckou jest mu ustavičné zapírání sebe a umrtvování těla. Když pak v tom ohledu vázán byl a obmezován svých představených, takto se těšival:

»Život řeholní jest loď, v nížto ti, jenž z poslušnosti nic nedělají, rovněž tak bezpečně se plaví jako ti, kteří mnoho jsou zaměstnáni.

Poslušnost neobmezenou za první povinnost řeholníkovu pokládal. A jak veliká byla sebezapíravost jeho, z toho posouditi lze, že ovládaje oči své neznal ani cesty, kudy s ostatními novici kráčel, ani místa, kamž častěji na zotavení vedeni bývali. Sebe menší zvědavost za chybu pokládal; tak jednou s dětinnou upřímností vyznal svému novicmistru jakožto poklesek, že při stole bezděky se díval, co soused jeho činí. Nevědělť ani, kde kdo v jídelně klášterní sedává, jenom na duchovní čtení při stole všecku pozornost obraceje.

Jmenovitě jazyk svůj podivuhodně na uzdě držival. Ačkoliv, jak svrchu bylo řečeno, nyní jsa řeholníkem více mluvíval, předce jak sám říkával, vždy měl na paměti slova sv. Jakuba řkoucího: »Tenť jest muž dokonalý, který nehřeší jazykem.« Z toho ani domluvami svých spolunoviců, kteří by se slovy jeho byli rádi vzdělali, nedával se vytrhovati. Považovalť zajisté mlčelivost za prostředek ku spojení s Bohem a k uvarování se mnohým chybám, kterých člověk pak, ač pozdě již, pykává.

Upozorněn byv, že by přílišné vyhledávání toho, co člověka pokořuje a co proň nepříjemného a těžkého jest, snad mohlo mu býti

pramenem pokušení k nezřízené sebelásce, ihned s úzkostlivou bedlivostí zpytoval svědomí své, hledě utlumiti v sobě všeliké zárodky a zbytky sebelásky a samohrdosti. Nabyv tak blahého poklidu, vyžádal si povolení k tomu, aby po ulicích římských s mošnou na rameně pro chudé potřebného chleba směl vyžebrávati, jsa tak stkvělým vzorem nejen sebezapíravosti, alebrž i lásky k bližnímu.

Když pak se někteří nad tím pozastavovali, odpověděl :

»Mám před očima příklad svého Spasitele a domnívám se, že jest to skutek bohumilý a záslužný.«

Podobně rád, kdykoli se mu k tomu naskytla příležitost, poučoval i na setkání lidí v pravdách náboženských zanedbané a Bůh žehnal snahám jeho : častěji leckterý zatvrzelý hříšník pozastaviv se naslouchal nadšeným slovům nábožného řeholníka a usmyslil sobě.

Přál si, aby představení za každý poklesek, jakýž domníval se na sobě míti, veřejně a přede všemi jej kárali, takovéto pokárání za velmi kajicný skutek pokládaje. I bylo mu v tomto přání vyhověno tím způsobem, že jej ustanovili představení za pomocníka do kuchyně a kuchař že na všem, co pomocník jeho podnikal, nacházel vady a nedostatky, pro které jej ustavičně káral a peskoval.

Ve službě této vidíme urozeného knížete zametati, strojiti na stůl a umývati nádobí a jiné podobné práce s největší radostí obstarávati. Slova káravá, jakýchž se mu při tom dostává hojnost, mladý světec náš, světu úplně odumřelý, za zvláštní milosti od Pána Boha pokládá a přijímá.

Již nyní lnou všichni soudruhové jeho ku světci našemu takovou úctou, že v největší vážnosti mají všecko, čeho se on jenom dotekl, a že za šťastné se pokládají, mohouce míti nějakou věc od něho, ano, že s úctou libají to, čeho on užíval.

Již po krátkém pobytu Aloisovu v řádě, dali mu představení jeho toto jednomyslné svědectví: »Všechněm, kteříkoli s ním obcujeme, slouží k duchovnímu povzbuzení a vzdělání.« —

Za veliké štěstí považoval to mladý světec náš, že směl přisluhovati při mši sv., a to častěji vícekrát za den. Vroucná jeho úcta k nejsvětější Svátosti oltářní tím se živila a množila. Kněží sloužící mši sv. pak tvrdívali, že majíce tak andělsky zbožného ministranta sami též s větší úctou a zbožností svatá tajemství konají. Úcta Aloisova ku svátosti této byla tak veliká, že nejstarší vyobrazení jeho představují jej ponořeného u vroucí pobožnosti před svátostí tou. Proto i každou neděli ke stolu Páně přistupoval a týden vždy

na dvě poloviny si rozděloval, z nichž prvá věnována byla díkůčinění po sv. přijímání, druhá pak přípravě k němu.

A s jakou něžnou vroucností tělo Páně přijímal! —

Kdysi rozmlouval jeden řeholník s některými soudruhy o blaženosti svatých v nebi řka, že tak spojeni jsou s Bohem, že milují pouze to, co miluje On a že to chtějí, co On, asi tak jak to viděti na Aloisovi.

Jak výtečná a neobyčejná, avšak jak zasloužená to chvála!

Tutéž pokornou poslušnost jako představeným i nejstaršímu novicovi — praefektovi — projevovál, říkáje, že tak činí z lásky k Bohu, jež každý představený zastupuje: »Kdybychom poslušnost takovou jenom po lidském způsobu posuzovali, pak by to ovšem bylo obtížno podrobovati se i člověku, nad nějž předčíme snad vzdělaností i rodem; avšak podrobiti se člověku proto, abychom se tím zároveň podrobili Bohu, toť zajisté velmi čestno jest a slavno!« To bylo mínění světce našeho, jež i častěji projevovál více skutky ovšem než slovy. —

Jednou navštívil jej jistý známý kardinál. Sv. Alois byl právě zaměstnán v sakristi a novicům v ten den uloženo bylo mlčení. Kardinál odebral se za novicem našim do sakristie, chtěje s ním mluvíti.

»Nesmíme dnes mluvit, Vaše Eminenci,« pravil Alois.

»Bůh chraň, já nechci vás přiměti k tomu, abyste jednal proti rozkazům řeholy své,« odvětil kardinál. »Že však s vámi mluvit musím, poprosím představeného, aby vám dnes mlčení prominul.«

Alois mlčky se uklonil a teprv pak do řeči se dal, když představený byl dal své svolení.

Tak dalece přivedl to světec náš v umrtvování sebe, že nikdy nezastával mínění svého naproti jiným, a když k tomu býval nucen, omezil se na několik slov, jež pronášel s takovou mírností a dobrotou, že úžasem naplnil svědky toho. »Jen sebráním mysli a modlitbou lze vítěziti nad sebou a dospěti ku svatosti života,« říkával. »Duševní nepokoj a ustavičná roztržitosť mysli jsou tomu velice na odpor, ano bývají zřídlem veškeré vlašnosti.«

Jak pravdivá a moudrá jsou slova ta!

Před ranní modlitbou hleděl povždy sebrati se na mysli a všelike myšlenky rozptylující z ní vypuditi, značnou chvíli k tomu vynakládaje.

»Jako ve vodě rozvlněné a zkalené neobráží se podoba člověka v ní se shlížejícího, tak nemůže v duši znepokožené a různými náklonnostmi a myšlenkami rozptýlené obrá-

žeti se Bůh, « odpovídal trefně a případně sou-
druhům, tázajícím se, proč tak jedná.

Jako již v domě otcovském tak i v klášteře
modle se býval takřka u vytržení; duše jeho
úplně s Bohem spojena bývala. Proto mu
Bůh tu zvláštní milost udělil, že byl prázděn
roztržitostí, jakéž obyčejně každého na mo-
dlitbách znepokojují. Sám se vyznal, že během
půlroku všechny roztržitosti jeho netrvaly ani
tak dlouho, jako trvá jedno Zdrávas.

Bylo mu tak těžko od Boha se odtrhnouti,
jako jiným bývá k němu povznést se a pře-
často viděli jej s tváří láskou k Bohu roz-
nícenou a nebeským leskem ozářenou. »Odejdi
ode mne, Pane, odejdi!« volával pak s něžnou
pokorou.

Bojíce se představení řádu o zdraví
Aloisovo, přikázali mu, aby každodenně tělu
svému popřál delšího odpočinku a aby od
dlouhých modliteb svých upustil, přimlouvajíce
mu, že život svůj k delší službě Boží zacho-
vati musí. Nerad, ale bez reptání poslechl
sv. novic, za největší pokládaje obtíž, upustiti
od ustavičné modlitby, jež se mu byla stala
nezbytnou potřebou, ba druhou takřka přiro-
zeností. —

2. Alois v Neapoli.

Zdraví mladého světce našeho bylo usta-
vičně slabé. Proto ustanovili představení jeho,

aby na čas přesídlil se do Neapole, města to pro svoji krásnou a zdravou polohu světoznámého.

Odebral se tam se svým novicmistrem, jenž Pescatore se nazýval, a se dvěma rovněž churavými soudruhy. Dne 27. října 1586 odcestovali z Říma, když byl Alois sebe a své spolucestující doporučil přímluvě a ochraně předních patronů římských, sv. Petra a Pavla.

I cesty, jež čtyry dni trvala, použil světec náš ku svému zdokonalení, neopomíjeje ani té nejmenší příležitosti k dobrému, zvláště pak k zapírání a mrtvení sebe.

V Neapoli vykázano mu bylo studium metafysiky, vědy to filosofické, jejíž předmětem jsou pravdy nadsmyslné. Nešetře se nikterak, ba k obvyklému druhdy sebezapírání opět se vraceje, spůsobil si Alois nebezpečnou růži v obličejí. I v této nemoci nežádal zvláštní péče a pozornosti, ani pohodlí, ba ani v nejmenším si nestěžoval.

Když se jednou omlouval u něho bratr řeholník, jemuž svěřena byla služba u nemocných spolubratrů, proto, že mu zapoměl dáti čerstvé prádlo do lůžka, odvětil mu Alois s podivuhodnou mírností:

»Není-liž to, milý bratře, veliká milost, když nás navštíví sv. chudoba, kterouž si Pán náš tak velice byl zamiloval?« —

I to jej v Neapoli těšilo, že nikdo mu bývalého postavení jeho ve světě a vznešeného

rodu nepřipomínal, pouze bratrem Aloisem jej nazýváje.

Nic ho nemohlo přivésti z posvátné rovnováhy a lhostejnosti vzhledem ku všemu, co se týkalo světa. Ani zpráva o povýšení příbuzného knížete z Gonzagy za kardinála, kteroužto zprávu mu zvláštní posel z Říma do Neapole přinesl, z této posvátné lhostejnosti ho nevyrušila. —

Avšak ani líbezné ponebí neapolské proň se neosvědčilo, tak že, když vrchní jeho o tom nabyli přesvědčení, opět nazpět do Říma jej povolali. Zanechav v koleji neapolské stkvělý příklad a vzor všech ctností řeholních, odebral se po půlročním pobytu dne 8. května 1587 zase do sv. města. —

3. Alois v Římě skládá sliby řeholní a přijímá nižší svěcení.

Dokončiv studia filosofická, měl Alois dle tehdejšího způsobu převzít veřejnou přednášku o předložené otázce filosofické a to u přítomnosti mnohých kardinálův i vznešených svých příbuzných. Lekal se toho, obávaje se, aby tím neutrpěla jeho pokora a podrobil se z poslušnosti, když mu řečeno bylo, že vyžaduje toho čest řádu, k němuž náleží.

Když byl svoji disputaci čili obhajnou řeč s výborným úspěchem provedl, jal se jeden

z přítomných učenců chváliti vznešený rod a zbožnost jeho i celé rodiny Gonzagův. Veletrpkou to bylo zkouškou pokornému světcí našemu, jakož patrně se jevilo na celém zevnějšku jeho. Neodpověděl na to vše konečně nic, leč to, že chvalořeč taková mu způsobila nelibost.

Nyní oddal se Alois studiím bohoslovným, v nichžto učitelé jednosvorně obdivovali bystrého ducha i zralost úsudku a vzornou píli, s jakovouž přese všecku slabost těla svého vědám se oddával. Nejraději čítal spisy sv. Tomáše Akvinského, jehož nauky právě nynější sv. Otec Lev XIII. tak důrazně odporoučí. Bylo-li mu něco těžko neb nevysvětlitelno, s dětinnou důvěrou o vysvětlení žádal učitele svého.

Pro churavost dovolili mu vrchní, aby si přednášky, již jiní sami psali, psáti dával, k čemuž on dlouho nakloniti se nechtěl, domnívaje se, že by, dávaje si sloužiti, proti sv. chudobě se prohřešil.

Strávil dvě léta v noviciátě, složil dne 25. listopadu 1587 řeholní sliby, za nejvyšš blažena se při tom pokládaje, o čem i zprávu podal milované máteři ve zvláštním listě.

V listu tom až posud zachovaném podotýká něco o záležitostech bratra svého a pak pokračuje takto:

»Oznamuji vám, milostivá paní matko, že jsem v den sv. Kateřiny (25. listopadu) složil sliby, zcela Bohu se daroval. Prosím vás, abyste Boha za to velebila a vyžádala mě milost poslušnosti a pokroku na té cestě, na niž mne povolal Bůh, abychom se po ukončeném běhu života vezdejšího spolu radovati mohli v nebesích.«

Brzy na to, a to dne 25. února 1588, obdržel Alois ve chrámě sv. Jana v Lateraně*) tonsuru a za několik dní potom čtvero nižších svěcení.**)

Horlivostí v plnění všech povinností řeholních a zmáhající se svatostí života větší a větší obdiv vzbuzoval, takže soudruhové jeho říkali, že Pán Bůh takového anděla asi dlouho na této zemi nenechá.

I v kázání cvičil se mladý náš řeholník. O svátku Hromnic kázal ve velké jídelně s vážností a důrazem, tak že všichni dojati

---

*) Chrám Lateránský v Římě jest prvotním chrámem papežským, při němž až do přenesení sídla ku chrámu sv. Petra sídlívali papežové, a ku hlavním chrámům římským náleží.

***) Církev katolická podržela tak zv. nižší svěcení i když povinnosti s nimi druhdy spojené dílem přestaly dílem pak přešly na laiky. Podržela je hlavně z té příčiny, aby nastávající duchovní byl si vědom, že jenom po stupních lze dostoupiti vrcholu důstojnosti kněžské a tudíž tím více si jí vážil, a pak pro duchovní význam svěcení těch.

byli; avšak chvála, jemu za to vzdávaná, nemile ano bolestně se ho dotýkala.

Zatím zdraví Aloisovo ustavičně sláblo. Tím však se rek tento v sebezapíravosti nikterak nedal odstrašiti od obyčejného zaměstnání, ba radoval se, moha střídavě s druhými konati práce výpomocné při kuchyni a říkal, že jsa řeholníkem, musí docela tak žiti jako řeholníci ostatní.

Sv. chudobu tak si oblíbil, že ani nejnepatrnější maličkosti nechtěl majetkem svým nazývati, všeho se odřeknuv, čeho mu nevyhnutelně třeba nebylo. Ani v nejmenším si nevšímal, byl-li mu šat jeho dlouhý či krátký, veliký či malý. Na všechny otázky toho se týkající říkával: »Myslím, že je to dobře tak.«

Námítku, že dokonalost křesťanská má více jeviti se uvnitř a že třeba spíše vůli krotiti a umrtvovati než tělo, takto zodpovídal :

»Přirozenost lidská, jak se mi zdá, nemůže býti bez kajicné kázně, nemá-li znenáhla vrátiti se ke svým zlým náklonnostem, a proto pokládám za nejbezpečnější i vůli i tělo v uzdu pojímati. Tak jednali svatí, tak jednal i otec tovaryšstva našeho Ignát, jenž odporučoval přísnost naproti tělu, jakož čteme v životě jeho. Já pak podobám se zkřivenému železu a jenom proto do tovaryšstva tohoto

přiját jsem, abych kladivem kajicnosti opět byl narovnan.«

K obyčejným svým pracím a cvičbám přibral si Alois ještě nové: ošetřoval nejenom nemocné v domě a nebeskou laskavostí svou je vzdělával, nýbrž i veřejné nemocnice navštěvoval, kdežto tklivým způsobem projevoval neobyčejnou lásku svou k bližnímu. I v hodinách k zotavení a zábavě volné určených se soudruhy svými nejraději o Pánu Bohu a o věcech posvátných rozmlouval, čímž k nemalé radosti představenstva řádu spoludruhy své i žáky koleje římské, jichž bylo tehdáž na 800, způsobem téměř hravým v dokonalosti křesťanské a řeholní vzdělával a utvrzoval. —

4. Alois urovnává spory rodinné. V Miláně.

Vévoda Mantovský a Rudolf, bratr Aloisův, nemohli dohodnouti se o léno Solferinské, uprázdněné úmrtím dosavadního majitele. Oba na základě starých smluv rodinných totiž táhli se k lénu tomuto.

Spor z toho povstalý dostal se až k císaři Rudolfovi II., jenž sídlil v pokojném sídle svém na Hradčanech v Praze. Sem odebrala se matka Rudolfova i světce našeho, paní Marta, a vymohla na císaři rozhodnutí ve

prospěch rodiny své, zanechavši na dvoře císařském mladšího syna Františka. Rozhodnutí tomu se však vévoda Mantovský nechtěl podrobiti, spoléhaje se nepochybně na příbuzenství své s císařem. Matka jeho Eleonora byla totiž tetou císařovou.

Tu připadly obě vznešené a zbožné kněžny i vzorné matky — řečená Eleonora i Marta Gonzagová — na prostředek, jímž by se trpký a dlouholetý spor dal ukliditi: hodlaly totiž požádati Aloisa, aby sporné strany usmířil a k tomu cíli poslaly prosbu na generálního vrchního řádu jeho.

Z počátku neměl světec náš chuti k poslání takovému, vyhýbaje se, jak sám říkal, všem piklům dvorským; posilniv se však vroucnou modlitbou a poradiv se se svými představenými, úkol ten vzal na sebe a odcestoval všechny řeholníky zanechav v zármutku nad tím, že na delší dobu budou pohřešovati svatého příkladu i poučných rozmluv jeho.

Cestu konal přes Sienu, Florencii a Bononii, všude v řeholních domech řádu svého s úctou neobyčejnou jsa uvítán, což nemálo vadilo jeho skromnosti a pokoře.

Přišed do Mantovy ihned učinil návštěvu ovdovělé vévodkyni Eleonoře, kteráž nemohouc se ho ani dočkati, takto jej vítala:

»Ty jediný, milý Aloise, můžeš smířiti bratra svého se synem mým. Kéž by mi po-

přál dobrotivý Bůh smíření tohoto se dočkati. Vždyť z této nesvornosti obou rodin tak blízko spřízněných tolik pohoršení pochází.«

I potěšil Alois všemožně zarmoucenou kněžnu, řka, že doufá v dobrý výsledek, a o ten spolu též na vroucích modlitbách Boha žádal. Pak vydal se ihned na cestu do otčiny, chtěje mluvit s Rudolfem.

Stalo se však nyní, čemu se světec náš vyhýbal úzkostlivě. Sotva totiž zpráva o příchodu jeho zalétla do Kastiglionu, již celé město bylo na nohách a s největší slávou i okázalostí jej uvítalo, čemuž pokorný řeholník náš přese všecko namahání své nikterak nemohl zabrániti.

První den pobytu svého v otčině strávil Alois s milovanou matkou a největší část dne věnována byla společné modlitbě těchto dvou ušlechtilých duší. — Obyvatelé Kastiglionští jenjen se hrnuli do zámku, chtějíce spatřiti milovaného mladého pána, a ti, jenž s ním promluvili, za přešfastné se pokládali.

Světec náš ani zde svého skromného a nejvýš pokorného života nezanechal, ukládaje si nové a nové oběti.

Z rodného zámku svého odebral se do Mantovy k tehdejšímu vévodovi Vincencovi.

Hned v první rozmluvě, kterou měl se světce naším, byl vévoda tak dojat nebeskou

mírností a laskavostí jeho, že ihned se odřekl všech neoprávněných nároků, jimiž se táhl k lénu Solferinskému, se slzami volaje:

»Všecko vám k vůli učiním, milý Aloise!«

Příbuzenstvo veškero ovšem divilo se, že tak snadno podařilo se dosíci smíření, o něž všickni tak dlouho marně se byli pokoušeli. Vroucí láska k Bohu a bližnímu, jakouž se stkvěl Alois, slavila tu netušené vítězství. Urovnáv ještě jiné rodinné záležitosti v duchu lásky křesťanské, měl nyní do Milána se odebrati, kamž od představených řádu byl ustanoven. Dříve však ještě nežli odcestoval, musel na zvláštní žádost rektora jesuitské koleje Mantovské ke shromážděným řeholníkům konati řeč. Ačkoliv hluboká pokora Aloisova rozhodně vzpírala se úkolu, k jakémuž povoláváno bylo pouze starších a vynikajících otcův, musel se přece podrobiti. Mluvil o lásce bratrské s takovou něžností a horoucností, že všichni posluchači naplněni jsou předtuchou, že řečník tento jednou ku světcům Páně připočten bude.

Brzy na to však bylo mu ještě jednou vrátiti se do rodného města; měl tu ukliditi pohoršení, povstale tajným sňatkem bratra Rudolfa s dívkou Helenou Aliprandovou. I to se jeho modlitbám a vroucným prosbám, jimiž téměř obléhal srdce bratrovo, podařilo, že

sňatek ten nyní veřejně prohlášen jest a tím všeliké pohoršení odstraněno.

Při této příležitosti nemohl světec odepřít matce své, jež si přála, aby několik poučných slov promluvil ku shromážděnému lidu. I učinil tak a dojal veškeren zástup nejen svojí výmluvností, nýbrž hlavně osobností svou, v níž to, co mluvil, bylo takřka zosobněno. Požehnaný výsledek řeči té byl, že na sta lidí s největší kajicností ihned se s Bohem smířili a přijetím sv. Svátostí posílili.

Navrátiv se opět do Milána, uznával za prospěšno, aby bratra svého utvrdil v díle dobrém, jež byl započal, a proto mu psal následovně (dle tehdejšího obyčeje vlašského oslovovaly se osoby šlechtické mnohými tituly):

»Osvícenosti! Velectěný bratře v Kristu!

Pokoj Pána našeho budiž s Vámi!

Touha po spáse Vaší, jakouž jsem povždy choval, a útěcha, již Jste mi nedávno v Kastiglione způsobil, mně ukládají povinnost, abych Vám tímto listem ještě něco odporučil a na srdce vložil, což dle vnuknutí Božího se mi zdá býti příhodným, aby ona veliká záležitost byla zabezpečena a Vy abyste v dobrém se udržel.

Radím Vám totiž, abyste, nežli do Německa odcestujete, ještě v této době svatopostní se odhodlal složití zpověď životní . . . . . Tímto prostředkem, pokud aspoň v tomto životě vezdejším to možno jest, — nabudete jistoty, že nic z oné křivdy ve Vás nezůstalo, které Jste se dopustil proti Velebnosti Božské a kterouž snad za dřívějších svých zpovědí, když Jste z přílišných ohledů ku světu nejednal jako věrný sluha Kristův, Jste tajil a skrýval v tajném nějakém záhybu srdce svého. Myslím, že Vám to nebude nižádných činiti obtíží, právě nyní, když Jste všeliké ty překážky a ohledy přemohl a ubezpečen Jste, že milost Boží bude s Vámi. Pročež Vám prostředek ten důtklivě odporoučím. Pán zajisté a milost jeho mnohem více působily na Vás, než-li slova a služby moje. On pohnul srdcem Vaším, on zajisté i pomůže Vám, abyste milost Jeho zachoval, On Vás poučí a povede. Nicméně však i já jakožto bratr Váš zvláště ještě dvojí věc Vám odporoučím.

První záležití v tom, abyste si vážil vždy milosti Boží a tu cenu jí přikládal, jakéž zasluhuje. Cena její tak veliká jest, že by všecko to, cokoli bych o tom řekl, k vyjádření jí nestačilo, — — — jen tolik řeknu o tom: Jako Bůh převyšuje všecky věci stvořené, i všelikou čest a slávu, tak by naše vážnost k Němu měla aspoň pokud nám to možno jest, pře-

vyšovati všecku vážnosť, jakou máme ku věcem pozemským. — — — —

Druhá pak věc jest ta, abyste s milostí tou spolupůsobil a jí přiměřeně jednal a spravedlivým se osvědčoval i před Bohem i před lidmi. Co se prvního týká, připomínám jenom to, co jsem již ústně odporučil strany pocty Bohu povinné a výkonů náboženských. — —

Jmenovitě pak Vám některé věci kladu na srdce, jichž podle míry milosti Vám od Boha propůjčené šetřiti budete moci. Nezapomínejte především každodenně některými modlitbami Bohu se odevzdati. Možno-li, též o některých pravdách v knížce »Exercitium quotidianum« obsažených rozjímejte . . . .

Mimo to Vám i mši sv. odporučím. U večer, než-li na lůžko se odeberete, zkoumejte, neurazil-li Jste hříchem nějakým Pána Boha, a shledáte-li na sobě, čehož Pán Bůh Vás račiž uchovati, hřích nějaký těžký, ihned se vynasnažte smazati jej pokáním. Pokání toho vždycky třeba jest, kdykoliv máte čeho litovati. Neodkládejte tím až na dobu velikonoční, neboť nemáte jistoty, že ještě budete na živu.«

V dalších slovech připomíná bratru svému povinnosti ku členům rodiny, jmenovitě pak ku poddaným a pak pokračuje:

»Co se všeho ostatního týká, Pánu samému ponechávám, aby Vás vedl a chránil

po cestách života tohoto, až se dostaneme do oné blažené otčiny, v níž doufám shledati se s Vámi a mnohými jinými, k čemuž právě jsem si zvolil stav, ku kterému nyní přináležím . . . . .

K vůli vykonání sv. zpovědi, o níž jsem se z počátku zmínil, odporoučím Vam kněze Matyáše, pak-li pobožnost svou chcete vykonati v Mantově, pak-li že však v Kastiglione, budou Vám k službám otcové koleje Brescianské, kteréhokoli si z nich přáteli budete. A nyní končím. Jelikož však provedení všeho toho, co Vám odporoučím, více záleží na milosti Boží než-li na snažení Vašem, proto nabízím, ano zavazuji se Vám, že Vás povždy budu ve slabých modlitbách svých Velebnosti Božské odporoučeti, kteráž kéž by Vás chránila a k onomu blahému cíli přivedla, k němuž dospívají vyvolení.

V Miláně, dne 17. března 1590.

Vaší Osvícené Výsosti

bratr v Pánu našem

Alois z Gonzagy,

člen tovaryšstva Ježíšova.“

List tento obsahuje bez odporu stkvělý návod a spolu vzor života křesťanského a blaze bylo by žiti v rodinách, kdyby návodem tímto se řídily.

5. Choroba. Zotavení a návrat do Říma.

Rozčilující námahy, jimž světec náš se podroboval, urovnávají spory v příbuzenstvu svém, nedobře působily na zdraví jeho. Churav již navrátil se do Milána, kamž sotva dojev musil ulehnutí. Služba u nemocného svěřena byla vzornému řeholníku bratru Augustinovi, jenž vzornou láskou křesťanskou a zbožností andělskou stejnou měrou vynikal. Obě tyto duše vyvolené závodily vespolek o palmu dokonalosti, jeden hlavně nevyrovnanou trpělivostí, druhý pak zase nadpozemskou láskou se vyznamenává. Jednota nejněžnější panovala mezi nimi.

Zotaviv se z choroby vrátil se Alois mezi ostatní soudruhy a k obyčejným svým pracím, z čehož nad míru těšili se soudruhové, hledíce všemožně řídit se příkladem jeho a »vtělenou řeholí« jej nazývajíce.

Jeden z nich pravil mu jednou, že to asi těžko bývá vznešenému pánu odřící se všech marností světských. »Ba zcela nemožno jest to,« odvětil Alois, »pak-li že Pán náš Ježíš Kristus sám nevloží bláto na oči naše, jako to učinil slepému od narození.«

Jiný řeholník zase uznává v pokoře nedostatky své, prosil světce našeho, aby se zaň modlil.

»Když se rmoutíme nad svými křehkostmi a nedostatky,« pravil Alois, »musí nás

přece opět těšiti a povznášeti vědomí, že přeše všecky nedostatky svoje jsme přece zapsáni v knize Páně, jenž vidí nedokonalosti naše a neodnímá jich od nás, nikoli snad proto, aby nás odsoudil, alébrž aby nás pokořil, my pak abychom měli z toho veliký prospěch duchovní.«

I v Miláně největší mu bylo rozkoší, když mohl choditi po městě žebraje, protože, jak říkával, Kristus Pán almužnami též nepohrdal. Obzvláště to světci našemu milo bylo právě v městě, kdežto druhdy s velikou okázalostí žil jakožto člen slavného rodu knížecího.

Jednou musel kázati před biskupy a jinými církevními hodnostáři v jídelně kláštera svého. Když pak jej všichni po odbyté výborné řeči chválou zasypávali, pravil: »Celá zásluha moje ta jest, že jsem svoji špatnou výřečnost veřejně osvědčil.«

Hlásku »r« totiž velmi těžko vyslovoval.

Jednou na modlitbách zvláštním vnuknutím Božím byl poučen, že Bůh brzy jej k sobě povolá. Ještě více tedy, — pak-li to vůbec bylo možná — odtrhl se ode všech věcí vezdejších, tak že takořka již ani světu nenáležel.

Zatím došla do Milána zpráva, že brzy bude opět povolán do Říma. Z toho se velice radoval; pokládaje však radost tuto za jakýsi prohřešek proti posvátné lhostejnosti, jakouž si byl obral za úkol životní, litoval toho a

prosil jednoho kněze z řeholy své, aby sloužil oběť mše sv. na ten úmysl, by nikdy již neměl přání jiného, leč po rozmnožení cti a slávy Boží!

Sám v listě jednom, jehož zlomek se až posud zachoval, vyslovuje se, že ponebí Milánské mu nesloužilo a že si přeje vrátiti se do Říma, hlavně proto, aby mohl churavé členy řádu ošetřovati, obzvláště pak ty, kteří dlouhou chorobou byli sklíčení a k nimž právě proto lnul láskou nadobyčejnou.

Mimo to uznával Řím za domov, kdežto se zrodil pro Krista.

V měsíci květnu 1590 ve společnosti jiných řeholníkův odebral se na místo touhy své do Říma, a to přes Florencii a Sienu. V městě Sieně těšil se velmi, moha přisluhovati při mši sv., sloužené v kapli, jež druhdy bývala příbytkem sv. Kateřiny.

Sv. Kateřina Senenská narodila se roku 1347 z rodiny řemeslnické a vstoupivši do řádu Dominikánek po čas moru konala divy lásky k bližnímu. Zemřevši r. 1380 zanechala množství listů obsahu dílem dogmatického (věroučného), dílem asketického (rozjímavého). Tělo její pochováno jest v Římě ve chrámu dominikánském, »Maria sopra Minerva« zvaném, a svátek její světí se dne 30. dubna.

I tu po přání rektorově musel míti řeč k mladým chovancům řádu svého. Rukopis,

jejž si byl k řeči této sestavil, byl pak pokládán za velevzácnou památku. *)

Snad se zavděčíme čtenáři, když tuto řeč místo všech ostatních po světcích našem pozůstalých, i zde aspoň do hlavních myšlenek jejích položíme. Hodí se obzvláště pro mladíky dospívající.

Základem řeči té byla slova sv. apoštola Jakuba (1, 22.): »Budtež činitelé slova Božího, a ne posluchači toliko.«

»Bůh trojím způsobem« — dí sv. Alois — »mluví k duši lidské. Předně vnuknutími tajemnými, jakož o tom obšírněji mluví sv. Bernard ve svých kázáních. Taková pak slova Boží sluší srdcem vnímati, nikoli však pouze pamětí. »Vědění pouhé, t. j. bez Boha,« dí sv. Bernard, »nadýmá. Máme slovo Boží uschovávat jako chléb. Jestliž ono v pravdě chlebem životodárným a pokrmem duše . . . . Přijmiž je tedy v srdce své, osvědčuj je svým smýšlením i jednáním. Toť smysl oněch slov apoštolových: »Budtež činitelé slova Božího a ne posluchači toliko.« Jakož dle knihy »Exodus« hnilobou zachvácená byla ona část manny,

---

*) Řeč tato vyšla tiskem v jazyku vlašském v Římě r. 1862, německy pak spolu i s jinými řečmi světcovými ve Vídni r. 1881 s názvem: „Die Schriften des englischen Jünglings Aloisius v. Gonzaga. Zum ersten Male aus dem italienischen übersetzt von Alois Freudhofmaier.“

kterouž Israelité někteří si uschovali na jiný den mimo sobotu, tak se děje i slovu Božímu, jež posloucháme z jiných příčin mimo tu, abychom dle něho v životě se řídili.

Za druhé mluví k nám Bůh písmem sv. starého i nového zákona, jakož se o tom pronáší sv. Pavel řka: »Častěji mluvíval Bůh otcům, posléze pak skrze jednorozeného Syna svého.« I o slovech písma sv. platí onen výrok sv. Jakuba svrchu položený. Málo zajisté prospívá křesťanu míti písmo sv., nežíti však dle nauk jeho; neprospívá míti přikázání Boží a nezachovávati jich; znáti blahoslavenství, jež pronesl Kristus Pán o kázání horském, o ně však se nesnažiti; neprospívá věděti, jak se modliti máme, a přece nemodliti se; znáti cestu k dokonalosti a při tom nechtíti odříci se nedokonalosti. Takovému křesťanu písmo sv. spíše poslouží k odsouzení, podobně jako onen list Davidův k Joabovi byl podnětem záhuby Uriášovy.

Za třetí mluví k nám Bůh dary a milostmi, jež nám uděluje. O tom vyslovuje se sv. Bernard takto: »Slova, jimiž k nám mluví Slovo tělem učiněné, jsou výrazem milosti jeho; duše má pak odpovídati Slovu smýšlením zbožným. Bůh mluví k duši, dává jí své milosti; tato zase má jemu odpovídati díkůčiněním.« Proto nespokojí se Pán Bůh tím, že pouze slyšíme slova jeho, aniž

bychom dle nich se řídili, mámeť Pánu Bohu i splácti dobrodiní jeho, t. j. slovo jeho skutkem plniti. Řeky, majíce v moři původ, opět do něho se vracejí. Tak i Spasitel náš jest původem veškeré ctnosti i všelikého umění; on původem jest zdrželivosti i horlivosti v dobrém; z tohoto pramene pochází dary a vlohy naše duševní i všeliké ctnosti naše, — ku pramenu tomu tedy odnášeti a vraceti se mají zase všickni darové tito, jinak by se jim vedlo tak, jako vodám stojícím a nehybným, jež v bahniska nezdravá přecházejí. Dary, jichž nám uštědřuje Bůh, jakož jsou: zdraví, síla, vlohy, výmluvnost a p., Pánu Bohu čest vzdávati mají . . . . Máme tudíž se vší horlivostí a ochotou uposlechnouti, kdykoli k nám mluví Bůh. Poslušnost ta pak přemnoho nám získá radostí a slastí čistých a pravých. —

Již Aristoteles tvrdí, že radosti duchovní velmi převyšují radosti smyslné. Na otázku pak, proč jich s větší horlivostí nehledáme, sám odpovídá, že jim nerozumíme. Nechápajíce co Bůh připravil těm, již milují jej, více vážíme si radostí a zábav obyčejných a smyslných, nežli dědictví nebeského, jež Kristus Pán slibuje těm, kteří jeho následují. Kdybychom nabyli větší zralosti ducha, který posuzuje každou věc dle pravé ceny její, pak bychom uznali, že všeliké slasti a rozkoše, jež nám nabízí

svět, docela jsou bez ceny proti oněm statkům, jež nám slibuje Bůh.« —

Opustili jsme světce našeho v Sieně, nyní jest nám i na další cestě jej doprovoditi.

Patrným přispěním Božím dostavše se přes rozvodněnou řeku Paglii, beze všeho dalšího nebezpečí dorazili Alois i průvodcové jeho do věčného města, kdežto s největší toužebností Alois byl již očekáván. Objev přítele svého, P. Cepariho, řekl: »Pochoval jsem svoje nebožtíky a déle se s nimi zabývati nebudu; jest čas, abych druhého života byl pamětliv.« A že vážným těmito slovy věrně dostál, o tom přesvědčíme se v následujících řádcích.

6. Alois opět v Římě.

Alois přibyl tudíž do Říma, maje tu dokonati život svůj. Přebýval od nynějška až do své blažené smrti v klášteře jesuitském, jenž až po dnes se nazývá »collegium romanum« (římská kolej). Něco málo i o tomto klášteře pověděti dlužno.

Založen byl od sv. Ignáta a umístěn v něm hlavně na slovo vzatý ústav vyučovací na způsob vysokých škol, kdežto se konala studia humanistická, filosofická a bohoslovná, přehojným počtem posluchačstva ze všech končin světa navštěvovaná. Ústav ten spojen byl s bohatou knihovnou a znamenitou

hvězdárnou a později připojeno k němu ještě slavné museum Kircherovo (tak nazvané po svém původci, proslulém jesuitovi, Němci, jenž r. 1680 zemřel). Obsahujeť velepamátné starožitnosti z dob pohanských i z prvních věků křesťanských*).

Zavítav do kláštera tohoto, nechtěl Alois již nic míti, co by jej poutalo k tomuto světu; pročez ihned po svém příchodu odevzdal představenému všecky své sešity a zápisky, jež si byl dříve sestavil. Ještě více než dříve se přemáhaje, u všech, již znali jej, vzbudil mínění, že spíše se podobá andělu, než člověku. Ba v pravdě byl život jeho výjimkou téměř zázračnou u porovnání s ostatními lidmi. Při bdělé pozornosti nebylo lze na něm vypátrati ani nejmenší nedokonalosti. Jmenovitě pak od té chvíle, co měl tušení, že dnů jeho je na mále, slovy nadšenými mluvíval o nebi, v skutku tomuto více náležející nežli zemi.

Mluvílo-li nebo četlo-li se o Bohu a lásce jeho, tu povždy zastkvěla se jeho tvář a všecek jakýmsi nebeským ohněm proniknut býval. Několikráte viděli jej při tom jako u vytržení, jakož nám toho dosvědčuje kněz Ceparì, očitý svědek a na slovo vzatý životopisec Aloisův.

---

*) Velikolepý ústav ten nyní z části odcizen jest prvotnímu účelu svému, čemuž příliš diviti se nemusíme, znajíce běh věcí v nové Itálii.

Všecko, což mluvil a konal, soudruhům jeho sloužilo k duchovnímu vzdělání a zdokonalení života.

Nejraději čítal ve spisech sv. Augustina (jmenovitě t. zv. »Samomluvy«), v životě sv. Kateřiny Bononské († 1463) a v knize sv. Bernarda: »Výklad velepísně Šalomounovy.« Ve svých řečech a rozjímáních nejraději uvádí tohoto učitele církevního.

»Čím déle žiji,« říkával, »tím více se obávám o spásu svou. Kdybych pak měl býti dlouho živ, tu by zajisté k těmto obavám mým přidaly se ještě nepokoje, pochodící z povýšení mého na důstojnost kněžskou.«

»A proč byste se jakožto kněz bál o spasení své?« tázali se ho.

»Protože kněží konajíce oběť nejsvětější budou muset klásti přísný počet, pracující o spáse duší, jakožto kazatelé a zpovědníci i vykonavatelé úkonů kněžských vůbec. Já však v dosavadním stavu svém nemohu míti takové zodpovědnosti, neboť neobdržev dosud vyššího svěcení nejsem zavázán ku konání hodinek kněžských aniž budu odpovídati za chyby a nedostatky, jež se dějí při konání služby církevní. Proto, kdyby se teď zalíbilo Pánu povolati mně k sobě, rád bych smrti se podrobil.«

Netoliko pak slovem ústním působil blahodárně neobyčejný jinoch k duchovnímu vzdě-

lání vrstevníků svých, alebrž i písemně, jakož o tom svědčí listy jeho k přátelům a soudruhům vzdáleným, obzvláště pak zbožnou něžností oplývající listy, matce poslané. I jeden takový budiž tuto uveřejněn.

Psaltě jej světec náš po svátcích vánočních r. 1590.

»Vysoce osvícená a velectěná paní,
matko má v Kristu!

Pokoj Ježíše Krista budiž s Vámi!

Vím, s jakou radostí se Vaše Osvícenost těší na list ode mne, pročez používaje těchto svátků vánočních Vás pozdravuji a blažené svátky Vám přeji. Se zvláštní vroucností za Vás se modlím jmenovitě o těchto svátcích, kteréž mi dovolují, s tím větší radostí a zálibou psáti Vám, když mi již netřeba starati se o věci tohoto světa, jemuž docela jsem výhost dal . . . . Kéž by Bůh pro všeobecnou radost, jakouž v těchto dnech jeví církev sv., a pro ono zalíbení, jakéž má sám nad časným narozením jednorozeného Syna svého, potěšil i Vás, Paní Osvícená, a na přimluvu nejsvětější Matky své naplnil Vás velikou milostí! I Matka Boží trpěla a spolu se radovala. Trpěla chudobu pozemskou, prodlévajíc ve chlévě a majíc nedostatek i v tom

nejpotřebnějším. Utrpení toto zástupovalo u ní místo oněch bolestí mateřských, jichž ona zvláštní výsadou prázdna byla. Avšak i radost její nad dítětem Božským zajisté byla veliká. Jako žena porodivši dítě dle slov Božského Spasitele zapomíná na všelikou bolest pro radost, že skrze ni na svět zrodil se člověk, tak i Panna přeslavná velikou bolestí byla proniknuta, nemohouc v opuštěnosti a chudobě své odpomoci ani nejnutnějším potřebám dítěte svého. Spolu však radovala se nejen z toho, že narodil se člověk, alebrž i proto, že Bůh sestoupil na zemi, a radost ta všelikou bolest její zapudila. A tak bych Vaší Urozenosti též radil, abyste příkladu Panny Marie následovala.

Když Vám starosti o nezletilé děti Vaše mnohé působí nepokoje a zmatky, jako blahoslavené Panně starost o vezdejší potřeby Syna jejího Ježíše, pak potěšte se, jako ona se potěšila . . . . Příklad její povzbudíž Vás . . . . Zarmoucení nacházejí útěchu ve společnosti těch, již mají účastenství v zármutku jejich; tak i Vám mnohem lepší útěchu způsobí společnost a účastenství blahoslavené Panny Marie, jejíž starosti a obtíže velice Vaším se podobají. Psal jsem Vám to v Pánu tak, jak mi to přišlo na mysl, chtěje vyhověti přání Vašemu, že totiž nějaké útěchy dojíti hodláte ve psaní mém . . . .

Zatím prosím Pána našeho Ježíše Krista, jehož narození oslavovali andělé nebeští zpěvem: »Sláva na výsostech Bohu a na zemi pokoj lidem dobré vůle,« aby Vám a všem členům rodiny naší propůjčiti ráčil pravého pokoje a dobrou vůli uděliti a zahrnouti Vás milostí svou.

V Římě, dne posledního prosince 1590.

Vaší Osvícené Vznešenosti

nejuctivější syn v Kristu

Alois Gonzaga

z tovaryšstva Ježíšova.«

List podobného obsahu psal též bratru svému a nejhlavnější myšlénky z listu toho i zde stůjtez:

»Jsa zdráv přeji Vám, a prosím o to Velebnost Boží, aby i u Vás bylo tak vzhledem k obojímu člověku (duchovnímu i tělesnému). Dnes jest poslední den karnevalu*) a tu právě si připomínám, že v tentýž den lonského roku jsem Vás opouštěl, plného krásných přání a opravdových úmyslů. Pro tentokráte Vám pouze odporoučím, abyste si připomínal častěji

---

*) Vlašský masopust, jmenovitě v Římě velmi živě odbývaný.

povinnost svou, že totiž máte úmysly ty nyní i později uváděti ve skutek. Doufám, že ten, jenž Vám dal chtění, dá i vyplnění. Proto na modlitbách svých budu se utíkati k Bohu a prositi jej, aby Vám k tomu dal milost svou.« —

Jaká vroucnost a něžná Bohu oddanost jeví se v listech těchto!

7. Mor a jednání Aloisovo.

R. 1591 nemilý host navštívil Vlachy. Byl to hlad. Venkované z okolí Říma houfně přicházeli do města, domnívajíce se, že tu spíše najdou výživy nějaké. Hlad však brzy měl v zápětí i nakažlivou nemoc neboli úplavici, jakýsi druh morové rány, která již samou povahou svojí, více však ještě úžasnou rychlostí, s jakouž přepadala oběti své, všude strach a hrůzu šířila.

Členové tovaryšstva Ježíšova povždy v sebezapírání a ve šlechetné lásce k bližnímu na slovo vzatí, v nemocnicích, v žalářích i v domech chudiny konali divy lásky obětovné.

Mezi nimi vynikal obzvláště Alois. Zakládalať se svatosť jeho hlavně v lásce k Bohu; s touto však pravou a vroucnou láskou k Bohu nutně spojena jest i láska k bližnímu, tak že ona láska k Bohu pak bývá bohatým zřídlem požehnání pro všechny, již s duší takovou se

stýkají. A tak bylo i u světce našeho, jenž ryzost nadšené lásky své k Bohu stkvěle osvědčoval obětovnou a na sebe úplně zapomínající láskou k bližnímu. Proto po ulicích sbíral almužny pro nemocné chudáky, proto ani do paláců velmožův neostýchal se vcházeti a sbíрати tu zbytky pokrmů, kteréž pak mezi nejnuznější rozdělával.

Na takovéto cestě žebravé navštívil také knížete Jana Medicejského, svého příbuzného, jenž právě do Říma byl zavítal, a u něhož bývalý vychovatel Aloisův Turco byl nyní hofmistrem. Slyšel sice již kníže tento o neobyčejné pokoře a o řeholní dokonalosti Aloisově, přece však nad míru byl dojat, když Alois osobně jej navštívil, rekovnou touto pokorou bývalého knížete vlašského. Objav jej pravil, že návštěva ta velmi jej oblažuje. Na chudé ovšem hojnou almužnou pamatoval, začož Alois povinné vzdával díky.

Kníže Medicejský bránil mu však řka, že on sám jest k díkům zavázán za návštěvu tuto, která jej vzdělala, a žádal, aby Alois Boha prosil, by nikdy mu návštěva ta blahodárná z paměti nevyšla. »Slibuji Vám, že na Vás v modlitbách nezapomenu«, odvětil skromně Alois, a »odporučím Vás též modlitbám chudých, kterýmž jste tak velikomyslně přispěl.« —

Avšak láska Aloisova k bližnímu nespokojila se sbíráním almužny, on si též přál

převzít službu v některé z četných nemocnic římských.

Po dlouhých a vytrvalých prosbách konečně mu to povoleno. Horlivost, trpělivost a ochota Aloisova ve službě této byla podivuhodna. Se svým soudruhem a přítelem Tiberiem Bondim nemocné do nemocnice uváděl, rány jejich zavazoval, nohy jim umýval, lůžko připravoval, trpící těšil, napomínal a ku přijetí sv. svátostí vybízel.

Soudruh jmenovaný chtěje ve všem vyrovnati se sv. příteli svému uchvácen byv záhubnou úplavicí zemřel.

Alois vida jej umíratí přál si, kdyby na místě jeho zemřítí mohl. Když mu spolužák jeho, jmenem Buffolo, namítl, s přáním takovým že nemá příliš spěchat, jelikož posud církvi žádných služeb neprokázal, odvětil Alois :

»Pravil jsem to proto, že se mi zdá, jakobych nyní byl ve stavu milosti Boží. Nevím však, jak to bude jindy. Nyní bych rád umřel.« Tak skromně soudil o sobě, pamětliv jsa slov písma, že nikdo bezpečně neví, je-li dítkem lásky Boží či dítkem hněvu. Věděl, že Pán Bůh brzy jej k sobě povolá a přál si, aby to již bylo. Pronesl se i ve smyslu tom k tehdejšímu zpovědníku svému, slovutnému Bellarminovi, řka: »Tuším, že dnů mých bude namále.«

Nebude od místa, zmíniti se poněkup blíže o Bellarminovi, muži to veleznamenitém, jenž proslul i v životě světce našeho nejen jakožto zpovědník, nýbrž i po smrti jakožto chvalořečník jeho.

Narodiv se r. 1542, vstoupil v osmnácti letech věku svého do tovaryšstva Ježíšova, a brzy stal se professorem na vysokých školách Lovaňských v Belgii. Později do Říma byv povolán, působil slovem i písmem ve prospěch církve, jmenovitě proti šířícímu se protestantismu. Spisy jeho vynikají úžasnou učeností a ryzým duchem katolickým. Stav se přese všechno zdráhání své kardinálem a později i arcibiskupem, nepřestal při tom býti spolu pokorným řeholníkem. Odřeknuv se pak sídla svého, ztrávil poslední doby života v Římě, kdežto měl i účastenství ve světoznámém soudu Galileově, při čemž se též vyslovil pro náhled Koperníkův, Galileem hájený.

Zemřel r. 1621. Výtečné spisy jeho byly mnohokrát vydány a do mnohých jazyků přeloženy. Proslulý muž tento byl tedy duchovním rádcem a zpovědníkem Aloisovým. — Nebylo pozorovati na světcích našem, že by, jak on se domníval, dnů jeho bylo na mále. Naopak, velmi čile konal obtížnou službu svoji v nemocnici, churavci nakažlivými přeplněné. Později mu byla k působení vykázána jiná nemocnice, v níž nakažlivých nemocí nebylo.

8. Onemocnění Aloisovo.

Nemoc morová, kteráž dříve Aloisovi neublížila, nyní teprv, když se již s nakažlivými churavci nezabýval, zasáhla jej. Bylo to 3. března 1591. Zpráva o tomto onemocnění celý řád nanejvýš poděsila; jenom Alois sám se radoval, domnívaje se, že již neopustí lůžka, leč až do nebe bude povolán.

Ani v nemoci své nikterak nebyl pamětliv nějakého pohodlí, víc a více prospívaje v sebezapírání a v lásce ku sv. chudobě.

Ihned toužil po přijetí sv. svátostí. I stalo se po přání jeho.

Vroucná zbožnost jeho při sv. výkonu na dlouho všem utkvěla v paměti. Sám odpovídal na všecky modlitby s pobožností tak příkladnou, že nebylo lze přítomným, aby slzám se ubránili.

Protože někteří otcové namítali, že Alois snad příliš mnoho skutků kajicných si ukládal a tělo své nad míru trýznil, žádal si světec náš, aby se všem spoluřeholníkům jménem jeho oznámilo, že necítí ve svědomí ani nejmenší výčitky vzhledem k těmto skutkům kajicným. Mimo to na to váhu kladl, že nečinil v tom nic, leč s povolením představených, a že v ničem proti zákonům řádu svého se neprovinil, ačkoliv na něm pozorovali, že kráčel ve mnohých věcech cestou nadobyčejnou; že prý

snad, vázán jsa poslušností, méně činil než ostatní. Tak ovšem mluvíti mohl jenom světec, jenž všecko, co podnikal a konal, konal z puzení zvláštní milosti Boží.

Abychom si poněkud aspoň vysvětlili toto obyčejnou míru tak velmi přesahující jednání a smýšlení, jakéž pozorujeme na Aloisovi i mnohých duších jemu podobných, třeba si uvéstí na paměť, že tito sluhové Boží jednali tak puzení jsouce zvláštní milostí, kteréž jim Bůh měrou nadobyčejnou a takorůzka nadbytečnou uděloval. Dále uvážiti dlužno, že k tomu, čemu se na světcích těch divíme, nejsme zavázáni. Sluší to obdivovati, netřeba však následovati toho.

Než vraťme se opět k nemocnému světci. Jenom o nebi a andělech Božích nejraději rozmlouval a toužebně přál si umříti. Přílišnou tuto touhu však za chybu pokládaje, svěřil se s domnělou touto chybou knězi Bellarminovi. Tento potěšil jej řka: »Upokojte se, touha po smrti v úmyslu, abychom s Bohem byli na věky spojeni, nic není zlého.«

Řečí tou jsa velice potěšen, volně nyní mladý světec ducha svého k Bohu povznášel, všem přítomným jsa vzorem nedostižným. Všichni, kteří jej přišli navštívit, a mezi těmi obzvláště kardinálové jemu příbuzní a jiní hodnostáři, se slzami v očích vyznali, že nic jich tak nevzdělalo a nepoučilo, jako roz-

mluva se sv. mladíkem. Byloť lůžko jeho pravou kazatelnou nadobyčejné dokonalosti křesťanské. Odcházelit od něho všickni, pevně jsouce přesvědčeni o svatosti jeho.

Nemoc tato nebyla sice, jak z počátku domníváno, k smrti, ale přece zůstavila po sobě chorobu plicní, kteráž byla nezhojitelna. V otčině zatím nevědouce o obratu nemoci Aloisovy, při první zprávě, že nakažlivou chorobou zachvácen jest, mu netušili a již jistou smrt jeho oplakávali. Tím větší radostí naplnil dobrou matku list miláčka jejího, v němž jí takto píše: »Byl jsem již na tom, že mi Pán Bůh popřeje té milosti, nad níž nemůže býti větší: zemřítí totiž v lásce a milosti jeho. Doufal jsem tak a byl jsem již i zaopatřen sv. svátostmi. Avšak zalíbilo se Pánu jinak a nemoc má přešla ve zdlouhavou chorobu. Lékaři mi dávají léky k nabytí zdraví mého, já však Pánu Bohu díky vzdávám za to, že mi zdraví lepšího popřáti chce, než ono, kterého by mi lékaři přáli. Radostné žiji naději, že za několik měsíců povolá mne Pán z této krajiny mrtvých do krajiny živých, ze společnosti lidí do společnosti andělů a svatých . . . .

A to budiž Vám pramenem útěchy, jelikož vím, že mne milujete a všeho dobrého mi přejete. Prosím Vás, modlete se, aby po tu krátkou dobu, co ještě plaviti se musím po moři tohoto života, Pán Bůh pro zásluhy jednorozeného

Syna a na přímluvu nejsvětější Matky své i svatých Nazaria a Celsa (ve chrámě světcům těmto zasvěceném byl Alois pokřtěn) všechny nedostatky mé ponořil do moře přesvatého umučení svého, bych já, zbaven nepřátel svých mohl vejíti v zemi zaslíbenou a tam Boha velebil a požíval! Tentýž Bůh Vás také račiž potěšiti. Amen.« —

Zvláštní vděčností byl zavázán Alois kardinálu Scipionu Gonzagovi, jenž mu, jak svrchu bylo pověděno, dopomohl ke vstoupení do tovaryšstva Ježíšova. Když pak jednoho dne hodnostář tento navštívil světce, slzel nad brzkou ztrátou jeho, těšil jej tento, řka: že se zaň bude modliti, jelikož v něm ctí svého druhého otce a největšího dobrodince.

›Nikoliv Vy mě, ale já jsem Vám k vděčnosti zavázán,« řekl na to kardinál, ›neboť ač mnohem starší jsem, musím přece Vás mladíka ctíti za duchovního otce a mistra svého!« —

Aloisovi však zdálo se, že ještě nedostoupil vrcholu dokonalosti, a proto zvěděv, že v městě se šíří mor, učinil u přítomnosti vrchního svého s příkladnou něžností slib, že, dá-li mu ještě Bůh zdraví, všechny síly své obětovati hodlá službě morovou ranou postižených. —

Tak život jeho celý podobal se ohni, jenž hoří, svítí a tráví se pouze a výhradně láskou k Bohu a pochodící z ní láskou k bližnímu. Obzvláštní úctou a láskou lnul po celý čas

pobytu svého v koleji římské světec náš ku staříckému a churavému knězi, jmenem Corbinellovi. Nyní, když oba přes veliký rozdíl ve stáří věrní přátelé tito těžkou chorobou k lůžku byli připoutáni, ačť nemohli se navštěvovati, ale láska je vymyšlivá. Požádal kněžský kmet ošetřovatele svého, aby, když již dní jeho jest na mále, neodepřel mu vyplnění poslední prosby, a řekl: »Víte, že pokládám našeho Aloisa za skutečného světce.«

»Co se toho týká, v celém řádě i jinde jej za to pokládají,« odvětil tento.

»Já bych jej tedy, než umru, ještě rád spatřil,« pravil dále kněz Corbinelli. »To asi půjde těžko,« namítnul ošetřovatel jeho, »neboť Vy sám nemůžete ze světnice a Alois tak sláb jest, že již nemůže z lůžka.«

»Ale já Vám povím, jak se to dá učiniti. Tělesná schránka anděla toho jest lehka, a proto mi jej můžete přinést sem v náručí. Prosím Vás o to!«

I oznámil bratr ošetřovatel něžné přání to našemu světci, kterýž svolil, dokládaje, že Pán Bůh odmění mu namahání vynaložené k vůli tomu, aby ctihodnému služebníkovi jeho, knězi Corbinellovi, radost se spůsobila. Stalo se, jak si byl přál starý kněz. Se slzami v očích děkoval Bohu, ošetřovateli svému i Aloisovi, že mu popřáno bylo, ještě spatřiti miláčka svého. Obě tyto duše vyvolené a

stojící na prahu věčnosti blažily se spasitelnou rozmluvou o svých nadějích a vzájemně k trpělivosti a odevzdání do vůle Boží se povzbuzovaly. Nechtěl však zbožný kmet svatého mladíka propustiti od sebe, leč až jej tento požehná.

Pokorný Alois však nechápal přání takového a s uzarděním pravil: »Velebný otče, to nelze. Sluší se, abych já žehnal duchovnímu pánu a otci? Právě opak se státi má. Vy jste kmet, já pak skoro dítě; Vy jste kněz, já nikoliv; vás tedy prosím o požehnání.«

Kněz však stál na svém, řka hlasem pohnutým: »Neodepřete mi té útěchy, jakéž jsem si dávno na Bohu vyžádal, abych, nežli umru, od Vás obdržel požehnání.«

Takovým prosbám nemoha odolati svatý jinoch, takto spojil pokoru svoji s láskou k nemocnému knězi. Pozdvihnuv ruku učinil nad sebou znamení sv. kříže řka:

»Pán Bůh náš požehnej nás oba!«

Kropě pak svěcenou vodou nemocného doložil: »Pán Bůh uděliž Vám, velebný otče, náplň milostí svých a dejž Vám vše, čehokoli si přejete ke cti jeho. Modlete se za mne!«

Kněz Corbinelli slastí nebeskou se rozplýval, jakoby anděl Páně sám jmenem Božím byl jemu požehnal.

Alois pak opět donesen byl na lůžko své.

Kdožby nebyl dojat v hloubi srdce svého něžným tímto projevem vynalézavé lásky a bohovroucné nábožnosti! —

Když pak po několika dnech jmenovaný kněz umíral, pronesl ještě toužebné přání, aby pohřbili jej do téhož hrobu, do něhož i tělo Aloisovo položeno bude. Přání toto se po smrti jeho vyplnilo. Umřel dne 6. června 1591. Příštího dne na to vypravoval sv. jinoch hlídači svému na otázku jeho, jak strávil předešlou noc, takto:

»Špatně strávil jsem dnešní noc. Zdálo mi se, že ke mně přišel kněz Corbinelli s prosbou, abych mu byl nápomocen svými modlitbami. Usnuv viděl jsem jej po druhé a po třetí opakujícího tutéž prosbu vždy důtklivěji. Nemohl jsem pak již usnouti, jsa znepokojován sny těmito.«

Když pak navštívil jej kněz Bellarmin, pravil k němu Alois: »Kněz Corbinelli jest tedy již v nebi?«

»Snad jest v očistci,« odvětil Bellarmin. »Co se Vám zdá o věci té, drahý Aloise?«

»On očistcem pouze prošel,« řekl tento s určitostí.

Nikdo mu nesdělil, že kněz Corbinelli o půl noci život svůj dokonal; věděl to Alois zajisté z obzvláštního zjevení Božího. —

Když bolesti mu přibývalo, domlouvali mu ostatní, aby se na modlitbách obrátil k Bohu a vyprosil si uzdravení, že by totiž řád působení jeho pro budoucnost potřeboval. Na domluvy takové však Alois měl vždy jednu odpověď: »Lépe jest umřít.«

Ve skutecích vroucné pobožnosti ani v těžké nemoci své neochaboval. Nezřídka vstav z lůžka na kolenou své modlitby vykonával aneb krucifix uprostřed světnice stojící vroucně libával. Ustál od toho, až se mu to z ohledu na stav jeho povážlivý zapovědělo.

Jednou tázal se Bellarmina: »Co myslíte, velebný otče, jsou duše, jež ihned přijdou do slávy nebeské, aniž by tresty očistcové se jich dotknuly?«

»Zajisté jsou takové,« odvětil učený kněz, »a znaje duši Vaši, mám za to, že i ona k těmto vyvoleným bude náležeti. Pán Bůh obohatil Vás tolikerými milostmi a uchrániv Vás těžkého hříchu, doufám, dá Vám i tu milost, že Vás do nebe přijme.«

Nyní se cítil nemocný světec úplně blaženým a strávil dlouhou dobu v radostném zanícení, o němž pak zprávu podal P. Bellarminovi: »Byl jsem v ráji nebeském a zažil jsem tam slasti takových, že noc tato zdála mi se jako kratičký okamžik.«

Později se vyjádřil, že umře v oktávě slavnosti Božího Těla. Když doslechl, že

lékař ještě něco málo dní živobytí mu přisuzuje, radostí všecek ozářen pravil knězi jej navštívivšímu :

»Slyšel jste již tu zprávu radostnou, jíž se mi dostalo? Za několik dní zemru. Chvalte se mnou Pána Boha na poděkování za milost tuto.« —

Na jiného řeholníka, když jej byl navštívil, volal: »Laetantes imus,« t.j. »s radostí jdeme, s radostí jdeme již.«

To vše na celou kolej ovšem nevýslovný činilo dojem. Byltě v pravdě sv. jinoch již dozrál pro nebe; duše jeho roztrhla již pouta k světu ji vízící a jedinou její touhou bylo, aby se přetrhlo i pouto poslední, a ona spojila se s předmětem vroucné lásky své. Jako oheň s nebe stravoval oběti starozákonní, tak byl i Alois obětí Bohu milou a zcela odevzdanou. Čekal jen, až plamenem lásky Boží úplně stráven bude. To mělo se státi již brzy, jak o tom píše matce v následujícím listě, jež jednomu ze soudruhů svých diktoval:*)

»Milost a útěcha Ducha sv. vždy budiž s Vámi !

List Váš zastal mě ještě živého v této krajině mrtvých, avšak připraveného již na odchod do krajiny živých, abych tam Boha na věky velebil. Domníval jsem se, že nyní

---

*) Obvyklé tehdejší tituly vynecháme.

již tuto cestu budu míti za sebou, jelikož však choroba, jak jsem již oznámil, se zmírnila, znenáhla teprv dospěl jsem až ke slavnému dni, odchodu svého do nebes. Se zimnicí spojil se neduh prsní a stav můj zhoršil se měrou tak povážlivou, že pomalu jen se blížím laskavému objetí Otce nebeského, v jehož lůně na věky spočinu . . . .

Pakliže, jak dí sv. apoštol Pavel, s pláčícími spolu pláče láska a raduje se s radujícími, tu musí radost mé drahé matky velika býti z milosti, již Vám mnou prokazuje Pán, který ku pravému blahu mě volá a mě ubezpečuje, že nikdy od něho odtržen nebudu. Vyznávám se, že rozjímaje dobrotu Boží, moře to nedohledné a přehluboké, takořka se v ní ztrácím. Tato dobrota po krátkých a snadných obtížích volá mě do věčného pokoje, zve mne s výšin nebeských ku požívání dobra nejvyššího, jehož tak nedbale jsem vyhledával . . .

Střežtež se, abyste této dobroty Božské nikdy neurážela. To by však státi se mohlo, kdybyste snad jako nebožtíka oplakávala toho, jenž jsa živ u Boha, modlitbami svými mnohem více Vám prospěje, než to kdykoli na zemi činiti mohl. Rozloučení naše nebude dlouhé. Tam nahoře opět se uhlídáme. Spojení pak jsouce se svým Spasitelem, na vždy budeme jej spolu velebiti na věky a chváliti milosrdenství jeho. Nepochybuji o tom, že

když ucho své uzavřete všemu, co by k Vám mluvilo hlasem krve (tělesným) a s pokorou je otevřete hlasu víry, že ochotně Pánu Bohu nabídnete to, co beztoho mu již přináleží. A tím raději to učiníte, jelikož to, co Vám odnímá Bůh, Vám jest nejdražší a nejmilejší; buďte přesvědčena, že co Bůh činí, dobře činí. Pravím vám to proto, že si přeji, abyste i Vy i celý rod náš úmrtí mé pokládali za dar velevzácný.

Vaše mateřské požehnání kéž mne doprovodí a chrání na přechodu přes moře tohoto života, abych šťastně přistál ku břehu všech svých nadějí. Psal jsem Vám i proto, že nemám již prostředku jiného ku projevení lásky a úcty dětinné, jakouž jsem Vám povinnován. Končím prose Vás ještě jednou pokorně o požehnání.

Váš nejposlušnější syn v Jesu Kristu

Alois Gonzaga

z tovaryšstva Ježíšova.

V Římě 10. června 1591.«

List takový ovšem bylo lze psáti pouze tomuto synu a na takovou matku; avšak i matky našich dnů by mnohé naučení čerpati mohly z listu tohoto.

Také některým kněžím řádu svého světec náš by rád byl několik slov psaných na památku zanechal, avšak nemaje k tomu již síly napovídal pouze, co jim psáti minul, a každý list, jinak nemoha, křížem na místo podpisu poznamenal. Všem svým známým vzdáleným spoluřeholníkům žádal, aby se napsalo, by se zaň modlili, on že na ně v nebi bude pamatovati.

9. Aloisovo úmrtí.

Zcela určitě předvídaje den smrti své, prosil jednoho kněze z tovaryšstva, aby po celý týden až do úmrtí každého večera přicházel a sedmero kajících žalmů mu předříkával.

I dělo se tak. Kněz pokleknuv u lůžka nemocného světce modlil se řečené žalmy, kdežto tento v rukou drže kříž s něžnou vroucností na Ukřižovaného pohlížel a v rozjímání umučení Páně se ponořoval.

I jiné žalmy, jež si sám vybral, museli mu předříkávati a mimo to si přál, aby se mu čítalo něco ze spisů sv. Bernarda neb sv. Augustina. Řeholníci se v tom u něho střídali, ano téměř o závod si přáli v něčem mu posloužiti. Jeden z nich odcházeje od lůžka jeho hlasitě volal: »Alois je svatý! Ano pravý světec, tak svatý, že by ještě za živa mohl býti kanonisován (za svatého prohlášen).«

Čím více se blížil den smrti jeho, tím tišším a sebranějším jevil se světec náš. Chvilkami jenom výrazy nejvroucnější lásky anebo krátké modlitby k nebesům vysýlal, častěji opakuje slova sv. Pavla: »Přeji si rozdělení byti a s Kristem přebývati.«

Měl dle předpovědi zemřít v poslední den oktávy svátku Božího Těla; avšak v tento den z rána právě se zdálo, že jest mu lépe a nikdo nechtěl věřit, že by odchod jeho byl tak blízký.

Když nemocnému mínění to bylo vysloveno, pravil zcela pokojně: »Den ještě se neskončil,« a když bylo před ním pronešeno přání, aby opět ozdravěl, řekl: »Této noci zemru!« —

Abychom si poněkud představili bolesti, jakéž mu bylo snášeti, budiž podotčeno, že mimo trapný neduh plicní snášel i veliké bolesti, proležením povstalé, a jmenovitě hlubokou ránu na pravé noze, sahající až do živého masa.

Slyšíce jej mluvit s takovou jistotou o blízké smrti, prosili ho řeholníci, aby v nebesích modlil se za to neb ono, na čem jim právě záleželo, a světec pokorně to přislíbil. »Důvěřuji se,« pravil, »v neskončenou dobrotu Boží, v předrahou krev Páně, ve přímlovu nejblahoslavenější Panny a doufám, že brzy

již účasten budu nebeské blaženosti. Slibuji, že budu na Vás pamatovati a za Vás se modliti. Miloval jsem Vás již zde na světě; tím více budu Vás milovati v nebesích, kdežto láska jest mnohem dokonalejší.«

Dvoji ještě přání pronesl, a sice, aby mu ještě jednou podáno bylo Tělo Páně jakožto pokrm na cestu do věčnosti, a pak aby pochovali jej vedle kněze Corbinella, kterážto přání, jak víme, umíraje projevil i kněz tento. Alois znal je z onoho vidění, jakéhož se mu dostalo v noci, když jmenovaný kněz zemřel.

Vyhověno mu; požehnání papežské, spojené s plnomocnými odpustky, poslal mu sv. Otec (Innocenc IX.), což on s největší pokorou a vděčností přijal.

Provinciál řádu navštívil nemocného, tázal se: »Jak se Vám vede, bratře Aloise?«

»Již se stěhuji,« zněla odpověď. — »A kam pak?« — »Do nebe.« — »Jak že? Do nebe?« — »Ano, velebný otče, do nebe, pakliže hříchy mé nebudou mi v tom překážeti; doufám pro milosrdenství Boží, že se tam dostanu.« —

Alois měl k vůli chorobě své hlavu pokrytou. Po chvíli a ovšem s velikým namáháním, hlavu obnažil. Přítomný kněz Ceparimu ji však opět pokryl, řka, že by chladný vzduch večerní mohl nemocnému uškoditi. Alois však opět sejmuv a maje oči ustavičně upřeny na krucifix pravil:

»I Kristus Pán umřel maje hlavu nepokrytou.«

Kněz Bellarmin již častěji na slovo vzatý, nemocnému připomenul, aby, až uzná příhodný okamžik, k vykonání pobožnosti umírajích (*commendatio animae*) mu to naznačil. Po nějaké chvíli pravil světec: »Již jest čas, velebný otče.« Bellarmin počal se modliti a přítomní odpovídali. Světec po přestávkách opakoval si některá slova z písma sv., obzvláště pak slova: »Pane, v ruce tvé poroučím ducha svého.« Blahý mír jevil se na tváři jeho a oko měl ustavičně obrácené ku kříži. Přál si, aby jej položili na druhou stranu; obávající se však, že by to urychlilo smrt jeho, připomněli mu u lůžka stojící řeholníci, že Spasitel náš umíral na tvrdém lůžku kříže, načež ihned se upokojil. Brzy pak pokryla se tvář smrtelnou bledostí, chladný pot na ni vystoupil a řeč poznenáhla ho opouštěla a když ještě se byl pokusil, vysloviti nejsvětější jméno Ježíš, zalétla čistá jeho duše do nebe, po němž po celý život toužil.

Byloť to okolo půl noci ze čtvrtku na pátek, dne 20. června 1591, právě když se končil oktáv slavnosti Božího Těla, jak sám to byl předpověděl. Bylo mu tehdá třiadvacet roků, tři měsíce a jedenáct dní, z čehož strávil v řadě ne celých šest let, jsa v dobu smrti své bohoslovcem čtvrtého ročníku.

Blažená a sv. smrt Aloisova mohutný účinek způsobila na přítomné; cítíce se ovanuty jakousi předtuchou slastí nebeských, sílili se v úmyslech, že po celý život pracovati budou o rozšíření cti a slávy Boží. Sami i v pozdějších letech neobyčejné tyto účinky úmrtí mladého světce vypisují.

»Anděl náš odebral se do nebe!« tak se mluvilo po celé koleji a celý dům byl přesvědčen, že nyní má rád nového ochrance v nebesích a tím se také těšili všichni v bolesti a zármutku nad ztrátou jeho.

III. V nebi.

1. Pohřeb světcův a úsudky o smrti jeho.

Životopisec sv. Aloisa vyslovuje se, že nelze si představit ani vypsati všeobecného ruchu, jakýž nastal po smrti světcově. Pevné přesvědčení, že v pravdě jest světcem, projevovalo se všemi možnými spůsoby.

Když mrtvola jeho byla upravena a přinesena do velké síně kolejní, tu bezděky všichni členové tovaryšstva, kněží i nekněží, přistupující k zesnulému uctivě ruku jeho líbali, kterážto pocta jindy pouze zemřelým kněžím se prokazovala. Každý chtěl míti po něm památku, a proto šatstvo světcovo i péra, jimiž psával a ostatní předměty, jež užíváním byl zasvětil, jako o závod se rozešly mezi ctitele jeho, z nichž každý za šťastného se pokládal, moha něco po něm obdržeti.

Pak doneseny jsou vzácné pozůstatky andělského mladíka do klášterního chrámu, zasvěceného tehdáž bl. Panně Marii, již zesnulý světec tak vroucně ctíval. Při slavné bohoslužbě zádušní chrám přeplněn byl lid-

stvem všechněch stavů, jmenovitě pak osobami vznešenými a studujícími.

Dle tehdejšího obyčeje členové tovaryšstva Ježíšova, slibem chudoby jsouce vázání, bez rakve bývali pohřbíváni; u Aloisa však výminečně ustanovil generál řádu, aby v rakvi a to na zvláštním místě byl pochován. Byltě kněz Bellarmin vyslovil přesvědčení své, že s tímto sluhou Božím dlužno učiniti výjimku, jelikož i svatý život jeho byl výjimkou, a pronesl se, že nepochybně Bůh za nedlouho oslaví jej velkými zázraky.

I pochován jest Alois dne 21. června 1591 večer ve chrámě koleje římské, a to v kapli ukřižovaného Spasitele.

Významně a tklivě podává o tom zprávu matce světcově, ovdovělé markraběnce Gonzagové, jakýsi Mancini, jak se podobá důvěrný známý vznešené rodiny této.

Zníť pak list ten takto:

»Vaše Osvícenosti! Excellence!

Nevím, mám-li se rmoutiti spolu s Vaší Excellencí nad blaženým odchodem požehnaného Aloisa do života lepšího, či radovati se; jelikož mi nelze posouditi, klade-li mateřská láska Vašnostina na váhu více ztrátu Svoji nebo přebohatý zisk syna Vašeho. Nad tím, že zbaveni jsme přítomnosti a obcování jeho, jakož i nad zármutkem, že Vašnostem nebylo

lze v poslední nemoci jeho aspoň jednou spatřiti jej, spolu s Vašnostmi se rmoutím. Zároveň však těším se z blaženosti jeho; nebo sv. život jeho získal mu nebe, kamž, jak všichni vůbec za to máme, se odebral, zanechav v Římě a všude pevné přesvědčení o svatosti své. Blaženější smrti nebyl by se dočkal, ani kdyby byl dosáhl let Noemových, ač nyní zemřel, maje věku svého teprv 23 léta. Ve čtvrtek k půlnoci odevzdal duši svou Pánu Bohu a včera dne 21. června večer pohřben jest ve chrámě kolejním, jenž zasvěcen jest zvěstování blahoslavené Panny Marie. I já jsem byl přítomen.

Jest mi pak sděliti Vaší Osvícenosti, že nejenom spoluřeholníci jeho velice si váží předmětů po něm pozůstalých, alebrž že i lid trhal roucho jeho na kusy, jichž si přál míti po něm na památku.

Více bych o tom vyprávěl, doufám však, že jiní Vašnostem též psáti budou, snad řeholníci sami, a lépe nežli já dovedu.

Všecko lne k zesnulému s úctou a zbožností nadobyčejnou a již teď jako Svatého jej ctí . . . .

Kdosi jal se již vypisovati život jeho a pan kardinál Gonzaga, jenž nad míru byl zarmoucen úmrtím Aloisovým, žádal si též míti po něm nějakou památku.

Také podotýkám, že jsem zesnulého před týdnem navštívil, při čemž on s radostnou jistotou předpovídal smrt svoji. Odevzdal mně listy, jež jsem Vaší Osvícenosti již odeslal; pravil při tom, že to jsou poslední, které Vašnostem posílá i bratru svému, markraběti Rudolfovi.

To všecko oznamuji, poněvadž v tom zajisté dojíti ráčíte útěchy, jiným pak ponechávám péči, aby důkladnější o všem zprávu podali Vaší Osvícenosti, dokládaje, abyste k vůli zmírnění bolu Svého ráčila utéci se ku přimluvám blaženého zesnulého, by mír a pokoj v rodině Vaší na nejvyšš ctěné zachovati napomáhal, neboť světce takového přimluvy a modlitby zajisté nebudou oslyšány.

V Římě, dne 22. června 1591.«

Psaní obsahu i znění podobného psali dojaté máteři také kardinál Gonzaga a generál řádu jesuitského, jmenovaný již Aquaviva, i představený koleje římské.

Hlavní myšlénka listu kardinálova byla, že Alois v nebi jest, a že nyní celá rodina bude míti u trůnu Božího mocného přimluvce a zastavatele.

Též ovdovělá vévodkyně Mantovská Eleonora psala jí list podobný.

Podotýká v něm na útěchu opuštěné matky, že požehnaná duše Aloisova protrhnuvši hustý

závoj těla lidského povznesla se ku slávě nebeské, o níž po celý život svůj v tomto údolí slzavém tak horlivě se snažila a že oslavenec bude teď modlitby ctitelů svých ochotně přednášeti Bohu.

Také bratr zesnulého František v podobném smyslu se vyjádřil. Žil v čas úmrtí Aloisova na císařském dvoře Rudolfa II. v Praze. O smrti bratrově dověděl se jakýmsi tajuplným způsobem, jakož naznačuje v listu svém, což naň působilo tak, že ač nikdy neplakal, po celý týden přese všecku snahu svou nemohl se zdržeti slz.*)

---

*) Tento bratr světce našeho má pro nás i tu zvláštní zajímavost, že seznámiv se nepochybně v Praze se slovutným pánem Vratislavem z Pernšteina, nejvyšším kancléřem císařským (jenž r. 1530 narodil se ve Velikém Meziříčí na Moravě a byl majitelem panství téhož i Třebíčského), pojal nejmladší dceru jeho Bibianu za choť. Byltě totiž dům zmíněného pana Vratislava a choti jeho Marie, rozené Manriquez de Lara ze Španěl, středištěm cizinců, zdržujících se při dvoře Rudolfově, jmenovitě Vlachův a Španělův. Viz o tom:

Sedláček: „Hrady, zámky a tvrze české.“ — „Slovník naučný.“ — Svoboda: „Památky koleje Klementinské v Praze,“ — Časopis kat. duchovenstva r. 1875.

Znaky obou manželů spatřují se nad vchodem t. zv. kaple Pernšteinské u sv. Víta na hradě Pražském.

Srv. též: Chlumecký, „Carl von Zierotin und seine Zeit. Brünn 1862.“ (Str. 149.) Také slovutný Karel ze Žerotína dle slov Chlumeckého měl přístup do rodiny Pernšteinovy při svém pobytu v Praze.

2. Bůh oslavuje sluhu svého. Smrt' kněžny Marty.

Vše to, co slyšela o sv. životě a o úmrtí miláčka svého, bylo arci matce jeho útěchou v zármutku a rozkoší nevýslovnou, avšak nová rána již namířena byla proti mateřskému srdci jejímu.

Trvaloť to nedlouho a Bůh povolal k sobě staršího bratra Aloisova, markraběte Rudolfa, mladší pak, svrchu jmenovaný František, měl nyní býti dědicem a vladařem rodu Gonzagův. Rána tímto úmrtím způsobená a svízele z toho pochodící příliš tížily paní Martu, tak že povážlivě onemocněla. Nemoc stala se nebezpečnou, tak že nikdo již kněžně netušil. Jsouc vzornou křesťankou zbožným přijetím sv. svátostí připravila se již na cestu poslední.

Tu pojednou viděli tvář její ozářenu leskem nebeským; zdálo se, že má vidění nadpozemské, a když konečně se vzpamatovala, vyprávěla užaslým domácím :

»Viděla jsem našeho anděla, viděla jsem svého zemřelého, svého oslaveného Aloisa! On mne uzdravil. On chrání mne s nebe a bdí nad mými dětmi.«

Při tom hojně prolévala slzy; bylyť to slzy sladké, slzy největší radosti a blaženosti mateřské.

Alois skutečně se zjevil umírající matce své v záři nebeské a s úsměvem nevýslovně půvabným potěšiv ji, zdraví na Pánu Bohu jí vymohl.

Podivuhodný děj ten, jenž radostný způsobil úžas po celém Kastiglione; nezůstal však samotný, dělo se jich více. Zalíbilo se totiž Pánu svrchovanému oslavovati na zemi věrného sluhu svého, jež byl přijal do slávy své v nebesích. Tím pak úcta ku světci našemu každým dnem se zmáhala a to nejen v Římě, kdežto členové řádu jesuitského s velikými jen obtížemi v mezích udržovali přílišný nával lidu nečekajícího na platné v těch věcech rozhodnutí církve, alebrž i ve Florencii, v Miláně, v Turině a na jiných místech.

Některé z těchto zázraků budtež i tuto uvedeny.

Že však mnohdy nepravé a liché náhledy v té příčině zavládají a se rozšiřují, budiž předesláno něco o zázraku v ů b e c.

Zázrak jest děj mimořádný, nadpřirozený, jenž nikoli silami přirozenými, alebrž pouze všemohoucností Božskou vykonán býti může. Jsem-li o nějakém ději přesvědčen, že žádná síla a schopnost přirozená není s to vykonati ho, pak právem musím souditi, že vykonán jest nadpřirozenou mocí Boží, že tudíž jest zázrakem. Byl-li na př. slepý neb jinou chorobou skličný pouhým slovem, nebo

modlitbou anebo užitím prostředku, jenž sám v sobě žádné léčivé síly nemá, pojednou uzdraven, pak souditi musím, že to přesahuje síly přirozené, že jest to zázrak.

A neměl by snad všemohoucí Bůh moci ku konání činů takových? Bůh, nejvyšší Pán, jenž stvořil přírodu i zákony její, nevyčerpal tímto stvořením svoji moc, nepřestal býti všemohoucím, on má bez odporu jakožto nejvyšší zákonodárce a pán právo i moc, když toho uzná potřebu, zasáhnouti v běh věcí obyčejných a způsobiti děj sahající nad síly přirozené, děj tudíž nadpřirozený, jemuž právě říkáme zázrak. Jaký pak by to byl Bůh, kdyby neměl moci větší nad moc lidskou nebo přírodní?! Ano v pravdě by Bohem ani nebyl. Děly se a dějí se až posud zázraky, děly se i na oslavu sv. Aloisa. —

Vévoda Mantovský strádal krutou dnou, tak že ani údy svými vládnouti nemohl. Přiloživ pak k nemocnému tělu ostatek z těla světceva, jež mu byl téhož bratr František daroval, ihned ozdravěl. —

Okamžitého uzdravení v chorobách svých dosáhli na přimluvu sv. Aloisa i jiní, na př. kníže Farnese, sestra jeho, Kamilla Ferrari, komorná kněžny Marty a dívky její. —

Jistý žák studující v Římě byl sice velmi mravný a bezúhonný, ale slabých vloh, tak že ani největší píli nemohl se dodělati

úspěchův, ano i spolužákům sloužil za terč nelaskavých vtipů.

Jednoho dne s celou důvěrou vzal útočiště k mocné přímluvě Aloisově. Navštívil hrobku jeho modlil se asi takto:

»Blahoslavený Aloisi, ty jsi byl také studujícím a miluješ zajisté i chráníš ty, kteří by rádi studovali. Mně nedostává se vloh, a proto přese všecko namáhání mé neprospívám. Prosím tedy, vypros mi té milosti, abych chápal, čemu se učím a abych to podržel v paměti.«

Podobnou prosbu s dětinnou důvěrou opakoval vícekrát a byl vyslyšen, tak že se ctí pak závodil se svými spolužáky, jichž vtipkování umlklo. —

Jmenovitě pak milostivým světec náš prokazoval se v malé osadě Sasso zvané v Lombardsku, kdežto bratr jeho František vzácnou relikvii (ostatek) po něm byl uložil k úctě veřejné. Stal se chrám místa toho poutním, velečetně navštěvovaným. Různí nemocní se všech stran dávali se donášeti sem a zázračných uzdravení za nedlouhou dobu byl počet veliký.

Sem putovala též Johanna, dcera Františka Gonzagy (bratra sv. Aloise), provdaná za českého velmože, hraběte Jiřího Adama Bořitu z Martinic, slovutného státníka a rytíře

řádu zlatého rouna.*) Bylať ona od útlého dětinství vroucnou ctitelkou oslaveného ujece svého Aloisa a proto i do Sassa putovala. Cesta z Kastiglionu byla místy pro neschůdné vrchy a hluboké srázné propasti velmi nebezpečna. A tak stalo se, že na jakési vysoké stráni vůz její se převrhl a nemoha ničím býti zadržán, s nesmírnou prudkostí letěl zrovna do propasti. Při tom ovšem úplně se rozlámal, až konečně trosky jeho na pokraji horského potoka se zastavily. Komonstvo za paní svou jedoucí na koních úlekem bylo téměř bez sebe. Byliť všichni přesvědčeni, že najdou jen mrtvolu velitelky své. Konečně po dlouhé a namáhavé zacházce našli k největšímu úžasu svému hraběnku pokojně sedící na sedadle vozovém, jež se bylo při srázném pádu zachránilo. Ani nejmenšího úrazu neutrpěla. Vyprávěla pak, že pozorujíc nebezpečí utekla se vroucnou modlitbou ku přímlovám blahoslaveného Aloisa a nejsvětější Matky Boží, i byla vyslyšena.

Z vděčnosti a na památku darovala pak svatyni v Sassu skvostnou skříni na zmíněnou relikvii světcovu. —

---

*) Když Jiří hrabě Martinic r. 1651 zemřel, dědila po něm bezdětná vdova všecky statky české. Johanna sama dokonala zbožný život svůj v Kastiglionu dne 3. července 1688. Rod však Martiniců po přeslici kvete až doposud v rodině hrabat Clam—Martinicův, usedlých jmenovitě v Čechách.

Novic řádu jesuitského, jménem Celestini, r. 1765 postižen byl mnohými chorobami, tak že nebylo naděje na uzdravení jeho. Mimo jiné bolesti jícen se mu tak uzavřel, že mu již po deset dní nebylo lze spolknouti ani krůpěje vody. Nemluvil již, ztrácel vědomí, ano zdálo se, že již jest mrtev. Pojednou však tvář se mu zarděla a hlasem jasným zvolal:

»Jsem zdráv, sv. Alois mne uzdravil. Viděl jsem jej. Již nemám žádných bolestí; přesvědčte se o tom, že jsem úplně zdráv.«

Později vykládal uzdravený novic, že se mu zjevil sv. Alois, v levici maje kříž, pravicí však že mu kynul. Byl by prý rád nemocný před ním poklekl, pro slabost však nemohl. Tu se ho tázal Alois: »Co si volíš? Uzdravení nebo-li smrt?« — »To, co Pán Bůh chce,« zněla odpověď novicova. — »Pro tuto do vůle Boží odevzdanost na přímluvu moji dává ti Pán Bůh život.«

Mimo to napomenul jej, aby používal života vezdejšího ku svému zdokonalení a doporučil mu pobožnost k nejsvětějšímu Srdci Páně, jakož i pobožnost šesti neděl na památku oněch šesti let, jež Alois byl prožil v řádě.*)

---

*) Poznámání. Pobožnost tuto konají až posud ctitelé sv. Aloisa tím způsobem, že po 6 neděl svátosti pokání a oltární přijímající, modlí se pokaždé 6krát Otče náš a Zdravas i Sláva Bohu Otci atd. na úmysl sv. církve a o milost svaté čistoty.

Konečně, když již mluvíme o zázracích, budiž ještě zmíněno o zázraku ze dnů novějších, ač ovšem dle doby nepatří do této řady.

Bylo to r. 1863. V malé vesničce blíže města Nurcie, v Umbrii, vypukla nebezpečná nemoc, t. zv. záškrt. Zasáhla též 20letou dívku jménem Růženu Karolisovu. Přese všechny prostředky a léky, jichž ihned použito, nemoc v 5 dnech tak postoupila, že nemocnou zaopatřili sv. svátostmi, a že lékař nedával ani té nejmenší naděje, tvrdě, že Růžena ani rána nedočká.

Bylať pak dívka ta ctitelkou sv. Aloisa, a proto též posuňky rozličnými projevila přání, aby jí donesli obraz světce toho. I vyhověno jí. Ona pak s velikou vroucností obraz k srdci vinula, čemuž se všichni divili, vědouce, že až posud bolavého těla jejího nic nesmělo se ani dotknouti. Za chvíli šeptala nemocná tak, že přítomní jasně to mohli slyšeti: »Svatý Alois se usmívá!«

Potom pravila přítomnému ujci svému, knězi, aby se jenom odebral na odpočinek, že ona beztoho již se uzdraví.

»Sv. Alois to slíbil, poradiv mi, abych vstoupila do stavu řeholního,« pravila. »Však já vám vzkážu, až budu zdráva,« doložila.

Všichni domnívali se, že blouzní, ano zdálo se, že je jí pořád hůře, ba již se do-

stavil zápas smrtelný. Pozbyvši úplně vědomí, jenom ještě slabě oddychovala.

Duchovní modlil se nad ní modlitby umírajících. Chtěje pak vyřknouti slova: »Vyjdi z tohoto života duše křesťanská —« cítil se tak podivně stísněným, že mu nebylo lze pronésti slov těchto.

Nemocná však beze vší pomoci najednou povstavši na lůžku se usadila a volala: »Věříte již, že jsem uzdravena?«

Jak veliký byl úžas přítomných i udivení lékařovo, když mu nemocná, již ani v nejmenším netušil, druhého dne zcela zdráva přišla vstříc, lze si představití spíše než vypsati.

Uzdravená Růžena stala se pak v skutku vzornou řeholnicí.

Mezi důkazy, jak Bůh záhy již oslavoval věrného služebníka svého Aloisa, náleží zajisté i vidění, jakéž měla sv. Magdalena Pazzi.

Světice ta, souvrstevnice světce našeho, narodila se r. 1566 ve Florencii, žila tu jakožto řeholnice v klášteře bl. Panny Marie andělské a r. 1607 dokonavši zde život, byla r. 1669 za svatou prohlášena.

Dne 4. dubna 1600 bylo jí dáno u vytržení viděti slávu, jakéž v nebesích požívá sv. Alois. Oslněna jsouc leskem nebeským zvolala:

»Ach, jaké slávy udůstojen jest Alois! — Nebyla jsem s to, takovou oslavu na mysli si představití, jakéž dostalo se Aloisovi. Malý

Alois velikým jest světce! . . . Ano po celém světě bych to hlásala, že Alois velikým jest světce. Ráda bych všechněm ukázala slávu, jakéž on požívá, aby všichni Boha za to chválili. On pak požívá jí proto, že vedl zde na světě život vniterný čili rozjímavý . . . Byltě skrytým mučenníkem. Neboť jaká to muka pro duši, Tebe ó Bože milující, když Tebe nemůže milovati tak, jak by si přála a jak bys Ty zasluhoval! Jaká muka, vidí-li, že tvorové mnozí Tě urážejí, místo co by Tě milovali a obdivovali!«

Těchto několik zázračných důkazů, jimiž oslaviti zalíbilo se Bohu věrného sluhu svého Aloisa a osvědčiti zároveň moc a sílu přímluvy jeho, ať místo všech ostatních stačí k účelům našim.

Bůh však jinými ještě cestami oslavoval andělského světce vždycky víc a více, jakož o tom povíme v řádcích následujících.

R. 1598, sedm let po úmrtí, otevřena jest rakev oslavencova, a sice hlavně za tou příčinou, aby při nastalé v Římě povodni převzácné pozůstatky jeho neutrpěly. Byloť pak jim jiné místo vykázáno, kamž ni žádná vlhkost nemohla vniknouti. Opět o 7 let později, totiž r. 1605, z nařízení stolice apoštolské pozůstatky tyto přeneseny jsou do kaply bl. Panny Marie a tu uloženy podle oltáře na straně evangelia, s nápisem: »Beatus Aloisius

Gonzaga e societate Jesu.« (Blahoslavený Alois z tovaryšstva Ježíšova). Konečně pak, a to dne 20. října roku 1699, po ukončení stavby nynějšího chrámu sv. Ignátu zasvěceného uloženy byly pod oltář poboční kaply v hrobce bohatě vyzdobené zlatem a t. zv. kamenem lazurovým. *)

Mezitím pomýšleno horlivě i na to, **jak** by oslavenci, jemuž beztoho již veškeré bezmála Vlachy slávu světce byly přiřkly, předbíhající tak úsudku církve, také úředně a právně sláva ta se přiřknula.

Již za papeže Klimenta VIII. (1592—1605) činěny jsou kroky k vůli svatořečení jeho; nepřivedeny však ku konci. Papež zatím sám ústně blahoslavencem jej nazýval.

Za papeže Pavla V. (1605—1621) docíleno tolik, že Alois za blahoslaveného prohlášen jest. Nežli však došlo k tomu, musíme pověděti, jak podivuhodně počátkem 17. století šířila se úcta k němu.

V biskupstvích Mantovském a Brescianském duchovenstvo i lid s vědomím stolice papežské blahoslavencem jej nazývali, šíříce obrazy jeho s oslonou, jakáž přidává se jenom světcům, ano i den úmrtí jeho s biskupským

---

*) Hrobka tato jest na pravé ode vchodu straně řečeného chrámu a spisovatel dne 8. září 1874 tak šťasten byl, že sloužiti tu mohl mši sv.

povolením slavili, tak na př. r. 1604 v Brescii. Výmluvná při slavnosti té konaná řeč přemnohé pohnula ku polepšení života, některé pak šlechtice i k tomu, že odřeknuvše se světa stav řeholní si vyvolili.

Podobně dělo se v městě Kastiglione dne 28. července 1604, při čemž kněz řádu sv. Dominika, jménem Ugolotti, měl nadšenou slavnostní řeč u přítomnosti veškerých členů rodu Gonzagův.

Snadno lze domyslíti se, jakou slastí oplývala srdce příbuzných při takových slavnostech, jmenovitě pak srdce přeblažené matky, jež dočkala se radosti, jakéž přání málo kterému smrtelníku. Vidělat se nyní přebohatě odměněnu za oběť, již byla Bohu přinesla, odevzdavši mu miláčka svého. Pročež právem blahoslavlil ji nadšený kazatel, blahoslavlil rod Gonzagův i rodné město oslavencovo.

Avšak dnové kněžny Marty byli již sčítáni. Doživši se ještě radosti tak nadobyčejné, radosti to, jakéž svět dáti nemůže, brzy se zbožná paní rozžehnala s tímto životem. Odebrala se na věčnost dne 3. dubna 1605.

Zatím záležitost svatořečení zdlouha sice, však předce brala se ku předu. I biskup náš Moravský, kardinál František Dietrichstein, o záležitost tuto zásluh si vydobyl.

Muž ten o opětné zavedení a upevnění víry katolické na Moravě po zmatcích

t. zv. reformace velezasloužilý i jakožto státník proslulý, narodil se r. 1570 v Madridě, jsa synem Adama svob. pána Dietrichsteina, císař. vyslance na tamějším dvoře královském.

Vystudovav pak v Římě současně se sv. Aloisem, jež tu byl nepochybně i osobně seznal, stal se za biskupování slovutného Stanislava Pavlovského*) kanovníkem Olomúckým, r. 1599 pak kardinálem a téhož roku i biskupa Stanislava nástupcem.**)

Při svém pobytu v Římě r. 1605 prosil řečený kardinál papeže Pavla V., aby zavedl, čeho třeba ke kanonisaci Aloisově, což mu papež i přislíbil. Mimo to s vědomím téhož papeže u přítomnosti Františka Gonzagy vlastní rukou k vůli úctě veřejné zavěsil obraz vedle hrobky Aloisovy, představující oslavence, září světcovou osloněného. Na to i na oltáři vedle hrobky oběť mše sv. vykonal.

Tou měrou mínění, že Alois u Boha jest oslaven, vždy širších nabývalo rozměrův a mnohonásobnými projevy bezděky se osvědčovalo, jak o tom povíme v hlavě následující.

---

*) O němž viz důkladnou monografii M. Procházkovu: „Stručný životopis Stanislava II. Pavlovského. V Brně 1861.“

***) Obšírněji o kard. Dietrichsteinovi, jež Volný zove i zvláštním miláčkem sv. Filipa Nerejského, viz „Wolny, kirchliche Topografie v. Mähren.“ I. Band, S. 87. a Chlumecky, „Carl von Zierotin und seine Zeit.“

3. Úcta světcova se zmahá.

Jak jsme již vypravovali, byl Alois dle ústního svolení papežského zatím »blahosla-veným«¹ jmín; mnohým diecesím vlašským povolena i veřejná úcta jeho a ve snahách, aby veřejně a slavně za svatého byl prohlášen čili kanonisován, pokračováno neunavně. Je-likož pak se též Bohu zalíbilo, svatosť Aloisovu osvědčovati vždy víc a více zázračnými ději a úkazy, byly žádosti o svatořečení jeho ze přemnohých nábožných srdcí pochodící obno-vovány tím důtklivěji.

Mimo to i ve mnohých městech obrán bl. Alois za patrona mládeže studující a svátek jeho slaven s neobyčejnou okázalostí. Tak stalo se na př. v Kremoně, v Padově, s nej-větší však slávou v koleji římské, kdežto slavnosť světcova konána po celý oktáv s nádherou nevšední a za návalu kardinálů, knížat i prae-látův i lidu obyčejného v počtu ohromném.

Komnata rodného zámku Kastiglionského, v nížto oslavenec se narodil, byla v kaplu proměněna a obraz světců, předmět pocty všeobecné, v ní umístěn jest. Podobně stalo se i s klášterní celou v Římě, v níž byl bl. Alois život dokonal.

Tři neteře světcovy, dcery to bratra jeho Rudolfa, přejíce si následovati jeho sv. pří-kladu, sestoupily se v duchovní společnost,

jejíž stanovy došly církevního schválení a přebývajíce pak spolu s mnohými pannami téhož druhu v domě kněžny Marty v Kastiglione, přísný a sv. život vedly, i v pověsti i Svatosti jej dokonaly.

To vše bylo důvodem a základem, že prosby o svatořečení znovu předloženy byly stolicí papežské.

U věcech takových však nejvyšší hlava církve moudrou zachovává zdrželivost a opatrnost. Jestli k tomu třeba především celá řada předběžných a přísných vyjednávání a skoumání, k čemuž zvláštní sbor mužů zbožností a znalostí věcí na slovo vzatých volen bývá. Jedná se při tom o dvojí věc: vedl-li totiž oslavenec život vynikající dokonalostí křesťanskou a stalo-li se přímluvou jeho několik nepopíratelných zázraků. Když od úmrtí služebníka Božího, o jehož svatořečení se jedná, uplynulo z pravidla padesát let, když osvědčena a dokázána jest rozsudkem biskupským i papežským nadobyčejná svatost života jeho i úcta, jakáž se mu povždy vzdávala, když aspoň dvě zázraků nepopíratelných stalo se na přímluvu jeho, tu bývá prohlášen za blahoslaveného a úcta jeho se povoluje. Když pak dále se šíří úcta k němu a více ještě divů se děje, tu bývá teprv svatořečen (kanonisován), jemu ke cti mohou se budovati chrámy i oltáře, ostatky jeho k veřejné

úctě se vystavují a stanoví se zvláštní den v roce svátkem jeho.

Tak pozvolna a přísně počíná si církev v záležitosti kanonisační; podobně dělo se i při světcí našem. K vůli konečnému vyšetření celé věci zvolil papež Pavel V. sbor učených a zbožných mužů, v němž byli tři kardinálové, mezi nimi i známý nám Bellarmin. Sbor tento se vší horlivostí uvázav se v úkol svůj na podzim roku 1605 podal zprávu, že Alois pro svatost života jakož i pro 31 zázraků, jež staly se přímlovou jeho, zasloužil by prohlášení býti za světce.

Po zprávě této Pavel V. teprv úředním výnosem ze dne 10. října 1605 potvrdil dřívější své ústní povolení a Aloisa prohlásil za blahoslavence, povoliv spolu, aby životopis jeho tiskem vydán byl.

Nyní ovšem více ještě šířila se úcta ku bl. Aloisovi po veškerých Vlaších i po zemích sousedních. Nadšené chvalořeči a vzletné básně skládány jemu na počesť, církevní slavnosti jako o závod konány, množství lidí ze všech stavů zahrnováni milostmi tělesnými i duchovními a veleskvostné dary votivní z mnohých i vzdálených krajin na hrob jeho v Římě posílány.

Mezi dary těmito budiž zmíněno aspoň o nádherné lampě a skvostných svícnech, jež daroval polský šlechtic Zikmund Mikowski.

Byl totiž na cestách při pobytu svém na hradě Poděbradském v Čechách tak prudkou a nebezpečnou nemocí zachvácen, že všeliká pomoc lékařská byla bez výsledků. Tu vroucnou modlitbou obrátiv se ku sv. Aloisovi, okamžitého nabytí zdraví a hned pokračoval v další cestě své. Na poděkování pak onen jmenovaný dar poslal do Říma.

Příběh ten jest důkazem, že světec náš již i v našich krajinách měl své ctitele.

4. Svatořečení.

Mezi tím, co děly se věci vypravované v hlavě předešlé, množily se důtklivé prosby ku stoličce apoštolské, aby totiž bl. Alois i za světce byl vyhlášen a záležitost ta blížila se znenáhla k žádoucímu ukončení. Vycházely pak prosby takové jmenovitě od nejvyšších hodnostářů duchovních i světských, od králův a knížat a ode mnohých měst.

Z různých však příčin ještě přece o několik let záležitost ta se protáhla. Podobá se, že prozřetelnost Božská běh věcí řídila tak, aby čest a sláva světceva rozšiřovala se napřed po veškerém světě a aby četní jeho ctitelé větších ještě milostí jeho zásluhou byli účastni.

Tak stalo se, že ku vlastnímu a slavnému svatořečení došlo teprv za papeže Benedikta XIII. (1724—1730).

Papež tento dříve již, jsa ještě arcibiskupem Beneventským, velikým ctitelem bl. Aloise býti se osvědčoval, ano i úctu jeho vřelými slovy odporoučel duchovenstvu svému. Také oltář ku cti jeho zbudoval a zvláštní mši sv. s církevními hodinkami o sv. Aloisovi s povolením papežským zavedl.

Stav se papežem, vzal záležitost kanonisační do ruky a po obvyklých přípravách dne 26. dubna 1726 vydal bulu, v nížto slavným způsobem Alois Gonzaga za světce svaté katolické církve prohlášen jest.

Brzy na to konala se slavnost jeho se všemožnou nádherou ve chrámě Vatikánském.*)

Tak vyplnily se tužby a prosby přečetných ctitelů Aloisových po veškerém světě, a posilněna tím i rozmnožena ještě více úcta a důvěra k němu, kteráž také skutečně v nej-různějších potřebách se osvědčovala. Důkazem toho byly a jsou hojné a velevzácné dary a oběti, jež vděčnost opět a opět kladla na oltář jeho. Kdož by pak sčítati mohl všecky milosti, nedohledné oku lidskému, jimiž na přimluvu

---

*) Hlavní chrám papežský v Římě stojící na místě původního, cis. Konstantinem nad hrobkou sv. Petra zbudovaného chrámu. Jest zasvěcen sv. Petru.

sv. Aloisa způsobeno tolikero obrácení a napravení života a založeno tolik ctností křesťanských, mezi nimiž hlavně vyniká panenská čistota a mravů neporušenost! Tak blahé výsledky téměř povždy měly a mají pobožnosti konané na počest andělského světce a papežové římské proto mnohými výsadami a milostmi je vyznačili.

Nový květ vzrostl ve slávověnci Aloisově dne 22. listopadu r. 1729. Byl totiž sv. Alois ustanoven patronem mládeže studující, jež, jak jsme již svrchu vykládali, beztoho již z vlastního puzení na mnohých místech jej ctíla a vzývala, — a v pravdě vyniká světec ten ctnostmi, jež mohou a mají býti vzorem naší mládeže studující.

Jak převzácným skvostem jeho byla líbezná čistota a nevinność v pravdě andělská, moudrost a věhlasnosť, čerpaná ze zřidel nebeských, poslušnosť sebe zcela obětující a zbožnosť i vroucnost podivuhodná! Jak opatrně a statně počínal si ohledem volby stavu svého a jak svědomitě plnil všecky povinnosti své!

Hle, toť samé ctnosti, jež mají zdobiti křesťanského jinocha studujícího.

Těž nástupce Benediktův papež Klement XII. (1730—1740) přispěl k rozšíření úcty světce našeho. Ustanovil totiž, že plnomocné odpustky získati lze všechněm, již po šest neděl svátek sv. Aloisa předcházejících aneb dle okolností

i po jiných šest neděl v roce po sobě následujících sv. svátosti hodně přijímají a ke cti sv. Aloisa učiní nějaké zbožné rozjímání aneb modlitby aneb i nějaký jiný dobrý skutek. (Dekrety pap. ze dne 11. prosince 1739 a ze dne 7. ledna 1740). Podobně získati lze odpustky plnomocné v den světcův (21. června) tomu, jenž přijav sv. svátosti navštíví chrám, v němž se slaví svátek tento. Také následující papežové Benedikt XIV. (1740—1758), Klement XIII. (1758—1769) a Pius VII. (1800—1823) čest a slávu sv. Aloisa horlivě podporovali a šířili. Slavné pak paměti Pius IX. (1846—1878) obzvláštním byl ctitelem andělského světce. Častěji navštěvoval hrobku a oltář jeho, tentýž oltář veleskvostným rouchem bohoslužebným, kolej pak římskou převzácnou památkou, vlastnoručně totiž psaným pojednáním světcovým, v nádherné vazbě, obdařoval.

Nejněžněji však obmyslil tento sv. Otec oltář světcův dne 21. června 1861, učiniv mu darem stříbrnou lilii, démanty a jinými drahokamy nejbohatěji ozdobenou. —

Závěrek.

Doprovodili jsme v duchu líbezného světce našeho od kolébky až k ukončení vzorného a příkladného jeho putování vezdejšího, ano pokud

to smrtelníku vůbec možná, nahlédli jsme i do slávy jeho v nebesích, rozjímavše totiž život jeho na zemi — a to ve světě i v řádě — a pak nynější život jeho v nebesích, na základě pevných a nezvratných důkazův a slavných svědectví, jimiž osvědčena jest svatost života jeho na zemi a sláva nynější v nebi.

Hospodář onen ve sv. evangeliji (Mat. 20.) v rozličných hodinách volá dělníky na vinici svou; podobně to činí i hospodář nebeský, nejvyšší moudrý Bůh. U všelikých dobách života volá nás ke službě své; již na úsvitě, i v první, v třetí, v šestou, devátou neboli až v jedenáctou hodinu, t. j. u věku dětinném, mladistvém, mužném aneb až kmetském.

Světec náš pozvání hospodáře nebeského uposlechl na úsvitě již, u věku nejútlejším a záhy obdařen byv moudrostí nebeskou, Bohu zúplna se věnoval, jakož nám bylo lze pozorovati v krátkém sice, avšak ve ctnostech nadobvyčejných velmi bohatém a požehnaném životě jeho.

Uvedli jsme již některé ctnosti světcovy hodící se jmenovitě mládeži studující, avšak nám všem, ať věku pokročilého a toho neb jiného jsme povolání, jest přeblažený jeho život jako věncem uvitým z libovonných kvítků ctností nejspanilejších. Líbeznou vůní u věnci tom oddychuje obzvláště kvítek horoucí lásky k Bohu a obětovné lásky k bližnímu; dále se

tu stkví milý květ svaté trpělivosti, kříže a strasti nejen snášející, alebrž i vyhledávající; i sebezapíravosti až úžasné, nebeské pokory a vlídnosti také k podřízeným, úplného pohrdání věcmi pozemskými, horoucí úcty a pobožnosti k nejsvětější Svátosti oltářní, z níž zajisté nabýval horlivosti své a stálosti v dobrém, i ku blahoslavené Panně Marii, prvnímu to vzoru čistoty a neporušenosti. A není-liž nám všem i při nevyrovnané bezúhonnosti a nevinnosti své spolu též vzorem kajicnosti?

Ano tak život jeho i mládeži studující i nám všem budiž zrcadlem ctností křesťanských, z nichž jedenkaždý vyvolme a vyberme si to, co se právě nejlépe a nejdříve hodí k poměrům, v jakýchž dle vůle Boží postaveni jsme. Vstupme v zástup ctitelů jeho pravých a věrných, jichž množství čítá milý světec tento nejen u křesťanské mládeže, pokud duchu dobrému až posud není odcizena, alebrž i v jiných stavech, bohudíky i v krajích našich. Působíť on mezi námi svým příkladem i svojí přímlovou a v přemnohých srdcích rozněcuje vřelou a živou touhu po sv. panictví i vštěpuje jim náklonnost a lásku k této nejkrásnější ze všech ctností. Každoročně v nejlíbeznější době roku utíkají se ctitelé ctnosti této k němu, prosíce o milost a sílu ku stálému a neporušenému zachování sv. nevinnosti. Jmenovitě pak, — abychom užili slov slovútného chvalo-

řečníka jeho Bellarmina, — zalíbilo se Bohu postaviti Aloisa za vzor mládeži školy navštěvující, kteráž má příkladem jeho povzbuzovati se ku křesťanské dokonalosti, poznávajíc, že v každém věku člověku dostoupiti lze nejvyššího chlumu dokonalosti této a spolu též uzrání pro nebe.

Nebyl sv. Alois od Boha k tomu povolán, aby jako velicí učitelé církevní stkvěl se učeností a věhlasem svým naplnil svět. Nevstoupilť vlastně ani do svatyně Páně, nejsa ještě posvěcen na důstojnost kněžskou. Úkol jemu vykázaný byl ten, aby se osvědčila mocná působnost milosti Boží na srdce lidské ochotně ji vnímající a mimo to měl jím světu na oči postaven býti příklad očitý a patrný, jak krásně stkví se pokolení čisté a že památka jeho nesmrtelna jest u Boha i u lidí. On zajisté v krátce dokonav vyplnil časy mnohé.« (Moudr, 4. 1. 13.)

OBSAH.

	Strana.
Úvod	7
I. Ve světě.	
1. Rodičové Aloisovi. Jeho narození a útlý věk dětinný	11
2. Mládí Aloisovo v domě otcovském	15
3. Alois v cizině	23
4. Alois vyhýbá se zábavám života dvorského	37
5. Překážky a zkouška	52
6. Alois odříká se hodnosti knížecí a vstupuje do řádu	60
II. V řádě.	
1. Řád jezuitský vůbec. Noviciát Aloisův. Smrt markraběte Ferdinanda	66
2. Alois v Neapoli	78
3. Alois v Římě skládá sliby řeholní a přijímá nižší svěcení	80
4. Alois urovnává spory rodinné. V Miláně	84
5. Choroba. Zotavení a návrat do Říma	92
6. Alois opět v Římě	98
7. Mor a jednání Aloisovo	104
8. Onemocnění Aloisovo	108
9. Aloisovo úmrtí	119
III. V nebi.	
1. Pohřeb světcův a úsudky o smrti jeho	124
2. Bůh oslavuje sluhu svého. Smrt kněžny Marty	129
3. Úcta světcova se zmahá	141
4. Svatořečení	144
Závěrek	147
